

NEMZETI HÍRKÖZLÉSI HATÓSÁG

Ügyiratszám: DH-664-174/2005.

Tárgy: piacmeghatározás, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása és kötelezettségek előírása

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: **Tanács**) az érintett piacok azonosítására, az érintett piacokon fennálló verseny hatékonyságának elemzésére, az érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, illetve a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók jogszabályban meghatározott kötelezettség előírására hivatalból indított eljárása során meghozta a következő

h a t á r o z a t o t .

A Tanács a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense*” elnevezésű nagykereskedelmi piac szolgáltatási és földrajzi kiterjedését meghatározta, amelynek eredményeként érintett piacként azonosította a következő piacot: „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén”.

Ezen érintett piacon a Tanács a fennálló verseny hatékonyságát elemezte és jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosította a Magyar Telekom Távközlési Rt.-t (1013 Budapest, Krisztina krt. 55.; cg.: 01-10-041928).

A Tanács az érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatóra az alábbi kötelezettségeket rója ki:

- a) az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: **Eht.**) 102. § szerinti „átláthatóság” kötelezettséget a rendelkező rész I. számú melléklete szerinti tartalommal;
- b) az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettséget a rendelkező rész II. számú melléklete szerinti tartalommal;
- c) az Eht. 105. § szerinti számviteli szétválasztás kötelezettséget a rendelkező rész III. számú melléklete szerinti tartalommal;
- d) az Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettséget” a rendelkező rész IV. számú melléklete szerinti tartalommal;
- e) az Eht. 108. § szerinti költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget a rendelkező rész V. számú melléklete szerinti tartalommal.

Az Eht. hatályba lépésekor a bérelt vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót e minőségére tekintettel terhelő kötelezettségek jelen határozat kézbesítésének napjától megszűnnek.

Jelen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat felülvizsgálata a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, a Tanácshoz 3 példányban benyújtott keresettel kérhető.

A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincsen.

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-174/2004. számú határozat
rendelkező részének I. számú melléklete***

***A Tanács határozatában kirótt átláthatóság kötelezettség pontos tartalmának
meghatározása***

Amely szolgáltatóra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 102. § szerinti átláthatóság kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A jelen határozat szerinti érintett piacon jelentős piaci erejű szolgáltató köteles az általa nyújtott nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások alkalmazott díjait, a tervezett díjváltozásokat, valamint a szolgáltatás igénybevételének feltételeit honlapján nyilvánosságra hozni a díj megállapítását követő 15 napon belül, ezt követően változás esetén a változást 30 nappal megelőzően, az alábbi részletességgel:

- a) az összekapcsolás általános feltételeit, beleértve az előrendelést,*
- b) az ajánlattételi és szerződéskötési eljárás részletes szabályait,*
- c) a jelen szerződési feltételek módosítása esetén szükséges szerződésmódosítással kapcsolatos eljárást,*
- d) az összekapcsolás földrajzilag meghatározott pontjait telephelyenkénti bontásban, és - ha ez a kötelezett szolgáltató szándéka szerint nem egységes - a helymegosztás legrövidebb időtartamát, mely legalább egy év,*
- e) az összekapcsolás lehetséges műszaki megoldásait,*
- f) az összekapcsolás alkalmazható átviteli utakat,*
- g) a megajánlott összekapcsolási, illetve ehhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat,*
- h) az interfészek megjelölését,*
- i) a szolgáltatásminőséget (beleértve az üzemeltetés, karbantartás feltételeit is) és a rendelkezésre álló kapacitásokat,*
- j) a közös eszközhasználat feltételeit, így különösen a helymegosztás keretében a jogosult szolgáltató elektronikus hírközlő eszközeinek elhelyezési lehetőségeit és a biztosítható műszaki körülményeket a kötelezett szolgáltató telephelyén vagy az elhelyezés alternatív lehetőségeit,*
- k) a fenti szolgáltatások árait és alkalmazási feltételeiket,*
- l) a felek közötti együttműködés szabályait, így különösen a meghatározott határidők bármelyikének kötelezett vagy jogosult szolgáltató általi elmulasztása esetén alkalmazandó kötbérek, az együttműködési kötelezettség körében.*

A szerződéskötési eljárás részletes szabályai körében nyilvánosságra kell hozni különösen

- a) a szerződéskötés elektronikus formán kívüli kezdeményezésére rendszeresített helyiségeket, azok nyitvatartási idejét,*

- b) a szerződéskötés elektronikus formában történő kezdeményezésének lehetőségét és körülményeit azzal, hogy a kötelezett szolgáltató nem zárhatja ki az elektronikus formán kívüli kezdeményezést.*

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-174/2005. számú határozat
rendelkező részének II. számú melléklete***

***A Tanács határozatában kirótt egyenlő elbánás kötelezettség pontos tartalmának
meghatározása***

Amely szolgáltatókra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” körében kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

Az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettsége teljesítése során a szolgáltatónak nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatása tekintetében elsősorban azt kell biztosítania, hogy

a) a lényegét tekintve azonos szolgáltatásokat nyújtó más szolgáltatók vonatkozásában lényegét tekintve azonos körülmények között lényegét tekintve azonos feltételeket alkalmaz, és

b) legalább ugyanolyan feltételekkel, legalább ugyanolyan minőségű szolgáltatásokat és információt nyújt mások számára, mint amelyeket saját szolgáltatásaira, illetve bármely általa irányított más szolgáltató szolgáltatásaira alkalmaz.

A kötelezett szolgáltató nem tehet különbséget az igénybevett nagykereskedelmi szolgáltatás lényeges feltételei tekintetében a szolgáltatást igénybe vevő különböző elektronikus hírközlési szolgáltatók között, így különösen

- nem kötheti indokolatlanul a hálózati szolgáltatás (jelen esetben a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás) nyújtását olyan műszaki feltételekhez, amelyek teljesítésére csak egyetlen vagy kevés szolgáltató képes;
- a hálózati szolgáltatás ellenértékének megállapításakor nem állapíthat meg olyan árazási feltételeket – ideértve a forgalom után számított árkedvezményt – amelyek alkalmazásával a legkedvezőbb feltételek csak egy, vagy kevés számú szolgáltató számára válnak elérhetővé.

Jelen kötelezettség a kötelezett szolgáltatót jelen határozat kézbesítésének napjától terheli.

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-174/2005.számú határozat
rendelkező részének III. számú melléklete***

A Tanács határozatában kirótt számviteli szétválasztás kötelezettség

A Tanács, tekintettel az Eht. 62. § (1) bekezdésére, illetve a Tanács 8. számú piacra vonatkozó, DH-664-138/2005. számú határozatának II. számú mellékletében megfogalmazott kötelezettségre, és az abban foglalt, a Kötelezett szolgáltatóra megállapított rendelkezésre [a reá más piacokon kirótt számviteli kötelezettségekre tekintettel a számviteli szétválasztás kötelezettséget egységes szerkezetben, egy modellel, egyetlen modellen alapuló beadványnak a Tanács részére az Eht. 62. § (1) bekezdésében foglalt időpontig jóváhagyásra történő benyújtásával köteles teljesíteni, a mellékletben meghatározottak szerint], jelen határozatában e kötelezettség tartalmáról külön nem rendelkezett.

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-174/2005. számú határozat
rendelkező részének IV. számú melléklete***

***A Tanács határozatában kirótt „Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos
kötelezettségek” pontos tartalmának meghatározása***

Amely szolgáltatókra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 106. § szerinti Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A kötelezett szolgáltató nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatása tekintetében a meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférést és a kapcsolódó közös eszközhasználatot a honlapján nyilvánosságra hozott szerződési feltételeinek megfelelően biztosítani köteles, ahol arra műszakilag képes.

A kötelezett szolgáltató jelen melléklet szerint megkötött hálózati szerződéseire a referenciaajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet rendelkezései alkalmazandók.

Jelen kötelezettség a kötelezett szolgáltatót jelen határozat kézbesítésének napjától terheli.

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-174/2005. számú határozat
rendelkező részének V. számú melléklete***

***A Tanács határozatában kirótt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség
tartalmának meghatározása***

Amely szolgáltatóra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 108. § szerinti költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége körében kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A kötelezett szolgáltató a bérelt vonali végződtetési szegmens nagykereskedelmi szolgáltatást a jelen melléklet szerinti a digitális bérelt vonali szolgáltatás kiskereskedelmi árából származtatott díjképzési módszer alkalmazásával kialakított díj ellenében köteles nyújtani.

A kötelezett szolgáltató a bérelt vonali végződtetési szegmens nagykereskedelmi szolgáltatás díját úgy köteles kialakítani, hogy az adott digitális bérelt vonali szolgáltatás kiskereskedelmi listaárát csökkenteni köteles a Tanács által megállapított mértékkel. (kiskereskedelmi árrés)

A szolgáltató által nyújtott hálózati szolgáltatás ellenértékének a szolgáltató által alkalmazott előfizetői díjhoz viszonyított mértéke meghatározása érdekében a Tanács a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót jelen határozat kézbesítését követő 30 napon belül a jelen melléklet szerinti adatok és számítások benyújtására kötelezi.

A benyújtandó adatok és számítások:

1. A szolgáltató köteles a digitális bérelt vonali kiskereskedelmi szolgáltatás értékesítése során alkalmazott átlagos kedvezmény mértékét a jelen melléklet I. pontjában foglaltaknak megfelelően meghatározni, és azt, valamint a jelen melléklet I. pontjában részletezett számításokat, továbbá a számítás alapjául szolgáló adatokat a Tanács számára benyújtani.
2. A szolgáltató köteles a társszolgáltatók számára nyújtott digitális bérelt vonali szolgáltatások esetén alkalmazott átlagos kedvezmény mértékét a jelen melléklet II. pontjának megfelelően meghatározni és az ahhoz szükséges számításokat, továbbá a számítások alapjául szolgáló adatokat a Tanács számára benyújtani.
3. A szolgáltató köteles a bérelt vonali szolgáltatás kis- és nagykereskedelmi értékesítéséhez kapcsolódó költség- és értékesítési volumen adatokat, illetve az ahhoz kapcsolódó számításokat a jelen melléklet III. pontjában foglaltaknak megfelelően meghatározni és azt a Tanács számára benyújtani.

A benyújtott adatok, valamint a IV. mellékletben foglalt egyéb szempontok alapján a Tanács a jelen melléklet IV. pontjában foglaltaknak megfelelően megállapítja a kiskereskedelmi listaár és a társszolgáltatók számára nyújtott szolgáltatások nagykereskedelmi ára közötti százalékos különbség (kiskereskedelmi árrés) minimális mértékét. A szolgáltató a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás árának meghatározásakor a Tanács által meghatározott kiskereskedelmi árrésnél magasabb árrést is alkalmazhat, de ebben az esetben az egyenlő elbánás elvének megfelelően valamennyi társszolgáltatójának az alacsonyabb áron kell nyújtania a szolgáltatást.

A kötelezett szolgáltató a jelen mellékletnek megfelelően megállapított díjat a Tanácsnak a kiskereskedelmi listaár és a társszolgáltatók számára nyújtott szolgáltatások

nagykereskedelmi ára közötti százalékos különbség (kiskereskedelmi árrés) tárgyában hozott határozatának kézbesítésétől köteles alkalmazni.

I. A kiskereskedelmi (végfelhasználók számára nyújtott) digitális bérelt vonali szolgáltatások nyújtása során alkalmazott átlagos kedvezmény mértéke

A kiskereskedelmi értékesítés átlagos kedvezményét a kötelezett szolgáltató a 2004. év során kötött új-, illetve az abban az évben megújított kiskereskedelmi digitális bérelt vonali szerződésekre vonatkoztatva az alábbi sáv szélesség kategóriák szerint köteles megadni:

- $64 \text{ kbps} \leq s \leq 128 \text{ kbps}$;
- $128 \text{ kbps} < s \leq 512 \text{ kbps}$;
- $512 \text{ kbps} < s < 2 \text{ Mbps}$.

A kiskereskedelmi értékesítés átlagos kedvezményét a kötelezett szolgáltató az alábbi módszertan alapján köteles megállapítani:

A számítás menete:

Egy kiskereskedelmi bérelt vonal kategória tényleges kedvezményének kiszámítása:

Az adott bérelt vonal kategória ténylegesen alkalmazott kedvezményét az alábbi képlet alapján kell meghatározni a szolgáltatónak:

$$D_i = \frac{(LSZ\dot{A}_i - TSZ\dot{A}_i)}{LSZ\dot{A}_i} \text{ avagy } D_i = 1 - \frac{TSZ\dot{A}_i}{LSZ\dot{A}_i}$$

Ahol: D_i Adott sáv szélességű kiskereskedelmi bérelt vonalak átlagos kedvezménye ($i=1,2,3$)

$LSZ\dot{A}_i$: Az adott sáv szélességű kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások listaáron számított árbevétele

$TSZ\dot{A}_i$: Az adott sáv szélességű kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások tényleges árbevétele.

Az adott sáv szélességű kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások listaáron számított árbevételét ($LSZ\dot{A}_i$), illetve a tényleges árbevételét ($TSZ\dot{A}_i$) az alábbi képlet segítségével kell meghatározni:

$$LSZ\dot{A}_i = \sum_{x=1}^{ni} \ddot{O}LP_{ix} \cdot \ddot{O}V_{ix} + \sum_{y=1}^{mi} HLP_{iy} \cdot HV_{iy},$$

$$TSZ\dot{A}_i = \sum_{x=1}^{ni} \ddot{O}P_{ix} \cdot \ddot{O}V_{ix} + \sum_{y=1}^{mi} HP_{iy} \cdot HV_{iy}$$

Ahol: $\ddot{O}P_{ix}$: az i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó összeköttetési szakasz értékesítési ára ($i=1,2,3$; $x=1,2,\dots,ni$)

ni : a számlázási rendszerben az i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó külön szereplő összeköttetési számlázási tételek száma, ez tipikusan megegyezik az adott bérelt vonali szakasz előfizetői hónapjainak számával

$\ddot{O}V_{ix}$: az i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó $\ddot{O}P_{ix}$ áron értékesített összeköttetési szakasz mennyisége ($i=1,2,3$; $x=1,2,\dots,ni$)

HP_{iy} : az i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó hozzáférési szakasz értékesítési ára ($i=1,2,3$; $x=1,2,\dots,mi$)

mi : a számlázási rendszerben az i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó külön szereplő hozzáférési számlázási tételek száma

HV_{iy} : az i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó HP_{iy} áron értékesített hozzáférési szakasz

menyisége ($i=1,2,3; x=1,2,\dots,mi$)
 $\ddot{O}LP_{ix}$: az i -edik sávszélesség kategóriába tartozó összekötetési szakasz listaára
 HLP_{iy} : az i -edik sávszélesség kategóriába tartozó hozzáférési szakasz listaára ($i=1,2,3; x=1,2,\dots,mi$)

Mindezek figyelembe vételével az adott sávszélesség kategóriájú kiskereskedelmi bérelt vonalak értékesítése során alkalmazott kedvezmény kiszámításának képlete az alábbi:

$$D_i = 1 - \frac{TSZ\acute{A}_i}{LSZ\acute{A}_i} \text{ azaz } D_i = 1 - \frac{\sum_{x=1}^{mi} \ddot{O}P_{ix} \cdot \ddot{O}V_{ix} + \sum_{y=1}^{mi} HP_{iy} \cdot HV_{iy}}{\sum_{x=1}^{mi} \ddot{O}LP_{ix} \cdot \ddot{O}V_{ix} + \sum_{y=1}^{mi} HLP_{iy} \cdot HV_{iy}}$$

A számítást külön kell elvégezni az egyszeri és a havi díjak vonatkozásában.

A számítás alapjául a kötelezett szolgáltató számlázási rendszerében szereplő adatok szolgálnak. A számítás háttérét jelentő adatokat a kötelezett szolgáltató köteles a Tanács számára elektronikus formában benyújtani. A szolgáltató beadványának ezen felül tartalmaznia kell egy leírást arról, amely részletesen bemutatja, hogy a számítás pontosan milyen módon használta fel az egyes adatokat, ezen belül pedig be kell mutatnia, hogy a képletet alkotó két legfontosabb paraméter

azaz a listaáron számított árbevétel (LSZÁ):

$$\sum_{x=1}^{mi} \ddot{O}LP_{ix} \cdot \ddot{O}V_{ix} + \sum_{y=1}^{mi} HLP_{iy} \cdot HV_{iy},$$

és a tényleges kiszámlázott árbevétel (TÁ): $\sum_{x=1}^{mi} \ddot{O}P_{ix} \cdot \ddot{O}V_{ix} + \sum_{y=1}^{mi} HP_{iy} \cdot HV_{iy}$

számított értéke mennyi.

Amennyiben az adott bérelt vonali szolgáltatás sávszélessége a számlázási rendszer adataiból közvetlenül nem állapítható meg, csak a számlázási adatbázis egyéb adatainak (például az értékesített végberendezés ára) segítségével, úgy a szolgáltató köteles beadványában bemutatni, hogy az adott bérelt vonali szolgáltatás sávszélesség kategóriába történő besorolása milyen adatok felhasználásával és milyen módon történt.

Amennyiben a szolgáltató kiskereskedelmi számlázási rendszerében bizonyos, az adatszolgáltatásban érintett bérelt vonali szakaszok értékesítési ára külön nem jelenik meg, mivel azokat csomagban értékesítették és csak a teljes csomagra vonatkozó számlázási áradatok nyerhetők ki a rendszerből, úgy a tényleges értékesítési árra vonatkozó adatokat a szolgáltató külön számítás útján köteles előállítani. A számítás során először meg kell határozni a csomagot alkotó szolgáltatások listaáron számított árbevételét, majd a bérelt vonali szolgáltatási csomag tényleges árbevételét. Ebből a fent ismertetett képlettel: $1 - T\acute{A}/LSZ\acute{A}$ előállítható a szolgáltatási csomag esetén alkalmazott kedvezmény mértéke. A csomagban lévő adott bérelt vonali szakasz tényleges számított árbevételét úgy kell meghatározni, hogy a bérelt vonali szakasz listaárát csökkenteni kell az előbb ismertetett módon kalkulált, az adott csomag egészére vonatkozó kedvezménnyel.

Amennyiben a csomagban megtalálhatók olyan sávszélességű bérelt vonali összekötetések is, amelyek nem esnek a fenti három sávszélesség kategóriába, úgy ezeket a csomagokat és a csomagban lévő releváns, a három adott sávszélesség kategóriába eső szolgáltatásokra vonatkozó számításokat a szolgáltató köteles külön is bemutatni a Tanács számára.

Amennyiben a szolgáltató kiskereskedelmi számlázási rendszerében bizonyos, az adatszolgáltatásban érintett bérelt vonali szakaszok listaára külön nem jelenik meg, úgy azok

listaárát az adott bérelt vonali szolgáltatás jellemzőihez legközelebb álló jelenleg kínált bérelt vonali szolgáltatás listaárán kell figyelembe venni. Az erre vonatkozó számítást a szolgáltató beadványában köteles elkülönítve bemutatni a Tanács számára. A szolgáltató köteles azt is bemutatni, hogy az adott bérelt vonali szolgáltatások hány ügyfelet érintenek, és azok hány bérelt vonali szakaszt vesznek igénybe.

A fentiekben részletezett számítás eredményeként a köteles szolgáltató tehát hatféle százalékos kedvezmény mértékét számít ki, amelyek a következők:

az egyszeri díjakra vonatkozóan:

$$D_{E,64\text{kbps}\leq x < 128\text{kbps}} \cdot D_{E,128\text{kbps}\leq x < 512\text{kbps}} \cdot D_{E,512\text{kbps}\leq x < 2\text{Mbps}}$$

a havi díjakra vonatkozóan

$$D_{H,64\text{kbps}\leq x < 128\text{kbps}} \cdot D_{H,128\text{kbps}\leq x < 512\text{kbps}} \cdot D_{H,512\text{kbps}\leq x < 2\text{Mbps}}$$

II. A társszolgáltatók számára nyújtott bérelt vonali szolgáltatások esetén alkalmazott kedvezmények

A szolgáltató köteles a társszolgáltatók számára nyújtott bérelt vonali szolgáltatások esetén alkalmazott átlagos kedvezmény mértékét

- a kötelezett szolgáltató négy legnagyobb olyan társszolgáltatója esetén, amelyben a kötelezett szolgáltató, illetve annak legnagyobb tulajdonosa tulajdoni részesedéssel, illetve irányító befolyással nem rendelkezik

a jelen melléklet I. pontjában foglalt számítási módszertan alapján külön-külön (azaz mindegyik társszolgáltatóra külön) meghatározni, és azt, valamint, arra vonatkozóan a jelen melléklet I. pontja szerinti számításait, továbbá a számítás alapjául szolgáló adatokat a Tanács számára benyújtani.

A szolgáltató köteles a társszolgáltatók számára nyújtott bérelt vonali szolgáltatások esetén alkalmazott átlagos kedvezmény mértékét

- minden olyan társszolgáltató esetén, amelyben a kötelezett szolgáltató, annak bármely tulajdonosa, tulajdoni részesedéssel rendelkezik

a jelen melléklet I. pontjában foglaltaknak megfelelően külön-külön (azaz mindegyik társszolgáltatóra külön) meghatározni, és azt, valamint, arra vonatkozóan a jelen melléklet I. pontja szerinti számításait, továbbá a számítás alapjául szolgáló adatokat a Tanács számára benyújtani.

III. A bérelt vonali szolgáltatás kiskereskedelmi és nagykereskedelmi értékesítéséhez kapcsolódó költségek

A kötelezett szolgáltató köteles benyújtani a következő adatokat a 2Mbps sáv szélesség alatti digitális bérelt vonali szolgáltatásokra, 2004. évre vonatkozóan:

- a $64\text{kbps} \leq s < 2\text{Mbps}$ sáv szélességű digitális bérelt vonali hozzáférési szolgáltatás nyújtásához szükséges kiskereskedelmi tevékenységekhez kapcsolódó közvetlen és általános költségek

- a $64\text{kbps} \leq s < 2\text{Mbps}$ sávszélességű digitális bérelt vonali nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatás olyan addicionális költségei, amelyeket a szolgáltató elkerülne, ha a nagykereskedelmi bérelt vonali hozzáférési szolgáltatást nem nyújtaná, részletesen
  - a nagykereskedelmi számlázás olyan addicionális költségei, amelyek a bérelt vonali hozzáférési szolgáltatás nagykereskedelmi nyújtása nélkül nem merülnének fel
  - a bérelt vonalak nagykereskedelmi nyújtásához szükséges adminisztratív és működési költségek, amelyek a bérelt vonali hozzáférési szolgáltatás nagykereskedelmi nyújtása nélkül nem merülnének fel
  - olyan addicionális befektetési költségek, amelyek egyértelműen a bérelt vonali hozzáférési szolgáltatás nagykereskedelmi nyújtásának érdekében merültek fel.
- a 2004 év során a $64\text{kbps} \leq s < 2\text{Mbps}$ sávszélességű digitális bérelt vonali kiskereskedelmi hozzáférések átlagos száma
- a 2004 év során a $64\text{kbps} \leq s < 2\text{Mbps}$ sávszélességű digitális bérelt vonali nagykereskedelmi hozzáférések átlagos száma

A költségek számítása a 2004 évre vonatkozó számviteli szétválasztásnál alkalmazott módszerrel egyezően történjen, múltbeli költségek módszertana (HCA) szerint. A költségek tartalmazzák a tőkeköltséget is. A Tőkeköltségek számításánál alkalmazandó tőkeköltség-ráta (WACC) mértéke 16.5%.

A közvetlen költségeket a számviteli szétválasztásban definiált homogén költségkategóriák szerinti bontásban kell kimutatni. A költségeknek tartalmazniuk kell mindazoknak a homogén költségkategóriáknak a hozzáférési szakaszokra vonatkozó költségét, amelyeket a számviteli szétválasztásban elsődlegesen (nem transzferek révén) a kiskereskedelmi bérelt vonal szolgáltatáshoz rendeltek.

Az általános költségek felosztása a számviteli szétválasztáshoz alkalmazott módszert kell, hogy kövesse.

IV. A nagykereskedelmi díj kialakításának menete

A nagykereskedelmi árat a kötelezett szolgáltató a kiskereskedelmi listaár, a kiskereskedelmi (végfelhasználók számára nyújtott) digitális bérelt vonali szolgáltatások nyújtása során alkalmazott átlagos százalékos kedvezmény, és egy a Tanács által meghatározott százalékos árrés (Z) figyelembe vételével köteles meghatározni. A kiskereskedelmi listaár és a nagykereskedelmi ár százalékos különbsége a mínusz érték.

A *retail minus* szabályozás képlete tehát a következő:

- az árrés mértéke egységes, mivel a számítás alapjául szolgáló költségek megbontása sávszélesség kategóriánként és díjelemenként nem indokolt.
- a diszkontok mértékét sávszélesség kategóriánként és díjelemenként a Tanács külön határozza meg.

Mindezek figyelembe vételével a nagykereskedelmi szolgáltatás egyszeri- (ENP) és havi (HNP) díjait a következő képlet alkalmazásával köteles a kötelezett szolgáltató meghatározni:

$$NP_{ix}^{Egyszeri} = LP_{ix}^{Egyszeri}(1 - D_i^{Egyszeri})(1 - Z) \quad \text{azaz}$$

$$NP_{ix}^{Egyszeri} = LP_{ix}^{Egyszeri}(1 - (D_i^{Egyszeri} + Z - D_i^{Egyszeri} \times Z))$$

$$NP_{ix}^{Havi} = LP_{ix}^{Havi}(1 - D_i^{Havi})(1 - Z) \quad \text{azaz} \quad NP_{ix}^{Havi} = LP_{ix}^{Havi}(1 - (D_i^{Havi} + Z - D_i^{Havi} \times Z))$$

Ahol:

- $NP_{ix}^{Egyszeri}$: i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó nagykereskedelmi szolgáltatás egyszeri díja
- $LP_{ix}^{Egyszeri}$: i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó kiskereskedelmi szolgáltatás egyszeri díjának listaára
- $D_i^{Egyszeri}$: Adott sáv szélességű kiskereskedelmi bérelt vonalak egyszeri díjának átlagos kedvezménye
- NP_{ix}^{Havi} : i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó nagykereskedelmi szolgáltatás havi díja
- LP_{ix}^{Havi} : i -edik sáv szélesség kategóriába tartozó nagykereskedelmi szolgáltatás havi díja
- D_i^{Havi} : Adott sáv szélességű kiskereskedelmi bérelt vonalak havi díjának átlagos kedvezménye
- Z : **Az átlagos értékesítési árakhoz képest meghatározott árrés mértéke**

A mínusz (M) értéke tehát az alábbiak szerint határozható meg:

$$M = (D_i + Z - D_i \times Z) \times (LP)$$

A Tanács az árrés (Z) meghatározásakor alapvetően a kötelezett szolgáltató releváns – jelen melléklet III. pontjában leírt – kis- és nagykereskedelmi költségeit veszi figyelembe, mégpedig úgy, hogy a releváns fajlagos kiskereskedelmi költségek az árrés mértékét növelik, a releváns fajlagos nagykereskedelmi költségek az árrés mértékét csökkentik.

A Z érték számítását a kötelezett szolgáltató adatai alapján képletekkel kifejezve a Tanács az alábbiak szerint végzi el:

$$Z = \frac{(K_k / V_k - K_n / V_n)}{B_k / V_k}$$

Ahol:

- Z : Az átlagos értékesítési árakhoz képest meghatározott árrés mértéke (árrés)
- K_k : a hozzáférési szolgáltatás kiskereskedelmi értékesítési költségei
- V_k : kiskereskedelmi értékesítéshez tartozó hozzáférések száma
- K_k/V_k : fajlagos (egy hozzáférési szakaszra jutó) kiskereskedelmi költségek
- K_n : nagykereskedelmi értékesítési költségek
- V_n : nagykereskedelmi értékesítéshez tartozó hozzáférések száma
- K_n/V_n : fajlagos (egy hozzáférési szakaszra jutó) nagykereskedelmi költségek
- B_k : a hozzáférési szakaszok kiskereskedelmi értékesítésből származó számított árbevétel¹, amelyet a

$$B_k = D_1 \times \sum_{y=1}^{m_1} HLP_{1y} \cdot HV_{1y} + D_2 \times \sum_{y=1}^{m_2} HLP_{2y} \cdot HV_{2y} + D_3 \times \sum_{y=1}^{m_3} HLP_{3y} \cdot HV_{3y}$$

képlet alapján kell meghatározni.

Minden adat a 2Mbps sáv szélesség alatti digitális bérelt vonali szolgáltatásokra, és 2004. évre vonatkozik.

Z értékét tehát a Tanács kiindulópontként az alábbi képlet szerint határozza meg:

$$Z = \frac{K_k / V_k - K_n / V_n}{B_k / V_k} \quad \text{azaz} \quad Z = \frac{K_k}{B_k} - \frac{K_n / V_n}{B_k / V_k}$$

¹ a fenti képlet alkalmazását alapvetően az indokolja, hogy a ténylegesen kiszámlázott árbevétel a kötelezett szolgáltató számlázási rendszeréből ugyan kinyerhető, ez azonban a szolgáltató tájékoztatása szerint nem mutat valós képet ezen szolgáltatások értékesítési bevételeiről, mivel az értékesítés során csak az adott bérelt vonali szolgáltatás árában állapodnak meg a szerződő felek, a számlázási rendszerben a tényleges bevétel hozzárendelése az egyes szolgáltatás elemekhez legtöbbször nem teljesen értékarányosan történik.

A releváns kiskereskedelmi költségek figyelembe vételekor a Tanács alapvetően a kötelezett szolgáltató költségadataiból indul ki, de a kiskereskedelmi piacon legnagyobb részesedéssel rendelkező társszolgáltatók releváns költségadatait is figyelembe veszi. A jogosult szolgáltatók költségeinek figyelembe vételekor a Tanács ügyel arra, hogy figyelembe vett költségek minden esetben egy hatékony szolgáltató költségeit tükrözzék.

Amennyiben a jogosult szolgáltatók benyújtott kiskereskedelmi költségadatai jelentősen eltérnek a kötelezett szolgáltató költségadataitól, a Tanács megvizsgálja, hogy az eltérés közgazdaságilag indokolt-e és a vizsgálat alapján a kötelezett szolgáltató költségadataiból egyértelműen nem következő árrést is meghatározhat. Ebben az esetben a Tanács határozatában meghatározza, hogy milyen indokok alapján döntött a kötelezett szolgáltató költségadatai által meghatározottól eltérő árrés meghatározása mellett.

A Tanács az árrés végső meghatározásakor a fentiek mellett figyelembe veszi, hogy a kötelezett szolgáltató a jogosult társszolgáltatók számára a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásakor milyen kedvezményeket alkalmazott a 2004. év során (ld. jelen melléklet II. pontját). Amennyiben a költségek figyelembevételével számított árrés eredményeképpen számított mínusz érték (M) nem érné el a kötelezett szolgáltató által a társszolgáltatókkal kötött szerződésekben korábban alkalmazott maximális kedvezmény mértékét, akkor a Tanács a nagykereskedelmi ár meghatározása során alkalmazandó mínusz értéket a társszolgáltatókkal kötött szerződésekben korábban alkalmazott maximális kedvezmény mértékével megegyezően állapítja meg.

V. Egyéb rendelkezések:

Amennyiben a szolgáltató a listaárát meg kívánja változtatni, a tervezett változtatás előtt 75 nappal köteles a jelen melléklet szerinti számításokat elvégezni, és annak eredményét, az azzal kapcsolatos számításait, és az alapul szolgáló adatokat, valamint a listaár kiszámításának részleteit (algoritmusát) a Tanács részére benyújtani. A Tanács ebben az esetben is a jelen melléklet IV. pontjában leírt módon jár el.

I n d o k o l á s

A Tanács az Eht. 14. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 10. § f) pontjában foglalt hatáskörében eljárva, az Eht. 52-57. §-a, a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 16/2004. (VI. 24.) IHM rendelet (a továbbiakban: **IHM rendelet**), a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a hatóság által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló 8001/2004. (IHK. 8.) IHM tájékoztató (a továbbiakban: **IHM tájékoztató**) alapján lefolytatta a piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és kötelezettségek előírására irányuló eljárását.

A Tanács az eljárásában alapvetően a következő információkat dolgozta fel: Egyrészt a szolgáltatóktól közvetlenül, kérdőíven bekért adatokat (kérdőíves adatok), másrészt a nyilvánosan (pl.: általános szerződési feltételekben, nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatokat (nyilvános adatok).

A piacelemzési eljárás érdekében a Tanács az Eht. 52. § (2) bekezdése, valamint 151. § (1) és (2) bekezdései szerint 30 napos adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő valamennyi elektronikus hírközlési szolgáltató (a továbbiakban: **szolgáltató**) számára. Az adatszolgáltatásra kötelezett - a Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala 2003. december 31-i hatályos nyilvántartása szerinti - 597 szolgáltatóból 562 bocsátott a Tanács számára a tárgybani hatósági eljárásban szükséges döntés meghozatala szempontjából értékelhető adatokat. A Tanács az adatszolgáltatási kötelezettséget nem teljesítő szolgáltatókkal szemben a kötelezettség teljesítésének kikényszerítése érdekében bírságot szabott ki.

Az adatszolgáltatás keretében benyújtott adatok mennyisége és minősége tekintetében a Tanács megállapította, hogy e hatósági eljárás kapcsán valamennyi piacon a köztudomású tények alapján az összes, gazdasági ereje alapján számításba vehető szolgáltató teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségét. A Tanács az ekként rendelkezésére álló adatokat alkalmasnak találta a piacmeghatározási eljáráshoz szükséges megalapozott döntéshozatalhoz és úgy ítélte meg, hogy az adatszolgáltatást továbbra sem teljesítő szolgáltatók adatszolgáltatási kötelezettségének további kikényszerítése a szolgáltatók mérete, forgalmi és árbevételi adatai alapján az eljárás eredményét nem befolyásolná, azonban annak indokolatlan elhúzódsát eredményezné.

A tárgybani hatósági eljárás lefolytatása érdekében a szolgáltatók által szolgáltatott adatokat a Tanács a tényállás tisztázása során értékelte, szükség esetén az érintett szolgáltatókat pontosításra, hiánypótlásra hívta fel.

A Tanács a jelen határozat V. számú mellékletében foglalt kötelezettség részleteinek kidolgozása érdekében a Magyar Telekom Távközlési Rt.-t együttműködésre hívta fel, pótlólagos adatok szolgáltatása érdekében.

A Tanács a szolgáltatóknak és a szélesebb szakmai közvéleménynek a piacelemzési folyamatba történő bevonása érdekében az Eht. 36. § szerinti - egyeztetés az érdekelttel

jelentős ügyekben – jogintézmény alkalmazásán túl is több lehetőséget biztosított az alábbiak szerint:

1./ A Tanács az Eht. 24. §-ában rögzített eljárási alapelvek, különösen a törvényesség, egyenlő elbánás, tárgyilagosság, átláthatóság, nyilvánosság érvényesítése érdekében „Az érintett piacok azonosítása, az érintett piacon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzése, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, és a kötelezettségek kiszabása érdekében indult hatósági eljárás során a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa által alkalmazott Módszertan” címmel módszertant (a továbbiakban: **Módszertan**) dolgozott ki, melynek 2004. május 5-i első nyilvánosságra hozatalát követően az arra érkezett észrevételek alapján átdolgozott, majd végleges formában 2004. július 30-án ismételten megjelenített internetes honlapján. A Módszertant jelen határozat indokolásának „A” fejezete tartalmazza.

A Tanács a Módszertan alkalmazásával - az eljárási alapelvek érvényesítésén túl - deklarálni kívánta, hogy eljárása során ezen, a jogszabályi környezetnek megfelelő rendelkezéseket önmagára nézve irányadónak tartja. A Tanács a Módszertan nyilvánosságra hozatalával lehetőséget biztosított a piaci szereplők számára a döntések szakmai háttérének áttekintésére.

2./ 2004. június 2-án Szakmai Fórumra került sor a hírközlési piac résztvevőinek bevonásával a piacelemzési munka szakmai tartalmának átfogó ismertetése, időütemezésének bemutatása (beleértve a hazai és EU egyeztetéseket), az addig végzett munka összefoglalása (különös tekintettel a szolgáltatói adatszolgáltatások tapasztalataira), valamint a Módszertan megvitatása témákban. A Szakmai Fórumról emlékeztető készült, amelyet a Tanács internetes oldalán közzétett.

3./ A Tanács Szakmai Fórumot tartott a szolgáltatók, tudományos irányultságú szervezetek és a legszélesebb érdeklődő szakmai kör bevonásával 2004. június 29-én a piacmeghatározás szakmai szempontból központi, illetve újszerű kérdéseinek, úgymint az új szabályozási keretrendszer lényegi elemeinek, a szabályozó hatóság szerepének, feladatainak, a hazai szabályozási környezetnek, a hírközlési piac egyes szakmai kérdéseinek megvitatására.

Az Eht. 20. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja alapján a hatóság és a versenyhatóság az elektronikus hírközlési piaci versenyt érintő kérdésekben a verseny védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes jogalkalmazás előmozdítása érdekében szorosan együttműködik, így különösen az elektronikus hírközlési piac érintett piacainak meghatározásával, az érintett piacokon fennálló verseny elemzésével, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításával és a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírásával kapcsolatos eljárásokban. E kötelezettségének megfelelően a Tanács tárgybani eljárása során a Gazdasági Versenyhivatallal (a továbbiakban: **GVH**) együttműködött, egyeztetett, ennek során a versenyhatóság szakmai álláspontját megismerte. Az együttműködés részletei a határozat Indokolásának „C” fejezetében kerülnek kifejtésre.

A Tanács az Eht. 36. § (1) bekezdésében meghatározott egyeztetési kötelezettségének eleget téve haladéktalanul 2004. december 13 -án a hatóság internetes oldalán, illetve 2004. december 29-én a Hírközlési Értesítő III. évfolyam 12. számában közzétette a határozat tervezetét.

A Tanács intézkedett a határozattervezethez kapcsolódó előkészítő anyagok közzétételéről. Előkészítő anyag az a dokumentum, amely a döntés meghozatalának elősegítése, valamint tényállás tisztázása érdekében készült.

A jelen határozat tekintetében előkészítő anyagok a Hírközlési Értesítő 2004. szeptember 16-án megjelent III. évfolyam 9. számában megjelentetett, ott ilyenek nevezett anyagok.

Az érdekeltek számára a határozattervezet hivatalos lapban történő közzétételtől számítva 20 nap állt rendelkezésre észrevételeik megtételére.

A határozat-tervezetére beérkezett észrevételek feldolgozását, a figyelembe vett, illetve a figyelembe nem vett észrevételeket, valamint azok figyelmen kívül hagyásának indokait ezen határozat Indokolásának „D” fejezete tartalmazza.

Az érdekeltekkel történő egyeztetés lefolytatását követően, az Eht. 65. § (1) bekezdése alapján a Tanács a tárgybani határozatának tervezetét részletes indokolással együtt 2005. április 1-jén megküldte az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak, miután a határozat-tervezetben foglaltak hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre, tekintettel a Keretirányelv (38) szakaszára, mely alapján, a tagállamok közötti kereskedelmet érintő intézkedések olyan intézkedések, amelyek közvetlen, vagy közvetett, tényleges vagy potenciális befolyást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelem áramlására oly módon, amely az egységes piac akadályát képezheti. Ezek közé olyan intézkedések tartoznak, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a más tagállamokban található üzemeltetőkre, vagy felhasználókra, így például amelyek a más tagállamok felhasználóira érvényes árakat érintik.

A Tanács jelen határozatát az Európai Bizottság és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságok által a tervezetekre tett észrevételek, kifogások figyelembevételével hozta meg.

A részletes indokolásra, illetve a megküldésre vonatkozó szabályokra irányadóak az Európai Bizottságnak a „piacelemzés eredményeinek a Bizottsághoz való eljuttatásával (notifikáció) kapcsolatos eljárásról, a kapcsolatos határidőkről és a Bizottsággal való konzultáció módjáról” szóló, 2003. július 23-án kiadott ajánlásában (2003/561/EC) foglaltak. Ezen eljárás részletei a határozat Indokolásának „E” fejezetében kerülnek részletezésre.

Az érintett piacok megállapítására, az érintett piacokon fennálló verseny és annak hatékonysága elemzésére, az egyes érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettségek meghatározására irányuló eljárás egy több egymásra épülő szakaszból álló közigazgatási eljárás. Az Eht. 52. § (1) bekezdése szerint a Tanács azonosítja az érintett piacokat; elemzi az érintett piacokon fennálló versenyt, illetve annak hatékonyságát, és amennyiben azokon a verseny nem kellően hatékony, azonosítja az érintett piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, illetve szolgáltatókat; valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, illetve szolgáltatókra a XI-XIV. fejezetben foglalt kötelezettségek közül a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő, vagy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra korábban, a jelen piacelemzési eljárást megelőzően jogszabályban megállapított legalább egy kötelezettséget fenntart, illetve módosítja azt. Eljárása során a

Tanács a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint az IHM tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével járt el.

Az eljárás első lépéseként a Tanács meghatározta az érintett piacot az IHM rendelet I. számú mellékletében meghatározott „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense*” elnevezésű nagykereskedelmi piac vizsgálatából kiindulva.

Az érintett piac meghatározását követő szakaszokban a Tanács – az indokolásban foglaltak szerint - elvégezte az érintett piacokon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzését, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató(k) kijelölését, valamint a szolgáltatókra az Eht.-ben meghatározott körben kötelezettségeket írt elő.

A Tanácsnak a tárgybani eljárásában a döntése meghozatala érdekében elvégzett részletes elemzését az indokolás „B” fejezete tartalmazza az alábbiak szerint:

- I. Piacmeghatározás
- II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása
- III. Kötelezettségek kirovása

A Tanács a jelen határozat indokolása „B” fejezetének III. része szerinti lefolytatott vizsgálatok alapján a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatóra a rendelkező rész szerinti, az Eht.-nak a „Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kötelezettségei a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon” című XII. fejezetében meghatározott a rendelkező rész szerinti kötelezettségeket róta ki, azaz az átláthatóság, egyenlő elbánás, a számviteli szétválasztás, a hozzáférés és összekapcsolás és a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget.

A kötelezettségek pontos tartalmát a Tanács jelen határozat mellékleteiben határozta meg.

Az átláthatóság kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének I. számú melléklete, az egyenlő elbánás kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének II. számú melléklete, a számviteli szétválasztási kötelezettséget jelen határozat rendelkező részének III. számú melléklete, a hozzáférés és összekapcsolás kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének IV. számú melléklete, míg a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének V. számú melléklete tartalmazza.

Az érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókat terheli az Eht. 116. § szerinti árprés alkalmazásának tilalma.

Tekintettel a Tanács által jelen határozatban kirótt kötelezettségek jellegére, és azok hatálybalépésének időpontjára, a Tanács az Eht. hatálybalépésekor a bérelt-vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót e minőségére tekintettel terhelő kötelezettségek átmeneti időszakra történő fenntartását [Eht. 55. § (2) bekezdés] nem tartotta szükségesnek.

A jelen határozatot a Tanács a határozat címzett listájában meghatározott szolgáltatók részére kézbesítette, amely szolgáltatók az Eht. 27. § értelmében jelen eljárás során ügyféli jogállással rendelkeznek.

A jogorvoslati jogosultság az Eht. 46. § (1) bekezdésén és 47. § (1) bekezdésén alapul.

A Tanács döntését az Eht 39. § (1) bekezdése alapján teljes ülés keretében hozta meg.

A. fejezet Módszertan

I. Bevezetés

[1] Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. tv. (a továbbiakban: Eht.) 10. § f) pontja, és 52. § (1) bekezdése alapján, a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsának (a továbbiakban: Tanács) feladata és hatásköre:

- a) az elektronikus hírközlési érintett piacok azonosítása, meghatározása (a továbbiakban: **piacazonosítás**),
- b) az érintett piacokon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzése, illetve ezen belül az egyes érintett piacokon egy vagy több jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítása (a továbbiakban: **JPE szolgáltató azonosítása**),
- c) a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettség(ek) megállapítása, illetve a korábban előírt kötelezettségek fenntartása, módosítása, visszavonása (a továbbiakban: **kötelezettségek meghatározása**).

[2] A Tanács döntése alapvetően a következő információk feldolgozásán alapul:

- a) a szolgáltatóktól közvetlenül, kérdőíven bekért adatok (a továbbiakban: **kérdőíves adatok**);
- b) illetve piackutatási eszközökkel - az előfizetőktől és a szolgáltatóktól közvetve – beszerzett adatok (a továbbiakban: **piackutatási adatok**);
- c) nyilvánosan (pl.: általános szerződési feltételekben, nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatok (a továbbiakban: **nyilvános adatok**).

A Tanács a felhasznált információkat minden esetben megfelelően ellenőrzi és értékeli.

[3] A Tanács döntésének meghozatala során:

- a) az Eht-ban, és különösen annak 52. §-57.§-ban foglaltakat,
- b) a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 16/2004. (VI. 24.) IHM rendeletet (a továbbiakban: IHM rendelet)
- c) a versenyjog vonatkozó szabályait, valamint
- d) a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a hatóság által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló 8/2004. IHM tájékoztatót (a továbbiakban: IHM tájékoztató)

alkalmazza és a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével köteles döntését meghozni.

A Tanács az IHM rendelet 1. számú mellékletében meghatározott szolgáltatási (áru) piacok vizsgálatából indul ki.

A versenyjog vonatkozó szabályait, így különösen a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvényt, a Tanács az Eht.-ban foglaltakkal összhangban saját feladat- és hatáskörében eljárva jogosult és köteles alkalmazni. Az alkalmazás célja alapvetően – összhangban az Eht. 20. § (1) bekezdésben írtakkal - az elektronikus hírközlési piac védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes

jogalkalmazás előmozdítása a piaci versenyt érintő kérdésekben. A Tanács a versenyjog vonatkozó szabályainak figyelembe vételét – az Eht. 20. § (2) bekezdése szerint – a GVH szakmai álláspontjának kifejtése és figyelembevétele is biztosítja.

A Tanács továbbá a közösségi joganyagok jogi természetével megegyező módon veszi figyelembe a - nyilvánosan a <http://irgis.anacom.pt/site/En/> honlapon hozzáférhető - anyagokban rögzített, az Európai Unió Bizottságának (European Commission) és az Európai Szabályozók Csoportja (European Regulators Group)² közös álláspontját tükröző szempontokat egyenként és összességében értékelve, különös figyelmet fordítva a magyar piac jellemzőinek megfelelő alkalmazására.

[4] A Tanács döntése során nagy hangsúlyt fektet az Eht. 2. §-ában, a törvény céljaiként és alapelveiként megfogalmazott követelmények figyelembevételére, különösen e paragrafus a), b), f) és g) pontjában foglaltakra.

[5] A Tanács döntése során a jövőbeli vizsgált időtávot (a továbbiakban: **vizsgált időtáv**) az elkövetkező 2-3 évben határozza meg azzal, hogy az ennél későbbi - a technika mai fejlettségi szintjén várható –, a vizsgált időtávon belül jelentős hatással bíró eseményeket is figyelembe veszi. Ha a Tanács ettől eltérő időtávot alkalmaz, azt külön indokolja.³

A Tanács döntése során azon múltbéli eseményeket szintén figyelembe veszi, melyek jelentős hatása már most kimutatható, vagy a vizsgált időtávon belül jelentős hatással bírhatnak. E múltbéli események figyelembe vételekor a magyar piaci fejlődés sajátosságainak (pl.: későbbi piacnyitás) hatása külön is értékelésre kerül.

---

² Mely anyagok tartalmát az IRG (Independent Regulators Group) Munkacsoportjai (Working Group) készítik elő

³ A vizsgált időtáv független attól, hogy a Tanácsnak ezen hatósági eljárását az Eht. 57. § (1) bekezdés szerint rendszeresen, – az Eht. 44. § (5) bekezdésében megjelölt időpontok szerint - egy éven belül, ismételtel el kell végeznie.

II. P i a c a z o n o s í t á s

II.1. Fogalmak, általános szempontok

- [6] A **szolgáltatás** gyűjtőfogalmába beleértendő a termék, az áru, az elektronikus hírközlési szolgáltatás és a tevékenység is.

Elektronikus hírközlési szolgáltatás -összhangban az Eht. 188. § 13. fogalmával - a más részére, általában ellenszolgáltatásért végzett szolgáltatás, amely teljesen vagy nagyrészt jeleknek elektronikus hírközlő hálózatokon történő átviteléből, és ahol ez értelmezhető, irányításából áll.⁴

Elektronikus hírközlő hálózat - összhangban az Eht. 188. § 19. fogalmával - átviteli rendszerek és - ahol ez értelmezhető - a hálózatban jelek irányítására szolgáló berendezések, továbbá más erőforrások, melyek jelek továbbítását teszik lehetővé meghatározott végpontok között vezetéken, rádiós, optikai vagy egyéb elektromágneses úton, beleértve a műholdas hálózatokat, a helyhez kötött és a mobil földfelszíni hálózatokat, az energia ellátó kábelrendszereket, olyan mértékben, amennyiben azt jelek továbbítására használják, a műsorszórásra használt hálózatokat és a kábeltelevíziós hálózatokat, tekintet nélkül a továbbított információ fajtájára.

Elektronikus hírközlési tevékenység - összhangban az Eht. 188. § 15. fogalmával – az a tevékenység, amely bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang vagy bármely természetű egyéb közlemény elektronikus hírközlő hálózaton keresztül egy vagy több felhasználóhoz történő eljuttatását szolgálja.

A Tanács döntése meghozatala során mindezeket a szolgáltatásokat, illetve tevékenységeket indokolt esetben és módon veszi figyelembe.

- [7] A Tanács a piac vizsgálata során alapvetően a Magyar Köztársaság területén nyújtott, nyújtható illetve igénybevett, igénybe vehető szolgáltatásokat vizsgálja, akkor is ha az adott piacon azonosított szolgáltatások esetében jelenleg nincs tranzakció a piaci szereplők között.

Ezen túlmenően a Tanács elvégzi azon szolgáltatások vizsgálatát is, melyek megjelenésére a technika mai fejlettségi szintjén várhatóan számítani lehet a vizsgált időtávon belül.

- [8] Az érintett piacok azonosítása során meg kell határozni azon szolgáltatások összességét, amelyekből a piac áll (a továbbiakban: **szolgáltatási piac**), beleértve a piac földrajzi kiterjedését (a továbbiakban: **földrajzi piac**) is.

- [9] A Tanács az érintett piac azonosítása során alapvetően megkülönbözteti a kiskereskedelmi (a továbbiakban: **kiskereskedelmi**) és nagykereskedelmi (a továbbiakban: **nagykereskedelmi**) szolgáltatásokat, illetve ez alapján a kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piacokat.

A megkülönböztetés alapvető indoka az, hogy a tárgyban hatósági eljárásban hozandó döntés szempontjai lényegesen eltérnek e két piac típus esetében.

---

⁴ Ide nem értve az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások felhasználásával továbbított tartalmat szolgáltatató, vagy ilyen tartalom felett szerkesztői ellenőrzést gyakorló szolgáltatásokat, valamint az információs társadalommal összefüggő, más jogszabályokban meghatározott szolgáltatásokat, melyek nem elsősorban az elektronikus hírközlő hálózatokon történő jeltovábbításból állnak.

[10] Kiskereskedelmi szolgáltatásnak az előfizetői szolgáltatások minősülnek, azaz - összhangban az Eht. 188. § 25. fogalmával - a nyilvánosan elérhető, az Eht. értelmében hálózati szolgáltatásnak nem minősülő szolgáltatások. E szolgáltatások nyújtásának a célja és érdeke a saját felhasználók kiszolgálása.

[11] Nagykereskedelmi szolgáltatásnak alapvetően a hálózati szolgáltatások minősülnek, azaz - összhangban az Eht. 188. § 36. fogalmával – hozzáférési és illetve vagy összekapcsolási szolgáltatások nyújtása más szolgáltató számára, illetve ezek nyújtásához szükséges kiegészítő szolgáltatások. E szolgáltatásokat a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevevője (vásárlója) végső soron saját felhasználóinak kiszolgálása céljából és érdekében veszi igénybe.

A nagykereskedelmi szolgáltatás attól függetlenül minősítendő, hogy mi az arra vonatkozó szerződésben használt elnevezés illetve, hogy a tárgyban szerződés esetleg nem tartalmaz minden, a hatályos jogszabályokban előírt⁵ lényeges feltételt, vagy azokat nem megfelelően tartalmazza.

A Tanács a döntése meghozatala során indokolt esetben és módon figyelembe veszi azon belső szolgáltatásokat is, melyek azért nem minősülnek hálózati szolgáltatásnak, mert nem két szolgáltató között, ellenérték fejében kerülnek nyújtásra, illetve igénybevételre, hanem egy szolgáltatón belül, saját maga számára. A Tanács e szolgáltatásokat különösen akkor veszi figyelembe, ha azzal egyenértékű szolgáltatásokat a vizsgált szolgáltató, vagy a piacon lévő más szolgáltató nyilvánosan is megajánl és esetleg nyújt is további szolgáltató(k) számára.

A piacazonosítás során a viszonteladói jogviszony keretében nyújtott és igénybevett szolgáltatás (a továbbiakban: **viszontértékesített szolgáltatás**) nem minősül nagykereskedelmi szolgáltatásnak, ha:

- a) a viszontértékesített szolgáltatást az igénylő vállalkozás teljes egészében a partnertől vásárolja⁶, és
- b) az igénylő vállalkozásnak a továbbértékesítéshez nem szükséges elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtási jogosultsággal rendelkeznie, és a továbbértékesítéskor ilyen szolgáltatás nyújtásnak minősülő tevékenységet nem is végez, csak értékesítést és az ehhez szükséges feladatokat⁷, és
- c) a viszontértékesített szolgáltatás felhasználó felé történő továbbértékesítésekor – a szolgáltatás minden műszaki és egyéb jellemezőjének megtartásával – azt legfeljebb saját márkánévvel ellátva értékesíti.

E szolgáltatásokat ezért a kiskereskedelmi piac vizsgálatakor szükséges figyelembe venni.

[12] A Tanács egy adott érintett piac azonosítása során határozza meg tételesen, hogy mely szolgáltatások tartoznak az érintett piachoz.

[13] A Tanács kizárólag az adott érintett piac részét képező szolgáltatásokat azonosítja részletes vizsgálat alapján.

⁵ Különösen a referencia ajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII.24.) Korm. rendeletet.

⁶ Pl.: beleértve a szolgáltatás vevőszolgálati (helpdesk) tevékenységét is.

⁷ Pl.: partnertől kapott adatok alapján a számlázás.

Más - az érintett piac részét nem képező - szolgáltatásokat csak a megalapozott döntéshez szükséges esetben és mértékben azonosítja, vizsgálja és sorolja be egy nem érintett piacnak minősülő piachoz.⁸

[14] A piacazonosítás során a Tanács először a kiskereskedelmi piaci szolgáltatások vizsgálatát végzi el, majd ezt követően - az azokkal összefüggő - nagykereskedelmi piaci szolgáltatásokat.⁹

II.2. Érintett piac azonosításához szükséges vizsgálatok

[15] Egy érintett piac azonosításához elsősorban szükséges a releváns jogszabályi fogalmak összegyűjtése, és elméleti összerendezése.

[16] Az érintett piac azonosításához az alábbi egymást követő vizsgálatok elvégzése szükséges:

1.) bejelentett szolgáltatás vizsgálata: célja a megnevezett piacon ténylegesen nyújtott, illetve igénybevett, illetve nyújtható és igénybe vehető szolgáltatások azonosítása, meghatározása;¹⁰

2.) keresleti helyettesítés vizsgálata: célja annak megállapítása, hogy a bejelentett szolgáltatásokat a vizsgált időtávon belül mely szolgáltatások helyettesítik ésszerűen, a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel, alapvetően a fogyasztói szokások alapján;

3.) kínálati helyettesítés vizsgálata: célja annak megállapítása, hogy egy vállalkozás, amely eddig nem nyújtotta a szóban forgó szolgáltatást, várhatóan a vizsgált időtávon belüli rövid idő alatt át tud-e állni a vizsgált szolgáltatás nyújtására, és ehhez nem kell jelentős költséget, illetve jelentős kockázatot vállalnia¹¹;

4.) földrajzi kiterjedés vizsgálata: célja annak megállapítása, hogy a szolgáltatások esetében, figyelembe véve a keresleti és kínálati helyettesítés szempontjait is, melyek a versenyfeltételek homogenitásának területi határai. A versenyfeltételek homogenitása azt jelenti, hogy egy adott földrajzi területen - a vizsgált időtávon belül – közel azonos jogi, gazdasági, műszaki hatások érvényesülnek. A homogenitás ugyanakkor nem jelenti, hogy a földrajzi területen belül a versenyfeltételek teljes mértékben azonosak.

[17] A kiskereskedelmi szolgáltatások érintett piacának azonosítását a Tanács a leírt lépések szerint végzi el, míg a nagykereskedelmi szolgáltatások piacának azonosítása során ugyanezen leírt vizsgálatokat ismételtelen elvégzi azzal, hogy a korábban tett megállapítások értelemszerűen alkalmazandók, szükség esetén a korábbi megállapításokra csak visszautalás történik.

⁸ Különösen ilyen eset a helyettesítés vizsgálata, illetve, ha az adott szolgáltatás ugyan nem az érintett piac része, de az érintett piacra hatással van, vagy lehet a vizsgált időtávon belül.

⁹ Egymásra épülő kiskereskedelmi szolgáltatási piac és nagykereskedelmi szolgáltatási piac megléte nem jelenti automatikusan azt, hogy mindkét piac érintett piac.

¹⁰ A bejelentett szolgáltatás tartalmát egyrészt a hatóság nyilvántartásában szereplő elnevezés határozza meg, másrésztől figyelembe kell venni a jogosultság megszerzésekor beadott szolgáltatásleírást is. Lásd [18]-[21] pontnál.

¹¹ A kínálati helyettesítést szükséges megkülönböztetni a potenciális versenytől, mely utóbbi esetben a piacra lépés hosszabb időtávon, és jelentősebb költség és kockázat vállalása mellett történik. Lásd [28]-[34] pontnál.

II.2.1. Bejelentett szolgáltatások vizsgálata

[18] A Tanács meghatározza a jogi kereteken belül¹² értelmezhető, a – az IHM rendelet 1. sz. mellékletében megnevezett¹³ - piacon a Magyar Köztársaság területén ténylegesen nyújtott, nyújtható és igénybe vett, vehető szolgáltatásokat (a továbbiakban: **bejelentett szolgáltatás**).

[19] A Tanács a bejelentett szolgáltatásokat leírja az alapvető jellemzőikkel (a továbbiakban: **alapvető jellemzők**), azaz:

- a) az e szolgáltatás keretében elérhető részzolgáltatások, termékek megnevezésével,
- b) szükség szerint a szolgáltatást, részzolgáltatást jellemző alapvető műszaki adatokkal, és
- c) szükség szerint a szolgáltatás, részzolgáltatás nyújtás tipikus igénybevételi feltételeivel.

Ezt követően külön részletezi azon jellemezőket, melyek valamely más hasonló - esetleg más érintett piac részét képező - szolgáltatástól megkülönböztetik a vizsgált szolgáltatást.

Továbbá meghatározza, hogy a bejelentett szolgáltatások mely típusú hálózaton, mely technológiával nyújthatók üzemszerűen.

[20] A Tanács megvizsgálja, hogy a bejelentett szolgáltatások alapvető jellemzői, az alkalmazott piaci gyakorlat¹⁴ (a továbbiakban: **alkalmazott piaci gyakorlat**) lényeges eltérései, valamint a versenyfeltételek különbözősége miatt szükséges-e megkülönböztetni az egyes felhasználói csoportoknak, különösen lakossági és nem lakossági felhasználóknak, előfizetőknek szánt szolgáltatásokat.¹⁵

[21] Az előző három pont megállapításait megvizsgálva szükség esetén a Tanács kiegészíti azokat a múltbéli tények, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki és gazdasági¹⁶ változások hatásai alapján.

¹² Pl.: a szolgáltatás bejelentés, az Általános Szerződési Feltételek, Szolgáltatás Jegyzék számok figyelembevételével.

¹³ A Tanácsnak jog van az IHM rendelet 2. § (2) bekezdésében írtak szerint az 1. sz. mellékletben írtaktól eltérő piacot is meghatározni.

¹⁴ Az alkalmazott piaci gyakorlat gyűjtőfogalom alatt értendő minden olyan piaci jelenség, mely nem képezi a szolgáltatás alapvető jellemzőjét, de gyakran előfordul, jelentős és ezért érdemi kihatással van a piacazonosítás keretében tett megállapításokra (nagyfelhasználóknak nyújtott kedvezmények, eltérő típusú szerződések, csomagszolgáltatások, stb.).

¹⁵ A vizsgálati pontok esetében alapvetően együtt kell kezelni a lakossági és nem lakossági esetet, és csak az eltérést kell külön részletezni, ha a megkülönböztetés indokolt.

¹⁶ Mindhárom szempont vizsgálatát külön-külön el kell végezni.

II.2.2. Keresleti helyettesítés vizsgálata

- [22] A Tanács meghatározza, hogy a bejelentett szolgáltatás kapcsán elméletileg mely szolgáltatások jöhetnek szóba - az azonos felhasználási célra – keresletoldali helyettesítő szolgáltatásként.
- [23] Másodszor megvizsgálja, hogy van-e reális esély – a múltbéli tényeket, adatokat is figyelembe véve - a vizsgált bejelentett szolgáltatás alapvető jellemzői, illetve az alkalmazott piaci gyakorlat alapján¹⁷ bármely más keresletoldali helyettesítő szolgáltatásra váltani.
- [24] Harmadszor megvizsgálja, hogy az elméletileg szóba jöhető keresletoldali helyettesíthető szolgáltatások gyakorlatban helyettesíthető szolgáltatásoknak tekinthetőek-e.
- [25] A bejelentett szolgáltatás esetén meg kell vizsgálni azt is, hogy nem képezi-e e szolgáltatás keresletoldali helyettesítő szolgáltatását valamely két, eltérő szolgáltatás helyettesítési, helyettesíthetőségi lánc (a továbbiakban: **helyettesíthetőségi lánc**) révén.

A helyettesíthetőségi lánc akkor áll fenn, ha „A” és „C” szolgáltatások között nincs közvetlen helyettesítés, de a „B” szolgáltatás mind az „A”, mind a „C” szolgáltatást képes a gyakorlatban helyettesíteni.

- [26] Az előző négy pont megállapításait megvizsgálva, szükség esetén azokat ki kell egészíteni a múltbéli tények¹⁸, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki vagy gazdasági¹⁹ változások hatásai alapján.
- [27] Meg kell állapítani a vizsgált piacon lévő keresleti helyettesítő szolgáltatás(ok)t²⁰ (a továbbiakban: **keresleti helyettesítő szolgáltatás**).

II.2.3. Kínálati helyettesítés vizsgálata

- [28] Meg kell állapítani, hogy melyek azok az elektronikus hírközlési piacon lévő szolgáltatók, melyek szóba jöhetnek a – bejelentett, illetve a keresleti helyettesítő - szolgáltatás nyújtása kapcsán, mert vagy nyújtanak ilyen, vagy egyenértékűnek tekinthető szolgáltatást, vagy már meglévő hálózatuk alapvetően alkalmas mindezen szolgáltatások nyújtására.
- [29] Másodszor meg kell állapítani, hogy e szolgáltatás nyújtását nem akadályozza-e jogi korlát²¹
- [30] Harmadszor meg kell állapítani, hogy e szolgáltatás nyújtására való átállás, illetve a szolgáltatás beindítása milyen beruházást igényel, és milyen időtávon képzelhető el.
- [31] Negyedik lépésként azt is meg kell vizsgálni, hogy nincs-e műszaki²², illetve gazdasági akadály²³ e szolgáltatás nyújtására való átállásnak.

¹⁷ Pl.: váltási költségek, hűség szerződések.

¹⁸ Pl.: múltbéli árváltozások, tendenciák.

¹⁹ Mindhárom szempont vizsgálatát külön-külön el kell végezni.

²⁰ Ha a helyettesítés csak kis mértékű, vagy nem áll fenn, akkor nem lehet megállapítani a keresleti helyettesítést. A helyettesítés jelentős, ha a bejelentett szolgáltatások árának emelésére bizonyíthatóan, vagy valószínűsíthetően a fogyasztók olyan kereslet csökkentéssel válaszolnak, ami mellett az áremelés veszteséget okozna a vizsgálandó szolgáltatás előállítójának.

²¹ Lásd [51]-[52] pontnál.

- [32] Meg kell vizsgálni az előző négy pont megállapításait az elektronikus hírközlési piacon jelenlévő, illetve szükség szerint az oda teljesen újonnan belépő vállalkozás(ok) esetében is.
- [33] Az előző öt pont megállapításait megvizsgálva, szükség esetén azokat ki kell egészíteni a múltbéli tények, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki vagy gazdasági²⁴ változások hatásai alapján.
- [34] Meg kell állapítani, hogy a – bejelentett, illetve a keresleti helyettesítő - szolgáltatás esetében van-e elvi lehetőség arra, hogy egy vállalkozás, amely eddig nem nyújtotta a szóban forgó szolgáltatást, rövid idő alatt át tud állni a kívánt szolgáltatás nyújtására, és ehhez nem kell jelentős költséget vagy kockázatot vállalnia, valamint azt, hogy a szóban forgó vállalkozás ezt adott esetben meg is teszi.

II.2.4. Földrajzi kiterjedés vizsgálata

- [35] A Tanács megállapítja, hogy a szolgáltató és hálózatuk által lefedett, elért terület alapján mely földrajzi kiterjedés jelölhető ki, ahol a bejelentett szolgáltatás ténylegesen²⁵ nyújtható, illetve igénybe vehető.
- A Tanács azt is vizsgálja, hogy az így meghatározott területen a [16] pont 4) alpontjában írtak szerint a versenyfeltételek homogének-e, az egy földrajzi piachoz tartozik-e.
- [36] Másodsorban meg kell vizsgálni, hogy keresleti szempontból helyettesítő szolgáltatások nyújtásához igénybe vehető hálózatok által lefedett, elért terület miatt nem szükséges-e módosítani (kiterjeszteni) a földrajzi kiterjedés határát.
- [37] Harmadsorban meg kell vizsgálni, hogy a kínálati helyettesítés esetén a szóba jövő – az adott szolgáltató tulajdonában, vagy használatában - meglévő, illetve esetleg a piaci fejlődés, és a szolgáltatói fejlesztési tervek alapján építendő hálózatok által lefedett, elért terület okán nem szükséges-e módosítani (kiterjeszteni) a földrajzi kiterjedés határát.
- [38] Az előző három pont megállapításait megvizsgálva szükség esetén módosítani kell a földrajzi piac határát, a múltbéli tények, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki vagy gazdasági változások hatásai alapján.

---

²² Pl.: kapacitás hiánya.

²³ Pl.: gazdasági érdektelenség.

²⁴ Mindhárom szempont vizsgálatát külön-külön el kell végezni.

²⁵ Ideértve a szolgáltatás nyújtás vizsgálatát jogi, műszaki, gazdasági szempontból is.

II.2.5. Hipotetikus monopolista teszt

[39] A keresleti és kínálati helyettesítés értékelésének egyik lehetséges módszere a hipotetikus monopolista teszt.²⁶

A módszer lényege, hogy az érintett piac szolgáltatási és földrajzi határait úgy állapítja meg, hogy feltételez egy kismértékű, de jelentős (általában: 5-10 %) és tartós áremelkedést egy szolgáltatás vonatkozásában, és vizsgálja a piac erre való feltételezett reakcióját. Először egy adott földrajzi területen kínált, és igénybevett szolgáltatásra kell alkalmazni a vizsgálatot. Ezt követően további szolgáltatásokra és területekre kell kiterjeszteni attól függően, hogy ezen szolgáltatások vagy területek versenye befolyásolja-e a vizsgált szolgáltatás vagy terület árait. Az előfizetők, fogyasztók egy része az áremelkedés hatására más termékre válthat, illetőleg más földrajzi területről vásárolhat (keresleti helyettesítés), továbbá az árnövekedés hatására más szolgáltató nyújtani kezdi a szolgáltatást (kínálati helyettesítés). Amennyiben e vizsgált helyettesítési hatás olyan jelentős, hogy az áremelés nem okoz további nyereséget a kiindulópontként vett szolgáltatás előállítójának, mint hipotetikus monopolistának, az érintett termékeket vagy területet egy piachoz tartozónak kell tekinteni az elemzés szempontjából.

Ez a teszt csak akkor tekinthető mérvadónak, ha az érintett szolgáltatások árai versenyárák. Amennyiben ez a feltétel nem teljesül, úgy a teszt alkalmazása során ezt megfelelően figyelembe kell venni.

[40] A Tanács az egyes érintett piacok esetében a rendelkezésre álló információk felhasználásával egy, a hipotetikus monopolista teszt logikájával megegyező vizsgálatot szükség szerint elvégez. E vizsgálat a keresleti és kínálati helyettesítés lehetőségeinek mérésére szolgáló alapvetően koncepcionális jellegű eszközt jelent.

A vizsgálat leírását, annak eredményét, és az eredményt befolyásoló lehetséges hibákat a Tanács az adott érintett piacnál részletesen rögzíti és a döntése meghozatala során ennek megfelelően veszi figyelembe.

II.2.6. Piac azonosítása

[41] A Tanács elvégzi a – bejelentett, illetve a keresleti helyettesítő - szolgáltatások esetében, a kínálati helyettesítés szempontjait is figyelembe véve a vizsgált piacot képező szolgáltatások, és a piac földrajzi kiterjedésének azonosítását.

II.3. Érintett piac vizsgálata

[42] Az azonosított piac érintett piaccá minősítéséhez szükséges megvizsgálni, hogy a szolgáltatások piacán általában, illetve az érintett szolgáltatási piacon,
 a) milyenek a versenyviszonyok (a továbbiakban: **versenyviszonyok**),
 b) a versenyjogi eszközök önmagukban elégségesek-e a versenykorlátok kezelésére.

²⁶ Ezen tesztet angolul nevezik még SSNIP tesztnek is, azaz „small, but significant non-transitory increase of price” tesztnek.

II.3.1. Versenyviszonyok vizsgálata általában

[43] E vizsgálat célja annak megállapítása, hogy milyenek a versenyviszonyok mind a piacon lévő, mind a belépni szándékozó egy vagy több vállalkozás szempontjainak figyelembevételével a vizsgálat időpontjában (a továbbiakban: **statikus vizsgálat**), illetőleg milyen valószínűsíthető változások történnek a versenyviszonyokban a vizsgált időtávon belül (a továbbiakban: **dinamikus vizsgálat**).

[44] A versenyviszonyok vizsgálata során az alábbi kérdéseket kell megvizsgálni:

- a) létezik-e az érintett piacon tartósan magas piacra lépési korlát?
- b) a piaci jellemzők alapján, az érintett piac a hatékony versenyhez való közeledést mutatja-e?

[45] Az érintett piaccá minősítéshez a vizsgálat eredményeként az első kérdésre pozitív, a második kérdésre negatív választ kell kapni.

Ha valamelyik kérdésre eltérő válasz adódik, akkor az azonosított piac nem minősül érintett piacnak.

[46] A Tanács a versenyviszonyok vizsgálatát a szükséges mértékben úgy is elvégzi, hogy azzal a feltételezéssel él, hogy az érintett piacon, illetve a releváns kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piacokon

- a) megszűnik a hatályos szabályozás, illetve
- b) az érvényes szabályozás változatlan tartalommal fennmarad, vagy a kiszabott kötelezettségek szerint változik meg a vizsgált időtávon belül.

II.3.2. Piacra lépési korlátok

[47] A piacra lépési korlátok köre taxatíván nem határozható meg. Ugyanakkor elmondható, hogy azok vagy a piac strukturális jellemzőiből következnek (a továbbiakban: **strukturális korlát**), vagy a jogi, szabályozási környezetből fakadnak (a továbbiakban: **jogi korlát**).²⁷

Ha az azonosított piacon bármely piacra lépési korlát magasnak bizonyul, és egyidejűleg a tartóssági feltétel is fennáll, akkor létezik piacra lépési korlát.

[48] A piacra lépési korlátok vizsgálatát az érintett piacon kívüli, de az elektronikus hírközlési szolgáltatások piacán működő szolgáltatók esetében kell elvégezni.

Az ezen szolgáltatókon kívüli vállalkozási kör vizsgálatát a Tanács csak indokolt esetben és módon végzi el, mert az elektronikus hírközlésre általában jellemző belépési korlátok miatt azok esetében alapvetően feltételezhető, hogy számukra a belépés tartósan magas korláttal jár.²⁸

²⁷ Harmadik fajta korlát lehet a stratégiai korlát, mely a piacon tevékenykedő vállalkozások magatartásából fakad, melynek vizsgálatára azonban a JPE kritériumok esetében kerül sor. Lásd [95] pont.

²⁸ A kínálati helyettesítés vizsgálata esetén ilyen új belépő megjelenése nem feltételezhető, míg a potenciális verseny szempontjából ilyen vállalkozás elméletileg szóba jöhet.

[49] Tartósan magas strukturális korlát alapvetően akkor áll fenn, ha különböző okokból aszimmetrikus feltételek állnak fenn a piacon bent lévő, illetve belépni szándékozó vállalkozások számára és ezek a vizsgált időtávon belül sem egyenlítődnek ki.

Strukturális korlát oka lehet:

- a) ha a piacon jelen van olyan szolgáltató, mely a hatékony szolgáltatás nyújtáshoz szükséges jelentős méretgazdaságosságot, választékgazdaságosságot elérte;
- b) ha a piacra lépés az új belépő számára olyan jelentős beruházással, költséggel jár, mely normál módon hosszú távon térülne meg, de a piacról időelőtti kilépés esetén számára jelentős mértékben elvész (a továbbiakban: **elsüllyedt költség**);
- c) ha az új belépő szolgáltatásának nyújtásához szükséges egy vagy több részszolgáltatást, illetve hálózatrészt ugyanazon érdekelt piacon működő szolgáltatótól lehet, vagy érdemes igénybe venni (a továbbiakban: **függőségi viszony**), akár a piacra lépés érdekében kezdetben, akár tartósan azért, mert az adott infrastruktúra megkettőzése gazdaságilag nem racionális és e szolgáltatásokat a piacon lévő szolgáltató egyáltalán nem, vagy csak kedvezőtlen feltételekkel nyújtja.

[50] Az érintett szolgáltatási piacokra alapvetően jellemzőek a fenti okokból fakadó tartósan magas strukturális korlátok, melyek vizsgálatát a Tanács minden esetben el is végzi.

A fentieken kívüli strukturális korlátok csak akkor kerülnek részletesen ismertetésre, ha azok tartósan magasnak bizonyultak, és így befolyásolták a Tanács döntését.

[51] Tartósan magas jogi korlát alapvetően akkor áll fenn, ha a jogszabályok rendelkezése, közhatalmi jogalkalmazás, illetve a piacon meglévő gyakorlat miatt állnak fenn aszimmetrikus, és vizsgált időtávon belül sem kiegyenlítő feltételek a piacon lévő, illetve belépni szándékozó vállalkozások számára.

[52] A Tanács az egyes érintett piacokon figyelembe vételre kerülő jogi korlátok esetében feltételezi, hogy azok tartósan magasak. Az ilyenek nem minősülő jogi korlátokat nem vizsgálja, vagy korlátozó hatásként veszi figyelembe.

[53] A Tanács ugyanakkor a korlátozó hatásokat (a továbbiakban: **korlátozó hatások**) is rögzíti, melyek esetében nem áll fenn a gazdasági vagy jogi korlátnak minősítés valamennyi feltétele, így nem befolyásolja a döntést, de annak részletezését a Tanács indokoltnak tartja.

II.3.3. Hatékony versenyhez való közeledés

[54] A Tanács a piaci jellemzők alapján, az érintett piac hatékony versenyhez való közeledésének megállapításához - minden esetben - figyelembe veszi az alábbi szempontokat:

- a) az érintett piac szereplőinek számát, az esetleges - az érintett piacon kívüli, de az elektronikus hírközlési szolgáltatások piacán tevékenykedő - új piacra lépő vállalkozások számát,
- b) az érintett piacon a szereplők részesedésének megoszlását, azok egymáshoz való viszonyát, illetve a változás múltbéli és jövőbeni várható tendenciáit,
- c) az érintett piacon lévő szolgáltatás(ok) műszaki, technológiai jellemzőit.

A Tanács a fenti szempontokon kívüli egyéb szempontok vizsgálatát csak akkor rögzíti, ha azok befolyásolják a döntést. Ilyen szempont lehet különösen az érintett piac részét képező szolgáltatás(ok) árrugalmassága, az ehhez tartozó alapvető költségszerkezetek stb...

A hatékony versenyhez való közeledés esete akkor áll fenn, ha az érintett piacon az Eht. által, a Tanács részére biztosított külső szabályozói beavatkozás megszüntetése esetén a piac az önszabályozó mechanizmusai révén a külső szabályozási beavatkozás célját a vizsgált időtávon belül elérné.

II.3.4. Versenyjogi eszközök elégtelensége

[55] Ha a fent meghatározott versenykorlátok megfelelő kezelésére a Gazdasági Versenyhivatal feladat- és hatáskörébe tartozó határozatok, döntések meghozatala (a továbbiakban: **versenyjogi eszközök**) elegendő, akkor az azonosított piac nem minősül érintett piacnak.

Az érintett piacnak minősített piacokon a Tanács áttekinti a Gazdasági Versenyhivatal releváns versenyjogi beavatkozásait, és minden érintett piac esetében megvizsgálja, hogy elegendő-e a versenyjogi eszközök alkalmazása a feltárt versenykorlátok megszüntetéséhez. A Tanács a versenyjogi eszközök alkalmazása során különösen az alábbiakat vizsgálja:

- a) lehetséges-e és szükséges-e a hírközlés szabályozói beavatkozás, illetve e beavatkozás a feltárt versenyproblémát tudja-e egyáltalán, illetve hatékonyan kezelni;
- b) a versenyjogi és a Tanácsi szabályozói beavatkozás idő, és erőforrás szükségletét.

E kérdésben a döntés meghozatala előtt a Tanács külön is mérlegeli azon tényt és indokait, ha a Gazdasági Versenyhivatal ezen hatósági eljárásban, az Eht. 20. § (2) bekezdés alapján nem a Tanácséval egyező véleményt nyilvánítana.

II.4. Újonnan kialakuló (feltörekvő) piacok

[56] A Tanács az érintett piacként való minősítés során külön is mérlegeli, hogy az azonosított piac nem minősül-e újonnan kialakulónak, feltörekvő piacnak.

[57] Egy szolgáltatás újonnan kialakuló, feltörekvő piac részeként való azonosítása érdekében az alábbi jelentős szempontok vizsgálata szükséges:

- a) a szolgáltatás a korábbi piacon lévő szolgáltatásokhoz képest egy vagy több alapvető jellemzőjében, lényegesen eltér-e,
- b) a szolgáltatás üzemszerű nyújtása és igénybevétele lehetséges-e, és a szolgáltatás jelenleg mely életszakaszban²⁹ van, illetve feltételezhetően mely szakaszba kerül a vizsgált időtávon belül.

[58] Ha az azonosított piac újonnan kialakuló piac, akkor a Tanács mérlegeli, indokolt-e a szabályozói beavatkozás. Ha a piaci probléma elhárítására a versenyjogi eszközök nem elégségesek és ezért a beavatkozás indokolt, a Tanács biztosítja, hogy döntése ne befolyásolja hátrányosan az újonnan kialakuló piac fejlődését és a kibontakozó versenyt, valamint megakadályozza, hogy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató elzárja a piacot a többi versenytárs elől.

²⁹ Egy szolgáltatás életszakaszai lehetnek (S-görbe): kísérlet, felfutás, telítődés és hanyatlás.

III. JPE szolgáltatók azonosítása

III.1. Fogalmak, általános szempontok

[59] A jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató (a továbbiakban: **JPE szolgáltató**) - összhangban az Eht. 53. § (1) bekezdésében írtakkal- az a vállalkozás, amely valamely érintett piacon, amelyen a gazdasági verseny nem kellően hatékony, egyedül (a továbbiakban: **önálló erőfölény**) vagy más szolgáltatóval közösen (a továbbiakban: **közös erőfölény**) gazdasági erőfölényben van.

A gazdasági erőfölény olyan gazdasági helyzet, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa.

[60] Egy szolgáltató erőfölényének megállapítását megalapozó kritériumok köre taxatív jelleggel nem határozható meg.

[61] Az egyes érintett piacokon való JPE minősítést nem mindegyik kritérium befolyásolja azonos mértékben.

Az, hogy egy kritérium önmagában nem elégséges a JPE-ként történő azonosításhoz, ez nem jelenti azt, hogy a kritériumok bármely kombinációja esetén nem megállapítható egy vagy több szolgáltató érintett piacon fennálló gazdasági erőfölényes helyzete.

Egy vállalkozást egy adott kritérium vizsgálatakor alapvetően az adott érintett piacon kell értékelni, de szükség szerint figyelembe kell venni, ha az adott érintett piacon a minősítést befolyásolja ugyanezen kritériumnak más érintett piacon, vagy érintett piacnak nem minősülő szolgáltatási piacon történő értékelése.

[62] Az önálló és közös erőfölény megállapítása hasonló kritériumok vizsgálatán alapszik azzal, hogy a közös erőfölény esetén további kritériumok figyelembevételére is szükséges, illetve egyes kritériumok értelmezése, hatása eltérő lehet a JPE minősítésre.

[63] Az egyes kritériumok esetében azok múltbéli, illetve a vizsgált időtávon belüli várható változásait is – ha ez értelmezhető - figyelembe kell venni.

[64] A Tanács az erőfölény megállapításához szükséges, később részletezett kritériumokat minden esetben megvizsgálja, és egy adott érintett piacon a JPE minősítés kapcsán határozza meg részletesen, hogy mely kritériumok vizsgálatát tekinti relevánsnak döntése megalapozásához.

A Tanács ezen kritériumokon kívüli egyéb szempontok vizsgálatát (a továbbiakban: **egyéb szempontok**) indokolt esetben és módon csak akkor végzi el, ha azok befolyásolják a döntést.

III.2. Kritériumok vizsgálata

III.2.1. Piaci részesedés

[65] A piaci részesedés mérése alapulhat:

- a) az érintett piac szolgáltatásaiból származó nettó árbevétel, vagy
- b) a szolgáltatás más naturália adatán, többek között:
  - ba) forgalom,
  - bb) kapacitás,
  - bc) végződtetési pontok, előfizetők száma.

[66] A nettó árbevétel alapú mérést alapvetően a figyelembe vett szolgáltatások differenciált volta indokolja. Ugyanis a nettó árbevétel alapú mérés során vehetők figyelembe legjobban és egyenlő mértékben az eltérő szolgáltatások, az egyes szolgáltatások eltérő árszerkezete (csúcsidő-nem csúcsidő megkülönböztetés, különböző csomagok és kedvezmények, stb.) miatti különbségek.

A nettó árbevétel kiskereskedelmi szolgáltatás esetében szolgáltatók és az előfizetők, felhasználók közötti, illetve értelemszerűen a viszontértékesítés alapján leszámított szolgáltatásból származik.

A nettó árbevételnél nagykereskedelmi esetben alapvetően a szolgáltatók közötti, leszámított szolgáltatásból származó árbevételeket kell figyelembe venni azzal, hogy – összhangban a [6] és [11] pontban írtakkal - indokolt esetben a Tanács figyelembe veheti:

- a) a már leírtak szerint az Eht. szerint hálózati szolgáltatásnak nem minősülő tevékenységből származó tényleges árbevételi adatokat,
- b) a belső szolgáltatásból meghatározott módon számítható árbevételeket, illetve
- c) más kereskedelmi tevékenységből származó tényleges árbevételi adatokat is.

[67] Tanács irányadónak tartja, hogy a közösségi versenyjog alapján a 25%-os piaci részesedés alatt nem valószínű a JPE minősítés megállapítása. 40%-os részesedés felett merülnek fel a JPE minősítés aggályai. Kivételes esetektől eltekintve a nagyon nagy - 50%-ot meghaladó – piaci részesedés önmagában bizonyíték a JPE helyzetre.

A piaci részesedés vizsgálatokor fontos szempontként kell figyelembe venni a részesedés időbeli változásának irányát, és ütemét³⁰.

Ugyanakkor a piaci részesedés alapján történő JPE minősítést az adott érintett piac jellemzői, különösen a korábban a piacra lépési korlátok és a hatékony verseny irányába fejlődés esetén vizsgált tényezők, lényegesen befolyásolhatják az alábbiak szerint:

- a) a piacon magas a koncentráció;
- b) az egyes szolgáltatások magas innovációs igénye;
- c) az érintett piacokon a szolgáltatások magas differenciáltsága³¹.

³⁰ Pl. egy JPE szolgáltató csökkenő részesedése nem jelenti automatikusan a gazdasági erőfölény megszűnését a vizsgált időtávon belül, hanem csak annak mérséklődését mutatja. Ugyanakkor a magas, de gyakran és gyorsan változó piaci részesedés a hatékony verseny fejlődése irányába mutathat.

³¹ Homogén szolgáltatások esetében a gazdasági erőfölényt erősíti, ha az árbevételben mért részesedés nagyobb, mint a volumenben számolt.

[68] A Tanács döntése meghozatalakor az egyes érintett piacokon az árbevétel alapú mérést minden esetben elvégzi, és szükség szerint végzi el és veszi figyelembe a naturáliák alapján mért piaci részesedést.

III.2.2. Vállalkozás jelentős mérete

[69] A vállalkozás méretének megítélése a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének együttes értékelésén alapul.

[70] Ezek megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők az alábbiak lehetnek:

a) vagyoni helyzet:

- aa) összes eszköz
- ab) tárgyi eszközök aránya (tárgyi eszköz/összes eszköz)
- ac) tőkeellátottság (saját tőke/összes forrás)

b) pénzügyi helyzet:

- ba) likviditási alapmutató (forgóeszközök/rövid lejáratú kötelezettségek)
- bb) esedékességi mutató (rövid lejáratú kötelezettségek/összes kötelezettség)
- bc) adósságfedezeti mutató (befektetett eszközök+forgóeszközök/összes kötelezettség)
- bd) beruházási kiadások összesen, illetőleg releváns szempontok szerinti bontásban

c) a jövedelmi helyzet:

- ca) nettó árbevétel
- cb) árbevétel-arányos nyereség
- cc) eszközarányos megtérülés (adózott eredmény/összes eszköz)
- cd) tőkearányos megtérülés (adózott eredmény/saját tőke)
- ce) belső tőkeképzési mutató (mérleg szerinti eredmény/saját tőke)
- cf) EBITDA³² mutató.

III.2.3. Nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés

[71] A nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés vizsgálata érdekében először meg kell vizsgálni, hogy az adott infrastruktúra egyáltalán nem, vagy nehezen megkettőzhető-e, melynek oka nem csak fizikai, műszaki adottságok, körülmények lehetnek, hanem strukturális, vagy jogi korlátok is.

Infrastruktúrán olyan hálózat, hálózatrész, illetve egyes hálózati elemek értendők, melyek igénybevételre kerülnek az adott érintett piac részét képező szolgáltatások nyújtása érdekében. Az ellenőrzés az infrastruktúra részben vagy egészben történő tulajdonlásán, birtoklásán, használatán, vagy az infrastruktúra feletti közvetlen vagy közvetett befolyáson alapulhat.

[72] A nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés vizsgálata különösen jelentős szempont a nagykereskedelmi szolgáltatások piacán, de jelentős hatása lehet azon

³² EBITDA: Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation, and Amortization

kiskereskedelmi szolgáltatások esetében is, amikor e szolgáltatások nyújtása érdekében felhasznált nagykereskedelmi szolgáltatások esetében áll fenn az ellenőrzés.

III.2.4. Technológiai előny, vagy fölény (felsőbbrendűség)

[73] Technológiai előny, vagy fölény megállapításának előfeltétele, hogy technológiai, műszaki elemzés alapján az adott érintett piacon legyen jelen olyan új technológia, amely egyáltalán alkalmas arra, hogy a JPE szolgáltatóként való minősítést befolyásolja. Ilyen technológia az lehet, mely lehetővé teszi:

- a) a szolgáltató részéről egy szolgáltatás hatékonyabb, olcsóbb nyújtását, illetve
- b) a felhasználó részéről egy korszerűbb, többet nyújtó, egyszerűbben igénybe vehető, és így relatíve olcsóbb szolgáltatás használatát.

[74] Technológiai előny, vagy fölény megítélésében releváns szempont lehet a kutatás-fejlesztési ráfordítások - beleértve az új szolgáltatások kifejlesztésének költségeit is -, illetve ezek árbevételhez, eszközállományhoz viszonyított nagyságának ismerete.

III.2.5. Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya, vagy alacsony szintje

[75] A kiegyenlítő vásárlóerővel általában a nagy mennyiségben fogyasztó felhasználó, előfizető rendelkezik, aki kedvező tárgyalási pozícióval, és nagy érdekérvényesítő képességgel bír egy -akár gazdasági erőfölénnyel is bíró - szolgáltatóval szemben.

Minél nagyobb hányadát vásárolja egy felhasználó, előfizető a szolgáltató szolgáltatásainak, a szolgáltató annál inkább hajlandó lehet engedményekre, vagy kényszerül engedni a kiegyenlítő vásárlóerőnek.

A felhasználó, előfizető pedig feltehetően annál inkább érvényesíti vásárlóerejét, minél nagyobb hányada kötődik összkiadásainak az adott szolgáltatáshoz. Ez esetben érzékenyebb a szolgáltatás árára, minőségére, és kedvezőbb ajánlat esetén könnyebben vált szolgáltatót.

A nagykereskedelmi piacon az egymással szemben álló szolgáltatók érdekérvényesítési képességét kell vizsgálni.

[76] Mindezek megítéléséhez szükséges jellemzők az alábbiak lehetnek:

- a) vevő-koncentráció (a nagy felhasználók, előfizetők aránya a szolgáltatók teljes árbevételében),
- b) szolgáltató váltásának költsége,
- c) keresleti ár rugalmassága,
- d) fogyasztói informáltság (különösen az elérhető szolgáltatások körére, azok árára vonatkozóan, illetve ha ezek a fogyasztók számára ismertek és könnyen összehasonlíthatóak).

[77] A kiegyenlítő vásárlóerő vizsgálata különösen jelentős szempont a kiskereskedelmi szolgáltatások piacán, illetve egyes vevő szegmens(ek)ben.

III.2.6. Könnyű, vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

[78] Minden érintett piacon a nyújtott szolgáltatás(ok)hoz szükséges infrastruktúra kiépítése jelentős beruházást igényel és a beruházások megtérülési ideje - a vizsgált időtávon túli - közép vagy hosszú távú, ezért a tőkepiac(ok)hoz, a pénzügyi forrás(ok)hoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű a szolgáltatók, illetve a vállalkozások számára.

[79] A tőkepiac(ok)hoz, pénzügyi forrás(ok)hoz való hozzáférés megítélése szempontjából jelentőséggel bír az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi mutatóinak alakulása, tulajdonosi háttere, a vállalati stratégia, az ügyvezetés reputációja és stabilitása. Ezek megítéléséhez – az egyenlő elbánás figyelembevételével - a vizsgált vállalkozásról, vállalkozás csoportról az objektív, hitelt érdemlő rendelkezésre álló adatokat kell és lehet figyelembe venni. Ilyen mérhető jellemzők például az alábbiak lehetnek:

- a) a vállalkozás méreténél ismertetett vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi mutatók,
- b) a vállalkozás tőkestruktúrája,
  - ba) a törzstőke növelési lehetőségei,
  - bb) részvény-kibocsátási adatok,
  - bc) kötvény-kibocsátási adatok,
- c) a vállalkozás külső hitelállományának:
  - ca) hitelintézetek szerinti megoszlása,
  - cb) lejárat szerinti megoszlása,
  - cc) a hitelállománnyal kapcsolatos alapvető kondíciók,
- d) a vállalkozás belső hitelállománya, és annak feltételei,
- e) a tulajdonos szakmai vagy pénzügyi befektető-e, illetve milyen érdekeltségei vannak más szolgáltatókban, vállalkozásban, illetve milyenek a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének fontosabb mutatói.

III.2.7. Szolgáltatási csomagok képzése (szolgáltatás diverzifikációja)

[80] Az érintett piacon nyújtott szolgáltatások gyakran csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kerülnek nyújtásra, következésképpen így is vehetők igénybe.

A csomagképzés az alábbi két fő esetben merülhet fel:

- a) egy érintett piacon nyújtott szolgáltatás kizárólag más -esetleg nem is az érintett piachoz tartozó - szolgáltatással együtt, csomagban vehető igénybe,
- b) egy érintett piacon nyújtott szolgáltatás -esetleg nem is érintett piachoz tartozó - más szolgáltatással együtt, csomagban az adott szolgáltatásra vonatkoztatva lényegesen kedvezőbb feltételekkel vehető igénybe.

A fenti csomagképzés különösen akkor okozhat versenyproblémát, ha az egyik szolgáltatás innovatív, a hatékony verseny irányába fejlődő piacon nyújtott szolgáltatás, mely piacon mindkét szolgáltató versenyez egymással, míg a másik szolgáltatás tekintetében a szolgáltatók függőségi viszonyban vannak, illetve ha az egyik szolgáltatást kizárólag a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató tudja egyáltalán, illetőleg kedvezőbb feltételekkel nyújtani.

[81] E kritérium megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők az alábbiak lehetnek:

- a) termékinálat, egyes termékek árbevételben való részesedése, illetve költségeinek aránya,
 b) a vertikális integrációnál, a méretgazdaságosságnál és a választékgazdaságosságnál leírt egyéb jellemzők.

III.2.8. Méretgazdaságosság

- [82] Méretgazdaságosság létezik akkor, amikor az output termelésének növelése esetén csökken, az output termelésének csökkentése esetén pedig növekszik az output egységére jutó inputok volumene³³.

Az érintett piacokon nyújtott szolgáltatásokhoz használt infrastruktúráknál a méretgazdaságosság azáltal érvényesül, hogy a magas fix költséget jelentő hálózatot intenzívebben, optimálisabban használják ki a nagyobb mennyiségű szolgáltatás nyújtás esetén.

- [83] A méretgazdaságosság megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők a piaci részesedésnél, a vállalkozás méreténél, szolgáltatási csomagok képzésénél leírtak lehetnek, illetve a költségviszonyok vizsgálata (pl. a fix költségek aránya az összes költségen belül).

III.2.9. Választékgazdaságosság

- [84] Választékgazdaságosság létezik akkor, ha különféle outputok nyújtása olcsóbban valósítható meg egy közös termelési folyamatban, mint egymástól független, különálló termelési folyamatokban³⁴.

Az érintett piacokon nyújtott szolgáltatásokhoz használt infrastruktúráknál a választékgazdaságosság akkor állhat fenn, ha pl. a hálózat kapacitását több szolgáltatás között osztják meg.

- [85] A választékgazdaságosság megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők a piaci részesedésnél, a vállalkozás méreténél, szolgáltatási csomagok képzésénél leírtak lehetnek.

III.2.10. Vertikálisan integrált vállalkozás, vállalkozáscsoport

- [86] A vertikális integráció azt jelenti, hogy egy vállalkozás, illetve azonos érdekkörbe tartozó vállalkozások csoportja az értéklánc magasabb, vagy alacsonyabb szintjén lévő piacon is jelen van. A vertikális integráció esetén előfordulhat, hogy egy vállalkozás éppen ezért lehet képes az egyik piacon meglévő gazdasági erejét átvinni egy másik piacra is.

Az azonos érdekkörbe tartozás általában azonos tulajdonosi, irányítási viszonyokat is feltételez.

- [87] A vertikális integráció megítéléséhez szükséges a piacon lévő vállalkozás(ok) tulajdonosi, és irányítási viszonyainak ismerete.

³³Ezt az esetet növekvő hozadéknak (increasing returns to scale) is nevezik. Ekkor az inputok lassabban növekednek/csökkennek, mint az outputok. Méretgazdaságosság esetén a termelés összes költsége (C) degresszív módon növekszik, továbbá a határköltség ($MC=d\log C/d\log Q$) és az átlagköltség ($AC=C/Q$) görbéi csökkennek, ha nő az output volumene, továbbá az átlagköltség nagyobb a határköltségnél ($AC > MC$).

³⁴ azaz n output esetén, a teljes költséget C -vel jelölve:

$$C(q_1, \dots, q_n) < C(q_1, 0, \dots) + C(0, q_2, 0, \dots) + \dots + C(0, \dots, 0, q_n), \quad \text{ahol } (q_1, q_2, \dots, q_n) > 0.$$

III.2.11. Fejlett forgalmazói, és értékesítési hálózat

[88] A szolgáltatások - különösen a kiskereskedelmi szolgáltatások - nyújtása szempontjából jelentős szerepe van a szolgáltatást forgalmazó, értékesítő, elosztó hálózatnak, illetve e hálózat fejlettségének. Ezen hálózatok révén a szolgáltatás forgalmazása, értékesítése, elosztása költséghatékonyabban végezhető, a fogyasztók döntése hatékonyabban befolyásolható.

A fejlett saját forgalmazói, értékesítési hálózatok csak nagy költséggel építhetők ki, tarthatók fenn, esetleg nem is lehetséges strukturális vagy jogi korlát miatt a megkettőzésük.

[89] Ezen kritérium megítéléséhez szükséges jellemzők:

- a) szolgáltató által fenntartott ügyfélkapcsolati pontok fajtája, száma;
- b) az ügyfélkapcsolati pontokat létesítő más vállalkozásokkal, az értékesítésre kötött szerződések lényeges elemei;
- c) a szolgáltató promóciós megállapodásai, melyek más érintett piacon, érintett piacnak nem minősülő szolgáltatási piacon, vagy az elektronikus hírközlési piacokon kívüli, más ágazatokban működő vállalkozásokkal létesített.

III.2.12. Potenciális verseny hiánya, piacra lépés vagy a piaci terjeszkedés akadályai

[90] A piacon a verseny hatékonyabb irányba fejlődhet, ha a piacra lépés és a piac növekedési korlátai alacsonyak, illetve fennáll a potenciális verseny helyzet.

[91] Piacra lépés a vizsgált piacon új vállalkozások piacra lépését jelenti.

[92] Piaci növekedés a piacon értékesített szolgáltatások volumenének, és vagy az árbevételének növekedését jelenti.

[93] Potenciális verseny esetén egy vagy több vállalkozás - a kínálati helyettesítőség esetéhez képest hosszabb időn belül és nagyobb költséget és kockázatot vállalva - képes (pl. egy feltételezett áremelés estén) belépni a piacra.

[94] A fenti kritériumok relevanciáját, illetve ezen feltételek hiányát alapvetően a strukturális és jogi korlátok vizsgálata alapján lehet megállapítani, továbbá a szolgáltatókhoz, illetve viselkedésükhöz kötődő stratégiai korlátok (a továbbiakban: **stratégiai korlátok**) vizsgálatával.

Ezen stratégiai korlátok akkor létezhetnek, ha az érintett piacon már bent lévő vállalkozások stratégiai eszközökkel³⁵ tartják távol versenytársaikat, illetve potenciális vetélytársaikat.

III.3. Közös erőfölény vizsgálata

[95] A közös erőfölény esetében a kettő, vagy több gazdasági és jogi értelemben független vállalkozás azonos érintett piacon történő, azonos időn belüli tevékenysége, magatartása kerül vizsgálatra.

³⁵ Ilyen stratégiai eszközök lehetnek az árazással összefüggő (pl.: árdiszkrimináció, árprés, keresztfinanszírozás), valamint árazással nem összefüggő eszközök (pl.: reklámháború, kutatás-fejlesztési befektetés).

[96] A közös erőfölény különösen akkor merülhet fel, ha:

- a) a két, vagy több vállalkozás között nincs hatékony verseny az érintett piacon,
- b) ugyanezen két, vagy több vállalkozásnak érdekében áll a többi, érintett piacon levő szolgáltatóval szemben közösen erőfölényes helyzet kialakítása.

A közös erőfölény fennállását elősegíti, ha a piac szerkezete (homogén termék, hasonló költségszerkezet, stb.) ösztönöz az összehangolt piaci magatartásra.

A közös erőfölény a szolgáltatók szerkezeti vagy egyéb kapcsolódása nélkül is megállapítható, ha a vizsgált szolgáltatók olyan piacon működnek, melyek szerkezete elősegíti a magatartások összehangolását.

[97] A korábban írt kritériumok³⁶ vizsgálata során, a közös erőfölényt elősegítő piacokra különösen az alábbi jellemzők vagy azok egy részének fennállása utalhat a közös erőfölény fennállására:

- a) érett piac,
- b) stagnáló, vagy mérsékelt növekedés a keresleti oldalon,
- c) kereslet csekély rugalmassága,
- d) homogén termékek,
- e) hasonló költségszerkezetek,
- f) hasonló piaci részesedések,
- g) műszaki újítások hiánya, vagy érett technológia,
- h) kapacitástöbblet hiánya,
- i) jelentős piacra lépési korlátok,
- j) a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya,
- k) potenciális verseny hiánya,
- l) különféle informális vagy egyéb kapcsolatok az érintett vállalkozások között,
- m) megtorló mechanizmusok,
- n) árverseny hiánya vagy korlátozott lehetősége.

Ezen szempontok részletes vizsgálatát a Tanács a közös erőfölény esetében végzi el részletesen.

III.4. Piaci erő átvitelének vizsgálata

[98] Egy érintett piacon JPE szolgáltató – összhangban az Eht. 53. § (2) bekezdésében írtakkal - egy szomszédos (azzal szoros kapcsolatban lévő) piacon (a továbbiakban: **szomszédos piac**) jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatónak minősülhet, amennyiben az adott érintett piac és a szomszédos piac közötti kapcsolatból eredően a szolgáltató az egyik piacon fennálló gazdasági erejét átviheti a másik piacra, és ezzel gazdasági erejét erősítheti.

[99] A fentiek értelmében a Tanács egy szolgáltató adott érintett piacon való JPE minősítésekor figyelembe veszi, ha ugyanezen szolgáltató más:

- a) szomszédos – érintett piacnak nem minősülő - szolgáltatási piacon feltételezhetően, illetve
- b) más szomszédos érintett piacon bizonyítottan jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató.

---

³⁶ Lásd II.2. fejezet.

[100] A piacok szomszédos voltának megállapításához a gazdasági erő átvitele, erősítése, illetve ezeknek a lehetősége szempontjából kell vizsgálni a két piacon lévő szolgáltatások műszaki, gazdasági és jogi kapcsolatát, illetve a piacon tevékenykedő szolgáltatók közötti kapcsolatokat.

Az érintett piac és a szomszédos piac egymással lehet:

- a) vertikális kapcsolatban, amikor a két piacon a szolgáltatás(ok) részben vagy egészben egymásra épül(nek), vagy
- b) horizontális kapcsolatban, amikor a két piacon azonosak a vevők, fogyasztók, illetve a két piacon azonosak a szolgáltatásnyújtáshoz a szolgáltató által harmadik felektől igénybe vett, illetve igénybe vehető bemenő termékek, szolgáltatások.

[101] Ugyanakkor egy szomszédos piacon akkor, és csak akkor minősíthető egy szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatónak, ha a piacot a Tanács érintett piacként azonosította, elvégezte a JPE kijelölést és minden szükséges, ezen módszertani anyagban foglalt vizsgálatot is.

I V . K ö t e l e z e t t s é g e k k i r o v á s a

IV.1. Fogalmak, általános szempontok

[102] A Tanács – összhangban az Eht. 54. § (1) bekezdésében foglaltakkal - az azonosított jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra azon a piacon, amelyen a szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkezik, kötelezettséget vagy kötelezettségeket ír elő, vagy hatályában fenntart, illetve módosítja a korábban megállapított kötelezettséget.

Az előírt egy vagy több kötelezettségnek a piacelemzés által feltárt, versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos mértékűnek kell lennie.

[103] A Tanács a kötelezettségek kiszabása során a törvény céljaiban meghatározott szempontokat kiemelten veszi figyelembe.

[104] A Tanács a kötelezettségek kirovása során továbbá szem előtt tartja a kiemelkedő jelentőségű, jogilag³⁷ kötelező európai közösségi célokat is:

- a) verseny elősegítése,
- b) egységes (belső) piac fejlődése,
- c) az Európai Unió állampolgárainak érdeke.

IV.2. Kötelezettségek típusai

[105] A kötelezettségek alapvetően két fajtáját kell megkülönböztetni:

- a) a mérlegelés alapján kiróható egy, vagy több **kötelezettség** (a továbbiakban: **egyedi kötelezettség**), illetve
- b) a törvény erejénél fogva kötelezően alkalmazandó kötelezettség (a továbbiakban: **kötelezően alkalmazandó kötelezettség**).

A Tanács a kötelezettségek kirovása kapcsán a magyar piac sajátosságainak megfelelően, az ERG Plenáris ülésén, 2004. április 1-én Londonban elfogadott és publikált, "ERG 03(30)rev1" jelölésű, "ERG közös álláspont a megfelelő kötelezettségekről az új szabályozási rendszerben" ("ERG Common Position on the approach to appropriate remedies in the new regulatory framework") című anyagban foglaltakat alkalmazza.³⁸

[106] Egyedi kötelezettségek – az Eht. XII. fejezetében írtakkal összhangban - az alábbiak lehetnek:

- a) **átláthatóság kötelezettsége** (Eht. 102-103. §);
- b) **egyenlő elbánás kötelezettsége** (Eht. 104. §);
- c) **számviteli szétválasztás kötelezettsége** (Eht. 105. §);
- d) **hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek** (Eht. 106. §);
- e) **közös eszközhasználat és helymegosztás kötelezettsége** (Eht. 107. §);
- f) **költségalapúság és a díjak ellenőrizhetőségének kötelezettsége** (Eht. 108. §);
- g) **előfizetői szolgáltatások díjával kapcsolatos kötelezettségek** (Eht. 109. §), nevezetesen ennek keretében a Tanács megtilthatja
  - ga) az indokolatlanul magas díjak alkalmazását,

³⁷ Lásd Art. 8.2-8.4., 2002/21/EK Keretirányelv

³⁸ A tárgybani anyag elérhető: http://erg.eu.int/documents/index_en.htm honlapon keresztül, angol nyelven.

- gb) a piacra lépést vagy a versenyt akadályozó, nem a versenytársakéhoz viszonyított nagyobb hatékonyságon alapuló, indokolatlanul alacsony árak alkalmazását,
- gc) az egyes fogyasztók indokolatlan megkülönböztetését, vagy
- gd) az indokolatlan árukapcsolást.

E kötelezettség előírása egy adott előfizetői (kiskereskedelmi) piacon JPE szolgáltatóra történhet.

- h) bérelt vonali szolgáltatások minimális készletének biztosítási kötelezettsége** (Eht. 110 §). E kötelezettség előírása a bérelt vonali piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató esetében lehetséges.

[107] Kötelezően alkalmazandó kötelezettségek – az Eht. XII., XIII. és XIV. fejezetében írtakkal összhangban - az alábbiak lehetnek:

- i) közvetítőválasztás kötelezettsége** (Eht. 111. §); E kötelezettség a Tanács által - a helyhez kötött telefonhálózathoz történő előfizetői hozzáféréssel és használatával kapcsolatos - meghatározott érintett piacon jelentős piaci erejű szolgáltatót terheli.
- j) Internet elérés szolgáltatással kapcsolatos ajánlattételi kötelezettség** (Eht. 112-115. §); E kötelezettség az Internet szolgáltatás helyhez kötött telefonhálózaton keresztüli elérésével kapcsolatos valamely piacon jelentős piaci erejű szolgáltatót terheli.
- k) árprés alkalmazásának tilalma** (116. §); E kötelezettség az érintett piacok valamelyikén jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót terheli.

[108] A Tanács – összhangban az Eht. 56. §-ában írtakkal – kivételes és indokolt esetben a fentiekben meghatározottaktól eltérő, hozzáféréssel vagy összekapcsolással összefüggő kötelezettséget is előírhat egy JPE szolgáltató számára, ha erre vonatkozó határozat-tervezetét részletes indokolással előzetesen jóváhagyásra megküldi az Európai Bizottságnak. Az eljárás az Európai Bizottság 65. § (5) bekezdése szerinti határozatának meghozataláig felfüggesztésre kerül.

IV.3. Kötelezettségek meghatározása

[109] A Tanács az egyes kirótt kötelezettség pontos tartalmát a jogszabályokban foglaltak figyelembe vételével, de diszkrecionális jogkörében eljárva döntésében megfelelően részletezve határozza meg.

[110] Egyes kötelezettségek esetében a jogszabály azok kirovásához további különös feltételek vizsgálatát írja elő, melyet a Tanács minden esetben elvégez.³⁹

[111] Érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók esetében elsősorban a [106] a)-f) kötelezettségek közül kell legalább egy egyedi kötelezettséget kiróni, illetve megfelelően alkalmazni kell a törvény erejénél fogva kötelező [107] pont k) alatti kötelezettséget.

³⁹ Pl.: az Eht. 109. (1) és (2) bekezdése alapján, az anyag [107] pont g) esetben, ha:

- a piacelemzés alapján megállapításra kerül, hogy egy meghatározott kiskereskedelmi piacon
  - a verseny nem kellően hatékony, és
  - az Eht 102-108. §, illetve a 111. § kötelezettség előírásával e törvény céljai nem lennének megvalósíthatóak,
- a fogyasztók érdekeinek védelme és a hatékony verseny elősegítése érdekében szükséges a tiltást megállapítani, és
- az alkalmazott tilalom arányban áll az általa elérni kívánt céllal.

[112] Valamely érintett – különösen nagykereskedelmi - szolgáltatási piacon kirótt kötelezettség egybeeshet más érintett szolgáltatási piacon kirótt kötelezettséggel, illetve attól eltérő kötelezettség is lehet.

[113] Mindezek után – az előírt feltételek fennállásának megállapítása esetében – szabható ki az anyag [106] pont g) és h) alatti kiskereskedelmi szolgáltatások díjával kapcsolatos egyedi kötelezettség, illetve megfelelően alkalmazni kell a törvény erejénél fogva kötelező [107] pont i-j) alatti kötelezettséget.

B. fejezet

I. Piacmeghatározás

I. 1. A piacmeghatározás menete

A piacmeghatározás során a Tanács az IHM rendelet I. sz. Mellékletében 13. számmal jelölt nagykereskedelmi piac⁴⁰, nevezetesen a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense*” elnevezésű piac vizsgálatából indult ki, figyelemmel az Európai Unió Bizottsága (továbbiakban: Bizottság) Ajánlására.

A piacmeghatározás első lépéseként, a szolgáltatási piac meghatározása során a Tanács meghatározta a szolgáltatások pontos tartalmát, a piac megnevezését és a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve.

A Tanács a jelen piacmeghatározás során szükség szerint megvizsgálta a vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piac(ok)at.

A Tanács megvizsgálta továbbá a vizsgált piacon esetlegesen megtalálható helyettesítési lehetőségeket, amelyek a vizsgált szolgáltatási piac határait hatást gyakorolhatnak.

A vizsgált szolgáltatási piac meghatározása után került sor a piac földrajzi határainak meghatározására, amelynek során a Tanács elsősorban a hálózatok által lefedett terület nagyságát és homogenitását vizsgálta.

A piac meghatározása után a Tanács megvizsgálta, hogy a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense*” nagykereskedelmi piac érintett piacnak tekinthető-e a Magyar Köztársaság területén, tehát teljesülnek-e Magyarországon is a Bizottság által a piacok szabályozási szempontból való érintettségének vizsgálatakor alkalmazott ex ante kritériumok⁴¹.

I. 2. Jogszabályi rendelkezések, releváns szolgáltatás

I.2.1. Az Eht. és végrehajtási rendeleteiben szereplő fogalmak

A „*Bérelt vonalak minimális készlete*” kiskereskedelmi piac vizsgálatához a kiindulási alapot az Eht. 188. §-ban, valamint az Eht. végrehajtási rendeleteiben szabályozott fogalmak közül az alábbiakban felsoroltak jelentették:

Hálózati hozzáférési pont: a hálózatnak más hálózat fizikai csatlakoztatására kijelölt olyan pontja, melyen keresztül a hozzáférési szolgáltatás megvalósul. (Eht. 188. § 34. pont)

---

⁴⁰ Amely megegyezik az Európai Bizottság 2003/311/EC sz. Ajánlásában 13. számmal jelölt piaccal

⁴¹ Európai Bizottság 2003/311/EC sz. Ajánlás (9)

Hálózati végpont: az a fizikai és logikai csatlakozási pont vagy rádiós csatlakozási felület, amelyen keresztül a szolgáltató hozzáférést nyújt egy elektronikus hírközlő hálózathoz. (Eht. 188. § 37. pont)

Bérelt vonal: azon elektronikus hírközlő eszközök összessége, amelyek a hálózati végpontok között transzparens átviteli kapacitást biztosítanak, de nem tartalmazzák a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat. (Eht. 188. § 8. pont)

Árrés: olyan versenykorlátozó helyzet, amelyben egy hatékonyan működő szolgáltató az árrés szükségességéből következően nem képes a hálózati szolgáltatás igénybevételével a hálózati szolgáltatást nyújtó szolgáltató által, illetve általa irányított, őt irányító vagy vele közös irányítás alatt álló vállalkozás által az érintett piacon már nyújtott ráépülő előfizetői szolgáltatást a hálózati szolgáltatást nyújtó szolgáltató, illetve az általa irányított, őt irányító vagy vele közös irányítás alatt álló vállalkozás által kialakított árszinten gazdaságosan nyújtani. (Eht. 188. § 4. pont)

Hozzáférési hálózat: az elektronikus hírközlési hálózat azon része, amely az előfizetőt köti össze az alaphálózattal, és amely tartalmazza az előfizetőtől a központ oldali vonalkártyáig terjedő hálózati elemeket, beleértve a DSL eszközöket is. (Az elektronikus hírközlési tevékenység elkülönítéséről, valamint az elektronikus hírközlési szolgáltatók számviteli nyilvántartásai elkülönített vezetésének részletes szabályairól szóló 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelete (a továbbiakban Sz. rend.) 2. § (1) bekezdés c)

Kiskereskedelem: a szolgáltató azon üzletága, amely mindazon tevékenységeket tartalmazza, melyek a szolgáltató által nyújtott előfizetői szolgáltatások előfizetőknek történő értékesítésével kapcsolatosak. (Sz. rend. 2. § (1) bekezdés d)

Társszolgáltató: az a szolgáltató, amely ellenérték fejében elektronikus hírközlési szolgáltatásokat saját szolgáltatása nyújtásához igénybe vesz vagy továbbértékesít. . (Sz. rendelet 2. § (1) bekezdés e)

Jogosult szolgáltató: az az elektronikus hírközlési szolgáltató, amely hálózati szerződés kötését kezdeményező ajánlatot tesz a kötelezett szolgáltatónak, vagy amely referenciaajánlat alapján kezdeményezi szerződés kötését. (A referenciaajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet, a továbbiakban: Korm. rendelet, 3. § (1) bekezdés 6.)

Kötelezett szolgáltató: az az elektronikus hírközlési szolgáltató, amelyre nézve az NHH megállapította szerződéskötési kötelezettség feltételeinek teljesülését, továbbá amely szolgáltatóra jogszabály szerződéskötési kötelezettséget állapított meg, valamint amely szolgáltatóra az NHH vagy jogszabály referenciaajánlat közzétételi kötelezettséget állapított meg. (Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés 11.)

Számozási terület: az ANFT-ben földrajzi körzetként vagy az Eht. hatályba lépésekor más jogszabályban földrajzi számozási területként, illetve a Tanács határozatában meghatározott földrajzi terület. (19/2003. IHM rendelet 2. § (1) bekezdés e.)

Bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás: féláramkör bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás, kétvégű bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás. (Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés 1.4.)

Féláramkör bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás: az egyik szolgáltató a távközlő hálózatában az összekapcsolási pontig egy áramkörszakaszt nyújt és a másik szolgáltató hálózatában az összekapcsolási ponttól egy áramkörszakaszt vesz igénybe bérelt vonali szolgáltatás nyújtása érdekében.* (Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés 1.4.1.)

* Megjegyzés: A féláramkör bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás esetén – összhangban a szakmában elfogadott és használt értelmezéssel - a féláramkör fogalmába beleértjük az előfizetői hozzáférési pont és az összekapcsolási pont közötti teljes áramkörszakaszt.

Kétvégű bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás: a szolgáltató a két összekapcsolási pontján a másik szolgáltató távközlő hálózatában vesz igénybe ezen összekapcsolási pontoktól egy-egy áramkörszakaszt bérelt vonali szolgáltatás nyújtása érdekében. (Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés 1.4.2.)

Előfizetői hozzáférési pont: azon hálózati végpont, amelyen keresztül az előfizető egy elektronikus hírközlő berendezés fizikai és logikai csatlakoztatása révén hálózati funkciókat és a hálózaton nyújtott szolgáltatásokat vehet igénybe. (Eht. 188. § 23.)

I.2.2. Az uniós jogforrásokban található releváns fogalmak

Bérelt vonalak minimális készlete: Az 548/2003/EC határozatban szereplő bérelt vonal típusok, amelyeket ezen határozat mellékletében (Annex) megadott ETSI szabványok definiálnak.

Elemi: normál- és speciális minőségű analóg bérelt vonalak és 64 kbit/sec és 2048 kbit/sec strukturálatlan- és strukturált digitális bérelt vonalak. A határozat által definiált minimum készlet a következőket tartalmazza:

Az összehangolt jellemzőkkel és a kapcsolódó szabványokkal együtt a bérelt vonalak minimális készletének meghatározása

ANALÓG BÉRELTELT VONALAK

Bérelt vonal típusa	Hivatkozási szám	Megjegyzések
Normál minőségű beszédsáv ^a	– 2 huzalos: ETSI EN 300 448 vagy – 4 huzalos: ETSI EN 300 451	Csatlakozási jellemzők és a hálózati interfészek megjelenítése

Különleges minőségű beszédsáv ^b	– 2 huzalos: ETSI EN 300 449 vagy – 4 huzalos: ETSI EN 300 452	Csatlakozási jellemzők és a hálózati interfészek megjelenítése
--	--	--

^a Az ETS 300 448 (2 huzalos), illetve az ETS 300 451 (4 huzalos) szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.

^b Az ETS 300 449 (2 huzalos), illetve az ETS 300 452 (4 huzalos) szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.

DIGITÁLIS BÉRELT VONALAK

Bérelt vonal típusa	Hivatkozási szám	Megjegyzések
64 kbit/s ^c	– ETSI EN 300 288 – ETSI EN 300 289	<i>A hálózati interfészek megjelenítése</i> Csatlakozási jellemzők
2 048 kbit/s – E1 (strukturálatlan) ^d	– ETSI EN 300 418 – ETSI EN 300 247	A hálózati interfészek megjelenítése Csatlakozási jellemzők
2 048 kbit/s – E1 (strukturált) ^e	– ETSI EN 300 418 – ETSI EN 300 419	A hálózati interfészek megjelenítése Csatlakozási jellemzők

^c Az ETS 300 288, az ETS 300 288/A1 és az ETS 300 289 szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.

^d Az ETS 300 418, az ETS 300 247 és az ETS 300 247/A1 szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.

^e Az ETS 300 418 és az ETS 300 419 szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.

I.2.3. A piacelemzéshez kapcsolódó dokumentumokban a Tanács által korábban alkalmazott fogalmak:

A jelen elemzés során - illetve az eljárásban már korábban, az ahhoz kapcsolódó adatgyűjtéskor - a Tanács az Eht.-ban nem szereplő fogalmakat is használt, melyeket az adatgyűjtési kérdőívek kitöltési útmutatójában definiált, az alábbiak szerint:

Kiskereskedelmi bérelt vonalak: végfelhasználónak nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatás elemei.

Nagykereskedelmi bérelt vonalak: továbbértékesítés céljából, társszolgáltatóknak nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás elemei.

Sávszélesség: a távközlési rendszer fizikai jellemzője. Digitális rendszernél meghatározza azt a sebességet, amellyel az információ átvihető; bit/sec-ban mérik. Analóg rendszerben az információt átvivő csatorna felső és alsó frekvencia határának különbsége; Hertzben mérik.

Bit/sec: a digitális rendszer sávszélességének (a digitális információ átviteli sebességének) mértékegysége. Rövidítése a bps. Nagyobb egységei a kilobit/sec (kbps) és a megabit/sec (Mbps). 1 kbps = 1024 bps és 1 Mbps = 1024 kbps.

Kapacitás: a felhasználó rendelkezésére álló áramkörök száma. A kapacitás mérhető áramkör darabszámban és kapacitás egyenértékben kifejezett darabszámban.

Kapacitás egyenérték: egy kitüntetett bitfolyam sebességre (pl. 64 kbps vagy 2 Mbps) átszámított áramköri kapacitást jelent, darabszámban.

Végződteségi szegmens szolgáltatás: a nagykereskedelmi szolgáltatási piac része, egy szolgáltató és egy végfelhasználó közötti bérelt vonali szolgáltatás.

Trönkszegmens szolgáltatás: a nagykereskedelmi szolgáltatási piac része, két szolgáltató közötti- vagy ugyanazon szolgáltató két különböző jelenléti pontja közötti bérelt vonali szolgáltatás.

Kiskereskedelmi szolgáltatási piac: szolgáltatások értékesítése végfelhasználók számára, elemeit a C(2003) 497 sz. EU bizottsági ajánlás definiálja,

Ráépülő előfizetői szolgáltatás: (Eht. 188. §. 96.) valamely hálózati szolgáltatással összefüggő olyan előfizetői szolgáltatás, amelynek a hálózati szolgáltatást nyújtó szolgáltatótól eltérő szolgáltató általi gazdaságos nyújtásához az adott hálózati szolgáltatás igénybevétele a technika fejlettségének adott szintjén feltétlenül szükséges. A jelen meghatározás alkalmazásában valamely előfizetői szolgáltatást a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel ésszerűen helyettesítő szolgáltatásokat is figyelembe kell venni.

Nagykereskedelmi szolgáltatási piac: szolgáltatások értékesítése szolgáltatók között, elemeit a C(2003) 497 sz. EU bizottsági ajánlás definiálja.

Végfelhasználó: olyan felhasználó, aki nem bocsát rendelkezésre nyilvános hírközlő hálózatokat vagy nem nyújt nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatásokat.

Nettó árbevétel: Áfa nélkül értendő éves árbevétel.

I.3. A vizsgált piac releváns szolgáltatásai általános jellemzőinek a vizsgálata

A vizsgált piac azonosításának első lépéseként a Tanács elvégezte a releváns szolgáltatások vizsgálatát, piac megnevezését és a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve. Ennek során a Tanács megvizsgálta az IHM rendeletben meghatározott tárgyi piacnak megfelelő, a jogi kereteken belül értelmezhető, a piacon ténylegesen nyújtott és igénybe vehető alapszolgáltatásokat.

A Tanács megállapította, hogy a vizsgált piacon a bejelentett szolgáltatás alapvető jellemzői az alábbiak:

Bérelt vonal

Az Eht 188. § 8. pontja szerint a bérelt vonal "azon elektronikus hírközlő eszközök összessége, amelyek a hálózati végpontok között transzparens átviteli kapacitást biztosítanak, de nem tartalmazzák a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat." Ezzel a definícióval összhangban tehát a Tanács minden olyan elektronikus hírközlő eszközt bérelt vonalnak tekint, mely két pont között transzparens átviteli kapacitást biztosít, és nem tartalmaz felhasználó által vezérelhető kapcsoló vagy útválasztó funkciót.

A fenti definíció egyes elemeit a Tanács a piacelemzés során az alábbiak szerint értelmezi:

A bérelt vonal két hálózati végpont között létesít átviteli összeköttetést és ennek az összeköttetésnek a funkciójától függően a felhasználó határozza meg, milyen átviteli sebességet, azaz milyen sáv szélességet igényel az általa meghatározott két pont között. Ennek megfelelően a bérelt vonali összeköttetés egyik jellemzője a sáv szélesség, a másik jellemzője a két hálózati végpont földrajzi elhelyezkedése illetve a bérelt vonali összeköttetés hossza.

Átviteli kapacitás biztosítása

A bérelt vonal alapvető jellemzője, hogy az igényelt sáv szélesség bármely időpontban a felhasználó rendelkezésére áll, függetlenül attól, hogy milyen napszokról vagy milyen egyéb forgalmi helyzetről van szó. Ezt a garantált, minden körülmények között rendelkezésre álló sáv szélességet általában úgy biztosítják, hogy a bérelt vonalat kizárólagos használatra telepített vagy átengedett hírközlő eszközök összességével valósítják meg. Erre a kizárólagosságra utal a "bérelt vonal" kifejezésben a "bérelt" szó.

Transzparencia

Bérelt vonal alkalmazása esetén a két hálózati végpont között olyan átviteli út jön létre, melyen keresztül az átvitt jelek a bérelt vonal alaptípusának megfelelően változatlan formában

állnak rendelkezésre, tehát az átvitel folyamán az átvitt információ alapvető jellemzői nem változnak meg.

A bérelt vonal alaptípusa lehet analóg vagy digitális és ezeken a kategóriákon belül is lehet megkülönböztetéseket tenni (beszédátvitel, zenei átvitel, strukturálatlan, strukturált átvitel stb.).

Felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkció hiánya

A két hálózati végpontot összekötő bérelt vonalban lehet kapcsolóelem (kapcsolóközpont vagy útválasztó), de ezeket a kapcsolóelemeket a felhasználó nem vezérelheti. Felhasználó általi vezérlésnek számít, pl. ha az elküldött információ tartalmazza a címet, ahova el kell jutnia vagy a kapcsolat-felépítéshez a felhasználó azonosító számokat (telefonszám stb.) használ.

Hálózati végpontok közötti összeköttetés

A bérelt vonal lényege, hogy a két hálózati végpont adott, tehát az átvitel csak e két pont között lehetséges. Olyan kapcsolóelemek azonban lehetnek a bérelt vonali összeköttetésben, melyeket nem a felhasználó vezérel, hanem pl. egy hálózatmenedzselő rendszer.

A bérelt vonal tulajdonviszonya

A bérelt vonal elnevezésben használt „bérelt” kifejezés nem a polgári jogi jogviszonyra utal, tehát ha egy szolgáltató a saját céljaira épít ki egy adott célra szolgáló, kizárólagos használatú átviteli összeköttetést, az is bérelt vonal, amennyiben két hálózati végpont között transzparens átviteli kapacitást biztosít, és nem tartalmaz felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciót.

Ennek megfelelően a hírközlő hálózatok nagy mennyiségben használnak bérelt vonali összeköttetéseket, hiszen mind a telefon, mint az adatátviteli hálózatok felépítése olyan, hogy a kapcsolóközpontokat transzparens átviteli utak kötik össze. A bérelt vonal tehát a hírközlő hálózatok alapvető építő eleme függetlenül attól, hogy az a szolgáltató saját tulajdonában van, vagy valamilyen egyéb jogcímen használja.

A bérelt vonali szolgáltatás fogalma

A bérelt vonali szolgáltatás esetében egy szolgáltató bérelt vonali kapcsolatot létesít két hálózati végpont között és azt ellenérték fejében rendelkezésre bocsátja a használónak. A létesítés során a bérelt vonali kapcsolat egyes szegmensein vagy maga építi ki az összeköttetést, vagy másik szolgáltatótól veszi azt igénybe. Az ellenérték fejében rendelkezésre bocsátott bérelt vonal használója ennek megfelelően lehet egy másik szolgáltató vagy egy végfelhasználó.

A menedzselt bérelt vonali szolgáltatás

A bérelt vonali szolgáltatáshoz hozzá tartozhat a bérelt vonal karbantartása, a hibajavítás és sok esetben a meghibásodott bérelt vonal automatikus helyettesítése is a hibajavítás időszakára. Ez a szolgáltatás a menedzselt bérelt vonali szolgáltatás. A menedzselt bérelt vonali szolgáltatás esetén a szolgáltatást nyújtó cég a bérelt vonal éves rendelkezésre állására, az átlagos javítási időre és a fenntartási osztályra is kötelezettséget vállal a szerződésben.

Piaci tranzakciók típusai

A bérelt vonali szolgáltatások esetében kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piac egyaránt létezik. Amennyiben a szolgáltató a bérelt vonali szolgáltatását egy végfelhasználónak nyújtja, akkor kiskereskedelmi tranzakcióról beszélünk. Amennyiben a bérelt vonali szolgáltatást a szolgáltató egy másik hírközlési szolgáltató számára nyújtja, akár azért, hogy ez utóbbi azt a hálózatában használja, akár azért, hogy tovább értékesítse, akkor viszont nagykereskedelmi tranzakcióról beszélünk.

Kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

A kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást a szolgáltató két hálózati végpont között nyújtja az előfizető részére. A bérelt vonali szolgáltatás nyújtásához tehát a két hálózati végpontot - például az előfizető két telephelyét – köti össze egy bérelt vonallal. Az összeköttetés egy része általában olyan nyomvonalon halad, ahol a szolgáltatónak már vannak kiépített bérelt vonali összeköttetései vagy olyan hálózata, melyből kapacitást tud felszabadítani a bérelt vonal számára. A hálózat azon pontjait, ahol a hálózat csomópontjait összekötő átviteli utakhoz csatlakozni lehet, a szolgáltatók *jelenléti pontoknak* nevezik. A hálózattal rendelkező bérelt vonali szolgáltatók tehát az összeköttetés nagy részét a jelenléti pontok közötti bérelt vonali szakaszokkal, más részeit pedig a jelenléti pont és a hálózati végpont közötti bérelt vonali szakaszokkal valósítják meg.

Nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

Bérelt vonali trónk szegmens

Két jelenléti pont között igénybe vett bérelt vonali szakasz – a fenti definíció szerinti tartalommal - bérelt vonali trónk szegmens. Az összeköttetés egy része - az előfizető telephelyén lévő hálózati végpont és a szolgáltató legközelebbi jelenléti pontja közötti szakasz - azonban sok esetben új átviteli rendszer kiépítését igényli.

Bérelt vonali végződési szegmens

Ezt a szakaszt, tehát az előfizető telephelyén lévő hálózati végponttól a szolgáltató legközelebbi jelenléti pontjáig terjedő bérelt vonali szakaszt bérelt vonali végződési szegmensnek nevezzük.

A legáltalánosabb esetben tehát egy teljes bérelt vonali összeköttetés egy-egy végződési szegmensből és a két végződési szegmens között kapcsolatot teremtő trónk szegmens(ek)ből áll. Természetesen abban az esetben, ha az egyik vagy mindkét hálózati végpont egy-egy jelenléti ponttal egybeesik, akkor a bérelt vonal csak egyetlen végződési szegmenst vagy éppen egyet sem tartalmaz.

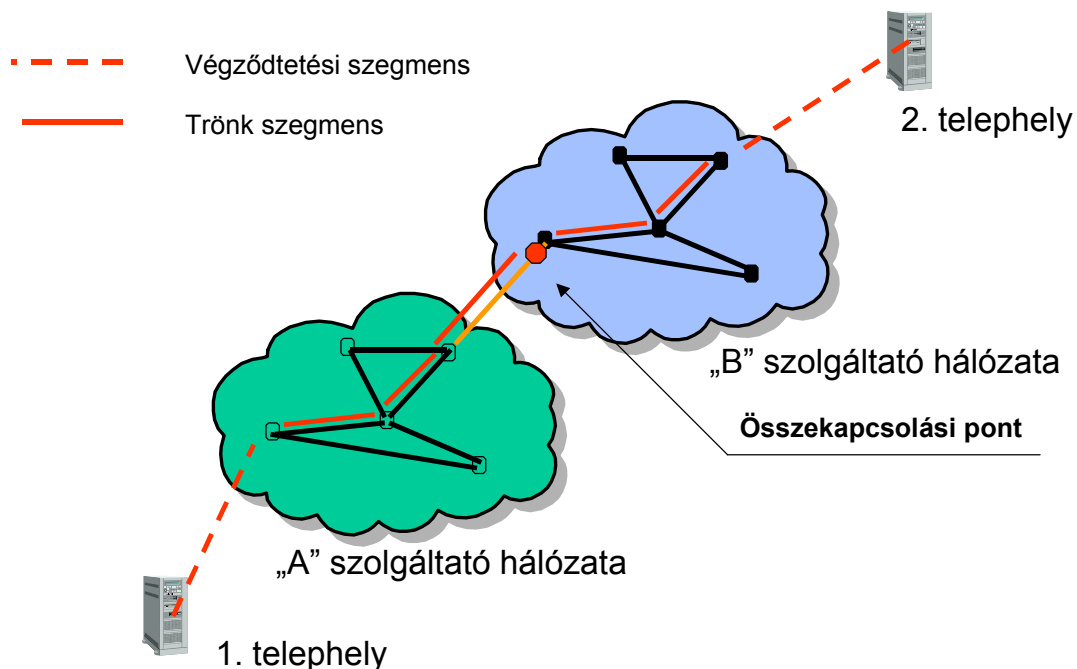
Nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

Sok esetben a kiskereskedelmi szolgáltatást nyújtó szolgáltató az igényelt bérelt vonalnak csak egyes szegmenseivel rendelkezik, tehát a szolgáltatás nyújtásához szükséges bérelt vonal kiépítéséhez más szolgáltatók bérelt vonali szegmenseit is fel kell használnia. Ezeket a bérelt vonali szegmenseket a nagykereskedelmi tranzakciók révén tudja megszerezni, s a bérelt

vonali szegmensek a két szolgáltató hálózata közötti összekapcsolási ponton tudnak összekapcsolódni.

A bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmens szolgáltatása

A "Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense" piac (13. piac) azon piaci tranzakciók összességét tartalmazza, ahol a fentiekben részletezett bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nagykereskedelmi értékesítésére került sor. A piachoz tartozás során a Tanács nem vizsgálja, hogy a nagykereskedelmi értékesítés során nyújtott bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást az igénylő szolgáltató tovább értékesíti-e vagy egy elektronikus hírközlő hálózat elemeként építi be.

1. ábra A nagykereskedelmi végződtetési szegmens és trönk szegmens definíciója

I. 4. A vizsgált nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piac vizsgálata, különös tekintettel a helyettesítésre, a bérelt vonalak minimális készletének kiskereskedelmi piaca

A piacmeghatározás során a Tanács a 13. számú vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piaco(ka)t is megvizsgálta, mivel a kiskereskedelmi piacon lehetséges helyettesítés általában befolyásolja a nagykereskedelmi piac határait.

A Tanács a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” piachoz tartozó kiskereskedelmi piacnak a bérelt vonali szolgáltatások kiskereskedelmi piacát tekintette.

A kiskereskedelmi szinten lehetséges keresleti helyettesítés elemzése során a Tanács azt vizsgálta, hogy léteznek-e olyan, a fogyasztók által választott helyettesítő szolgáltatások, amelyek a nagykereskedelmi szinten éreztetik hatásukat.

A Tanács a bérelt vonali szolgáltatások kiskereskedelmi piacának elemzésében részletesen leírta ezen piac versenyviszonyait, így itt ebben az elemzésben csak annak az elemzésnek a fontosabb megállapításait emeli ki.

A Tanács a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás elemzése során nem talált olyan helyettesítő szolgáltatást, amely alapján a vizsgált kiskereskedelmi piac kereteit szélesítette volna.

A bérelt vonali kiskereskedelmi piacon sáv szélességek alapján megkülönböztethető két piac, a 2 Mbps-ot meghaladó, illetve az e sáv szélességet meg nem haladó bérelt vonali szolgáltatások piaca. Mindkét piac országos piacnak tekinthető, de versenyviszonyaik jelentősen eltérnek. A két piac közül a legnagyobb volt koncessziós szolgáltatónak csak az alacsonyabb sáv szélességű piacon vannak jelentős piaci erőt jelentő pozíciói (és üzleti titok körüli piaci részesedése), a nagyobb sáv szélességű szolgáltatások piacán üzleti titok alatti részesedése van, és a piac koncentrálttsága alacsony fokú, – a bevételek alapján – nincs olyan szolgáltató, amelynek a piaci részesedése elérné a 40%-ot.

A Tanács a kapcsolódó kiskereskedelmi piac elemzését figyelembe veszi a kötelezettségek meghatározásakor, mivel a kötelezettségek kirovásának fontos célja a nagykereskedelmi piacon, hogy a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő, azt inputként használó kiskereskedelmi piac a hatékony és fenntartható verseny irányába fejlődjön.

I. 5. Helyettesítés vizsgálata a nagykereskedelmi piacon

A vizsgált piac meghatározása során a Tanács olyan helyettesítési lehetőségeket keresett, amelyek módosíthatják a vizsgált piac határait.

I. 5. 1. Keresleti helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A Tanács a nagykereskedelmi piac meghatározásakor a keresleti helyettesítés vizsgálata során a kiskereskedelmi piaci helyettesítésből indult ki, mivel a nagykereskedelmi kereslet a kiskereskedelmi piacok származékos keresletének is tekinthető.

A Tanács a kiskereskedelmi bérelt vonalak elemzése során vizsgálta a szóba jövő lehetséges helyettesítő szolgáltatásokat és megállapította, hogy a funkcionális helyettesítést vizsgálva alapvetően nincs olyan szolgáltatás, amely keresleti helyettesítője lenne a bérelt vonali szolgáltatásnak. (A kiskereskedelmi helyettesítés vizsgálatának részletes leírása és annak következtetései a bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetésre vonatkozóan az 1. függelékben található).

A Tanács ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy miután a bérelt vonali szolgáltatásnak nincs funkcionális helyettesítője a kiskereskedelmi piacon, a nagykereskedelmi végződtetési piacon sem adódhat lehetséges helyettesítési szolgáltatás. A

kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás ugyanis mindig tartalmaz két végződtetési szakaszt, amelynek az alapját képező hálózati elemek megegyeznek annak a nagykereskedelmi szolgáltatásnak az alapját képező hálózati elemmel, amely szolgáltatást a jelen elemzés tárgyát képező nagykereskedelmi piacon a szolgáltatók nyújtanak.

Ez a két végződtetési szakasz funkcionálisan ugyanolyan bérelt vonalnak tekinthető, mint a teljes két kiskereskedelmi végpont közötti bérelt vonali szolgáltatás alapját képező bérelt vonal. Miután az utóbbin létesített szolgáltatásnak – mint azt a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás elemzése igazolta - nincs keresleti helyettesítő szolgáltatása, így a végződtetési szolgáltatásnak sincs.

A bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense piachoz tartozó szolgáltatások piacának elemzésekor az erőfölényes helyzet megítélése során ugyanakkor a Tanács indokoltnak tartja a bérelt vonalra, mint infrastruktúrára ráépülő adatátviteli szolgáltatások figyelembe vételét.

Ezek a szolgáltatások a szolgáltatást integrált szolgáltatóként nyújtó szolgáltató esetén bujtatott módon (captive production) mindig tartalmaznak egy bérelt vonali szolgáltatás eladást, amelyet az adott szolgáltató vagy - hálózata nem lévén – a piacon vásárol valamelyik nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatótól, vagy saját hálózatát, bérelt vonali infrastruktúráját használja erre a célra.

A piaci erőfölény vizsgálatánál ezért a Tanács szükségesnek tartja annak vizsgálatát is, hogy ezen belső szolgáltatások figyelembe vétele mennyire változtatná meg a piac versenyviszonyait.

Az adott nagykereskedelmi piacon szereplő szolgáltatók közül természetesen több nem csak a kiskereskedelmi adatátviteli, hanem a kiskereskedelmi bérelt vonali piacon is jelen van. Ezen szolgáltatás értékesítésekor, amennyiben azt a szolgáltató saját infrastruktúráján nyújtja az adott szolgáltató belső szolgáltatásként egy bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást nyújt saját magának, amelynek nagykereskedelmi árát nem-, illetve többnyire nem határozza meg, de ha mégis, akkor ennek az elviekben nagykereskedelmi szolgáltatásnak az ára (mint egyfajta belső elszámoló (transzfer) ár, nem a piaci verseny alapján alakul ki, hanem a vertikális integráció eredményeként. Ennek a szolgáltatásnak az árát tehát alapvetően nem a nagykereskedelmi piacon kialakuló ár, hanem a kiskereskedelmi ár befolyásolja. A kiskereskedelmi piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató így tehát a nagykereskedelmi szolgáltatásának árát nem feltétlenül kényszerül a versenytársak árai által befolyásolva meghatározni, mivel adott esetben a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás legnagyobb igénybe vevője éppen saját vállalkozása. Ezen belső szolgáltatások, tehát segítik a nagykereskedelmi szolgáltatót abban (illetve ha ezen belső szolgáltatások volumene a piaci tranzakciókhoz mérten jelentős, akkor lehetővé teszik számára), hogy nagykereskedelmi szolgáltatásának feltételeit az ügyfelektől, és a versenytársaktól függetlenül árazza. Ezért ezen szolgáltatásokat a piaci erőfölény vizsgálatánál indokolt figyelembe venni.

Az I.5.1. fejezetben elvégzett vizsgálatok eredményét összefoglalva, a helyettesítés vizsgálata során Tanács nem talált olyan a hazai piacon ténylegesen nyújtott helyettesítő szolgáltatásokat, amelyek a vizsgált nagykereskedelmi piac keresleti oldalról való szélesítését indokolnák.

I.5.2. Kínálati helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A kínálati helyettesítés vizsgálata során a Tanács alapvetően azt vizsgálta, hogy azokon a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatásokon és szolgáltatókon kívül, amelyek az elemzés időpontjában nyújtják az adott szolgáltatást léteznek-e más szolgáltatók, amelyek hálózatuk, és azok felesleges kapacitása révén képesek az adott piacra belépni és azon szolgáltatásokat nyújtani.

A Tanács megállapította, hogy a piacon jelenlévő szolgáltatókon kívül egy szolgáltató sem rendelkezik olyan helyi elérésre alkalmas megfelelő kiterjedésű hálózattal, amelynek segítségével a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást képes lenne nyújtani.

A helyi elérésre alkalmas hálózatok közül egyedül a csillagpontos kábeltelevíziós hálózatok településen belüli részhálózatai rendelkeznek olyan topológiával, mely a kínálati helyettesíthetőség szempontjából alkalmassá teheti ezeket ilyen nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtására. Ezért a Tanács megvizsgálta ennek a helyettesítésnek a lehetőségét.

A bérelt vonali szolgáltatások egyik alapvető tulajdonsága, hogy a két hálózati végpont közötti teljes bérelt vonalon a felhasználó számára dedikált sáv szélesség áll rendelkezésre. A kábeltelevíziós hálózatok működési elve azonban arra az elvre alapul, hogy a hálózat teljes sáv szélessége az éppen aktuálisan forgalmazó felhasználók között megoszlik. Ennek megfelelően a hálózatban nem a dedikált sáv szélesség, hanem a dinamikusán változó sáv szélesség a forgalommenedzselés alapelve. Ebből következően a kábelhálózaton keresztüli végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására a kábeltelevíziós hálózatnak csak az utolsó csillagponttól az előfizetőig terjedő szakasza lenne felhasználható, az is csak technológiai módosítások után. Ez a szakasz azonban az esetek döntő részében nem elégséges arra, hogy ezen keresztül a felhasználó és a bérelt vonali szolgáltatást nyújtó szolgáltató legközelebbi jelenléti pontja közötti szakaszt át lehessen hidalni. Ez csak a kábeltelevíziós hálózat gerinchálózati szakaszainak a felhasználásával történhetne meg, ahol viszont már fennállnak a dinamikusán változó sáv szélesség elvéből adódó nehézségek.

Mіндеzek alapján a Tanács arra a következtetésre jutott, hogy a kábeltelevíziós hálózatok nem kínálati helyettesítői a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásnak.

Az I.5.2. pontban elvégzett vizsgálatok eredményét összefoglalva a helyettesítés vizsgálata során Tanács nem talált olyan helyettesítési lehetőségeket, amelyek a vizsgált nagykereskedelmi piac kínálati oldalról való szélesítését indokolnák.

I.5.3. A nagykereskedelmi trónk- és végződtetési szegmens szolgáltatások azonos, illetve külön piacként való kezelésének vizsgálata

Jogforrás nem tartalmaz konkrét meghatározást arra vonatkozóan, hogy a bérelt vonali trónk- és végződtetési szegmens szolgáltatásai között hol húzódik a határ.

A fentiekben a Tanács által adott meghatározás alapján látható, hogy a kétféle szolgáltatás alapvetően más infrastruktúra elemeket használ. A végződtetési szegmenshez tartozó bérelt vonali szolgáltatások alapvetően a helyi hálózati infrastruktúrát veszik igénybe, a trónk szegmenshez pedig jellemzően városok közötti, országos infrastruktúra szükséges.

A nagykereskedelmi bérelt vonali piac szereplőinek rendelkezésére álló hálózati infrastruktúrát figyelembe véve megállapítható, hogy a két piacon eltérő versenyfeltételek uralkodnak, míg országos infrastruktúrával több (majdnem teljesen tekinthető lefedettséggel kettő- részleges lefedettséggel még további 2-3) szolgáltató rendelkezik, addig helyi infrastruktúrával országos lefedettséggel az esetek jelentős részében csak egy.

A csak trónk szegmens szolgáltatás nyújtásához megfelelő infrastruktúrával rendelkező szolgáltató a végződtetési szegmens szolgáltatási piacon bekövetkező 5-10%-os áremelés hatására rövid távon⁴² nem képes megjelenni a piacon saját szolgáltatással, figyelembe véve a végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra jelentős beruházás igényét és annak jelentős időigényét.

A hazai nagykereskedelmi bérelt vonali piacon a trónk szegmens szolgáltatásból származó árbevétel egy nagyságrenddel elmarad a végződtetési piac árbevétele mögött, ami azt jelzi, hogy igazi jelentősége (főleg a nagykereskedelmi bérelt vonali piacra ráépülő kiskereskedelmi piac szempontjából) a végződtetési szegmensnek van.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy az elemzés szempontjából a nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások trónk- és végződtetési piaca külön piacot alkot.

A nagykereskedelmi piac vizsgálata során (I.5. pontban foglaltak alapján) a Tanács megállapította, hogy a jelenlegi piaci feltételek mellett nincsenek helyettesítési lehetőségek, ezért sem keresleti, sem kínálati oldalról nem szélesítette a vizsgált nagykereskedelmi piacot.

I. 6. Szolgáltatási piac meghatározásának eredménye

A Tanács megállapította, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonalak végződtetési szegmens szolgáltatásainak piacába, a piac elnevezésében szereplő szolgáltatás mellett, megfelelő helyettesítő szolgáltatás híján más szolgáltatás nem tartozik.

A piacmeghatározás során a Tanács az IHM rendeletben meghatározott, 13. számmal jelölt nagykereskedelmi piac, nevezetesen a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” piac vizsgálatából indult ki. A Tanács a nagykereskedelmi és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacok vizsgálata során megállapította, hogy nincsenek olyan keresleti vagy kínálati helyettesítési lehetőségek, amelyek a vizsgált piac szélesítését indokolták volna. Ezért a Tanács megállapította, hogy a szolgáltatási piac a Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense nagykereskedelmi piac.

I. 7. Földrajzi piac meghatározása

A Tanács abból a szempontból vizsgálta a földrajzi piac kiterjedését, hogy a vizsgált szolgáltatások versenyfeltételei kellően homogének-e. Az elemzés során a Tanács a lehető

⁴² és jelentős lefedettséggel valószínűleg az elemzés előre tekintő 2-3 éves időtávja alatt sem

legszűkebb piacból indult ki (azaz, hogy minden két pont közötti útvonal önálló piac), és megvizsgálta azokat a tényezőket, amelyek azt támasztják alá, hogy a piac tágabb.

A földrajzi piac azt a területet foglalja magában, amelyen belül a vállalkozások nyújtják, illetve igénylik a szóban forgó szolgáltatást és a versenyfeltételek elegendően homogénnek tekinthetők és megkülönböztethetők a szomszédos területektől, ahol a versenyfeltételek számottevően eltérnek a vizsgált területétől.

Fentiek alapján az egyik fontos vizsgálati tényező a helyi hálózattal való lefedettség, mivel nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások utolsó szakaszát a helyi hálózati szakaszok jelentik, így az azok feletti rendelkezés elvileg meghatározó módon befolyásolhatja az adott földrajzi területen a verseny feltételeit.

A hálózatok kiterjedése vizsgálatának legkisebb földrajzi egysége a számozási körzet. Az 54 számozási körzetben egyenként tipikusan a volt koncessziós telefonszolgáltató rendelkezik helyi hálózattal.

Ez a helyi hálózat alapvetően a telefonszolgáltatás érdekében épült ki, a bérelt vonali szolgáltatás szempontjából ennek jelentősége önmagában nem meghatározó, mivel a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokat a társszolgáltató partnerek igen eltérő területeken (leginkább a nagyobb városokban) igénylik, mint a végfelhasználók a telefon előfizetői szolgáltatást.

A bérelt vonali infrastruktúra fejlődését Magyarországon alapvetően meghatározta, hogy ez a szolgáltatási piac már a tulajdonképpen a szolgáltatás indulásától, 1992-től liberalizált piac volt, szemben a telefon előfizetői szolgáltatási piaccal, amelyre vonatkozóan a koncessziós szolgáltatók 2001 végéig kizárólagosságot élveztek.

Ennek megfelelően ezen a piacon a szolgáltatás alapját jelentő infrastruktúra fejlesztése már a '90-es évek elejétől életképes vállalkozásnak tűnt.

A nagykereskedelmi bérelt vonalak végződtetési szegmensébe tartozó szolgáltatások bevételi számai azt mutatják, hogy két volt koncessziós szolgáltató mellett a bevételek alapján négy alternatív szolgáltató is számottevő piaci pozíciókat szerzett, míg a többi volt koncessziós szolgáltató piaci részesedése elhanyagolható, együttesen sem éri el az **üzleti titok**, ami a konkrét bevételek nagyságát a legfontosabb kapcsolódó kiskereskedelmi piac (a bérelt vonali kiskereskedelmi piac) bevételéhez viszonyítva még kevésbé számottevő.

Ez utóbbi három volt koncessziós szolgáltató esetében még akkor sem beszélhetnénk olyan jellegű erőfölénnyről, amellyel esetlegesen visszaélve az adott nagykereskedelmi piacra épülő (azaz annak szolgáltatását inputként felhasználó) kiskereskedelmi piacon piaci zavart okozhatnának, ha volt koncessziós területüket önálló földrajzi piacként definiálnánk.

Megállapítható tehát, hogy bár jelentős lefedettségű helyi hálózata alapvetően a volt koncessziós szolgáltatóknak van a volt koncessziós területeiken, de azokon a helyeken, ahol az ügyfelek igénylik a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást (illetve a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást) ott az alternatív szolgáltatók is építettek, építenek kisebb-nagyobb lefedettséggel helyi hálózatokat.

Ennek egyik oka lehet, hogy a fontos kiskereskedelmi bérelt vonali ügyfelét megtartani szándékozó jelentős alternatív szolgáltató – előbb-utóbb - igyekszik saját infrastruktúráját kiépíteni az ügyfél telephelyéig, és ez által olyan helyi elérésű hálózatot hoz létre, amellyel később társszolgáltató partnereit is képes bérelt vonali végződtetési szolgáltatással kiszolgálni.

A nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmensbe tartozó szolgáltatások piacának 6 legfontosabb (a bevételeket tekintve **üzleti titok** feletti részesedéssel rendelkező) szereplője közül mindössze két volt koncessziós szolgáltató van (A 6 legfontosabb szereplő és piaci részesedése az 1. ábrán látható).

E két volt koncessziós szolgáltató [Invitel Rt. és a Magyar Telekom Távközlési Rt. (névváltozást megelőzően: **Magyar Távközlési Rt.**; a továbbiakban: **Matáv Rt.**)], amely a jelentős szereplője a piacnak egyben országos szolgáltató is, vagyis jelentős piaci szerepe nemcsak a volt koncessziós létéből fakad.

A földrajzi piac meghatározása során a Tanács figyelembe vette azt a tényt, hogy a hálózati lefedettség vizsgálata során az összes lehetséges hálózatot kell tekinteni, nem szabad csak a helyhez kötött telefon hálózat földrajzi lefedettségére korlátozni a vizsgálandót. Ugyancsak fontos figyelembe venni, hogy a végződtetési szegmens a bérelt vonali előfizető hozzáférési pontja és a szolgáltató legközelebbi jelenléti pontja közötti szakaszt jelenti, amit az esetek jó részében ténylegesen ki kell építeni.

Általában ugyanis ezen a szakaszon már nincsenek előre beépített szabad kapacitások, legfeljebb egy-egy speciális esetben. Ennek következtében a 13. piac esetében is a szolgáltató különböző hálózatának a kiterjedtsége, ezen belül is a jelenléti pontok országos eloszlása a domináns piaci tényező. Ebben a tekintetben pedig a Matáv Rt.-nek, a PanTel Rt.-nek, GTS-Datanetnek és az Antenna Távközlési Rt.-nek (eltérő mértékű, de nagyjából) országos lefedettsége van, és az Invitel Rt. hálózata sem korlátozódik csupán a szolgáltató volt koncessziós területére.

Mindezek alapján a Tanács megállapította, hogy a volt koncessziós szolgáltatók réz érpár alapú hálózata önmagában nem biztosít számukra jelentős piaci erőt az adott nagykereskedelmi piacon, ezért a földrajzi piacok meghatározásánál eltért a volt koncessziós területek földrajzi határai alapján történő piac-meghatározástól.

A Tanács megállapította, hogy a vizsgált piac jellemzői alapján országos piac.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonalak végződtetési szegmensének földrajzi piaca Magyarország teljes területe.

I. 8. A piacmeghatározás eredménye

A szolgáltatási és földrajzi piacok vizsgálata után a Tanács egy piacot határozott meg, a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacot.

I. 9. Érintett piac vizsgálata

A piac meghatározása után a Tanács megvizsgálta, hogy a meghatározott piac szabályozási szempontból érintettnek tekinthető-e.

Az IHM rendelet – figyelemmel a Bizottság által kiadott Ajánlásra - a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű nagykereskedelmi piacot, ex-ante szabályozás szempontjából nagy valószínűséggel érintett piacként határozta meg. Az Ajánlás

Mellékletében⁴³ (amely megfelel az IHM rendelet I. mellékletében szereplő meghatározásnak) felsorolt piacok (köztük a 13. számú piac) ex-ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg.

Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
2. Hatékony versenyhez való közeledés
3. A versenyjog (ex-post) alkalmazásának elégtelensége

A Tanács szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy ezek a jellemzők nem merítik ki a piac vizsgálati szempontjainak teljes körét, hanem csupán előzetes vizsgálatok annak eldöntésére, hogy érdemes-e a piacot részletesebben megvizsgálni.

I.9.1. Piacra lépési korlátok

A belépési korlátoknak alapvetően két fajtája van.

Strukturális belépési korlát alapvetően akkor áll fenn, ha a fennálló keresleti szint és az alkalmazott technológia jellemzői, valamint a kapcsolódó költségviszonyok alapján a piacra lépés szempontjából egyenlőtlen feltételekkel szembesül a korábban piacra lépő (és ott jelentős pozíciókat szerző vállalat) és egy később piacra lépő cég.

A korlátok másik fajtája jogi, adminisztratív természetű. Az ilyen korlátok jogalkotói, adminisztratív vagy más állami intézkedésekből fakadó belépési akadályok.

A Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense piacán a piacra lépési korlátok közül alapvetően a strukturális korlátok befolyásolják hátrányosan a később piacra lépő cégek piaci lehetőségeit.

Új bérelt vonali infrastruktúra kiépítése magas elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése általánosságban nem biztos, mivel alapvetően egy, a meglévő melletti párhuzamos, alapvetően ugyanarra a szolgáltatásokra alkalmas hálózat kiépítését jelenti. Különösen így van ez az alacsony (2 Mbps-nél nem nagyobb) sáv szélességű bérelt vonalas infrastruktúra kiépítésénél, amely tipikusan a réz érpáras hálózat duplikálását jelentené, annak jelentős beruházási igényével.

Ez a megállapítás természetesen az adott nagykereskedelmi piacon már saját infrastruktúrával jelenlévő- illetve saját infrastruktúrával nem rendelkező szolgáltatók vonatkozásában érvényes, hiszen az előbbi csoporton belül mindegyik szolgáltató infrastruktúrális beruházása elsüllyedt költségnek tekinthető.

Ezen túlmenően a bérelt vonalak nyújtására alkalmas infrastruktúra esetén is érvényesül a méretgazdaságosság, azaz a nagyobb hálózatok fajlagos létesítési és fenntartási költségei alacsonyabbak és a különbség akár jelentős is lehet.

A jogi és adminisztratív belépési korlátok a bérelt vonal nyújtására alkalmas infrastruktúra kiépítése esetén ma már nem jelentősek, az elektronikus hírközlést szabályozó jogszabályok

⁴³ Európai Bizottság 2003/02/11/EC sz. Ajánlás (9)

semmilyen korlátozást nem tartalmaznak. A bérelt vonal nyújtására alkalmas infrastruktúra kiépítését építési hatóságként engedélyező helyi önkormányzatok jogalkalmazási gyakorlata azonban – önkormányzattól függően – több esetben is nehezzé, az indokoltnál hosszantartóbbá és esetenként drágábbá teheti az új hálózatok kiépítését.

I.9.2. Hatékony versenyhez való közeledés

A Tanács megállapította, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonalak végződtetési szegmensének piaci részesedései alapján a piac nem, illetve csak igen lassan fejlődik a hatékony verseny irányába.

A legnagyobb szolgáltató, amely egyben a legnagyobb volt koncessziós szolgáltató 2003 végén továbbra is közel **üzleti titok** piaci részesedéssel rendelkezett, és ez a részesedés a megelőző két évben hasonló volt, évente körülbelül 2-3%-kal csökkent csupán.

A hatékony versenyhez való közeledés gyenge voltát jellemzi az a tény is, hogy noha erre a piacra már 5-6 éve több alternatív távközlési szolgáltató is belépett, eddig egyikük sem tudott jelentős, a legnagyobb szolgáltató lefedettségével összemérhető lefedettségű bérelt vonali elérési infrastruktúrát kiépíteni, különösen az alacsony (2 Mbps-nél nem nagyobb) sávszélességű szolgáltatások elérési infrastruktúráját illetően. Az erre a piacra befektető tulajdonosok elbizonytalanodását jelzi, hogy több közülük többszöri tulajdonosváltáson (GTS-Datanet), illetve összeolvadáson (Novacom-Pantel) ment keresztül.

A fentiek alapján a Tanács megállapította, hogy a piacon ma nem érvényesül olyan hatás, amelynek eredményeként a piac a hatékony verseny állapotához közeledne.

I.9.3. Versenyjogi eszközök elégtelensége

Általános megfontolás

A Tanács osztja az EU szabályozó hatóságainak azon álláspontját, hogy az elektronikus hírközlésen belül – különösen a szűk keresztmetszetekhez való hozzáférés biztosítása terén – a versenyjog elsősorban a verseny fenntartása/felügyelete (safeguarding), míg az ex-ante szabályozás a verseny elősegítése (promoting) hatékony eszköze.

A magyar hírközlés liberalizációjának elmúlt másfél évtizede alatt – bár számos új szereplő jelent meg a piacon és több területen jelentős piaci részesedést is szereztek – a verseny nem vált olyan mértékben meghatározóvá, hogy csupán annak „örzése” elegendőnek lenne tekinthető. A Tanács ezen általános megállapítást annak az átfogó és részletes, szabályozói irányultságú piacvizsgálatnak az eredménye alapján tette meg, amelyhez mérhető a hazai hírközlési piacon még nem végeztek, bár számos részterületet egyszeri vagy ismétlődő jelleggel kutatók vagy valamely hatóság az eddigiekben is vizsgált.

Az ágazati (ex-ante) szabályozás specifikus vonásai

Az elektronikus hírközlési piacokra vonatkozó szabályok legalább három olyan szempontot, körülményt is leírnak, amelyek alapján arra a következtetésre lehet jutni, hogy – főleg a hírközlés hozzáféréssel és összekapcsolással összefüggő kérdéseiben – a versenyjog módszerei önmagukban nem elegendőek. Ezek az esetek

- a piaci torzulás korrigálásához szükséges beavatkozás feltételeinek azonosítása, illetve meglétének ellenőrzése összetett, bonyolult feladat (pl. részletes, szabályozói célú számviteli kimutatások, költségvizsgálatok, műszaki szempontokat is magukba foglaló feltételek ellenőrzése stb.)
- ismétlődő és/vagy időigényes beavatkozások (vizsgálatok) elkerülhetetlenek
- a jogbiztonság megteremtése kiemelkedő jelentőségű.

Ezen esetek alábbi elemzése azt mutatja, hogy egyedül a versenyjog nem elegendő az adott hírközlési piac szabályozásához.

a) A feladat összetettsége

Az ágazati szabályozó hatóság a verseny elősegítése érdekében nemritkán (sőt a nagykereskedelmi típusú szolgáltatásoknál általában) a hozzáféréssel, összekapcsolással összefüggő követelmények előírásával biztosítja, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltatók hozzáférési, összekapcsolási szerződéseit átlátható módon, megkülönböztetés mentesen, akár szabályozott ár alkalmazásával kösse meg. A referencia ajánlatok, összekapcsolási szerződések, költségmodellek bonyolult műszaki, jogi és közgazdasági (számviteli) ismereteket igényelnek, amelyek a versenyjog alkalmazása során rendszeresen ugyanabban a témában általában ebben a mélységben nem szükségesek, illetve, ha ilyen jellegű vizsgálatokat a versenyfelügyeleti ellenőrzés során végeznek is, arra általában valamely versenysérelem kivizsgálása menetében utólag kerül sor, míg az ex-ante szabályozás előre meghatározza azokat a feltételeket, körülményeket, amelyeket a szabályozott vállalkozással szerződéses kapcsolatba lépni szándékozók még a tárgyalásokat megelőzően megismerhetnek, a szerződéskötésre felkészülhetnek.

b) Gyakori, időigényes beavatkozások

Amennyiben a verseny sérelme valószínűsíthető, a versenyhatóság megindítja vizsgálatát, amelynek során azonosítja az árut/szolgáltatást, meghatározza a releváns piacot, annak földrajzi határait, elemzi a piacot stb. Miután a versenyjog az egyes elektronikus hírközlési piacokra vonatkozóan részletes szabályokat nem tartalmaz, a tényállás tisztázása, illetve általában a panasszal kapcsolatos jogi értékelés bonyolultabb, mint a részletes szabályokkal rendelkező, ezeket szakmai részleteiben kellő biztonsággal, kisebb időigénnyel alkalmazó ágazati szabályozás esetén.

c) Jogbiztonság

A jellemzően igen komoly beruházásokat igénylő piacralépés során az új vállalkozások számára alapvető fontosságú a vállalkozás jogi környezetének ismerete. Ebben a tekintetben a versenyjog általános garanciális jellegű, míg az ex-ante szabályozás részletes, egyes konkrét kérdések szintjén kiszámítható működési és megtérülési körülményeket határoz meg. A versenyjog alkalmazása során önmagában az a tény, hogy valamely vállalkozó jelentős piaci erővel rendelkezik még nem elegendő pl. hozzáférési vagy összekapcsolási kötelezettség kirovásához. Ehhez bizonyítani kell, hogy a jelentős piaci erővel történő visszaélés megtörtént. Ezzel szemben az erőfölénnyel való visszaélés bizonyítása az ex-ante szabályozás keretei között nem szükséges, az erre való képesség megállapítása megalapozza a kötelezettség kirovását, ami lényegesen nagyobb biztonságot és kiszámíthatóságot jelent az új piacralépő számára, mint a versenyjog általános szabályai által biztosított védelem.

Tekintettel arra, hogy a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” nagykereskedelmi piacra belépés nagy befektetés igényű, ami jelentős elsüllyedt költségekkel jár, valamint arra, hogy az e piacon való működéshez jellemzően szükséges más szolgáltatókkal való együttműködés, ezen – lényegében hozzáférése és összekapcsoláson keresztül megvalósuló – együttműködés szabályainak előzetes ismerete a szerződéses tárgyalásokra való felkészüléshez, illetve vitás esetekben az egyes tényállások tisztázásához alapvető fontosságú, a versenyjog eszközei önmagukban nem elegendők, azaz a versenyjog általános szabályai mellett szükség van az ex-ante szabályozásra is, annak részletes, konkrét, kiszámítható jellege miatt.

A konkrét piachoz kapcsolódó megfontolások:

Tipikusan erőfölényes visszaélés lehet az adott nagykereskedelmi piacon, hogy a szolgáltató túlzó árazást alkalmaz. Ennek igazolása verseny-felügyeleti eljárás keretében igen nehéz feladat, mivel ezek az eljárások alapvetően nem alkalmasak bonyolult költség számítások, és részletes műszaki specifikációk ellenőrzésére, így az esetleges túlzó árazás megállapítása is nehezen lehet indokolható.

Szintén erőfölénnyel való visszaélési magatartás lehet, hogy az adott nagykereskedelmi piacon a jelentős piaci erejű szolgáltató nem hajlandó egy bizonyos sáv szélességű szolgáltatást elfogadható műszaki feltételekkel nyújtani. Ennek ex-post igazolása megint igen nehéz, mivel a szolgáltatás részletes műszaki-, gazdasági tartalmának meghatározására, azok betartására nem alkalmasak a versenyjogi eljárások.

Amennyiben mégis igazolható és megfelelően szankcionálható (és ezáltal megszüntethető) lenne is a tisztességtelen piaci magatartás, akkor is felmerül, hogy a nagykereskedelmi piacra ráépülő kiskereskedelmi bérelt vonali piac fejlődése szempontjából megfelelően hatékony lenne-e az ex-post szabályozás.

A stabilan fejlődő kiskereskedelmi bérelt vonali piac szempontjából az ex-post szabályozás önmagában nem elegendő. Egy verseny-felügyeleti vizsgálat megkezdése és az esetleges szankciók között eltelt idő (ami mintegy egy-másfél év is lehet) a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybe vevői számára igen hosszú idő lehet, amely alatt a vállalkozás a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi piacon jelentős versenyhátrányba kerülhet.

Erre az erőfölényes szolgáltatót sújtó esetleges szankciók (pénzbírság) számára nem jelentenek megfelelő gyógyírt.

Emellett az erőfölénnyel való visszaélést bizonyítottan elkövetett jelentős piaci erejű szolgáltatóra kirótt kötelezettség részletes feltételeinek betartatása olyan gyakran ismétlődő feladatokat jelentene a versenyhatóságnak, amelyre a verseny-felügyeleti eljárások nem alkalmasak.

A nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók tipikusan maguk is fontos befektetői az iparágban. Amennyiben a nagykereskedelmi szolgáltatási piacon jelentős piaci erejű szolgáltató nem, vagy csak az indokoltnál rosszabb feltételekkel nyújtana a szolgáltatást, az ezen befektetők (és a bérelt vonali, illetve a ráépülő adatátviteli piacon később megjelenő potenciális befektetők) számára olyan jogi bizonytalanságot jelentene, amit a verseny-felügyeleti vizsgálatok egyedi és utólagos jellege nem tudna orvosolni.

A Tanács megvizsgálta a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” nagykereskedelmi piacot és megállapította, hogy e vizsgált piac tekintetében az Európai Bizottság által használt ex-ante szabályozást megalapozó 3 kritérium mindegyike teljesül, ezért a Tanács megállapította, hogy az azonosított piac érintett piacnak tekintendő szabályozási szempontból.

II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása

II. 1. A JPE szolgáltatók azonosításának menete (piacelemzés)

Mivel a Tanács megállapította, hogy az azonosított piac szabályozási szempontból érintettnek tekintendő, ezért szükséges az érintett piacokra vonatkozóan a piacelemzés elvégzése és szükség esetén JPE szolgáltatók kijelölése.

Egy szabályozási szempontból érintettnek tekintett piacon pusztán a piaci részesedés vizsgálata önmagában nem elegendő a jelentős piaci erő felmérése szempontjából. A Tájékoztató a következő szempontok elemzését is szükségesnek tartja a piaci erő megítélése során⁴⁴:

- piaci részesedés
- a vállalkozás mérete
- ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
- technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség
- a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje
- könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
- áru/szolgáltatási diverzifikáció
- méretgazdaságosság
- választék-gazdaságosság
- vertikális integráció
- fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat
- a potenciális verseny hiánya
- a terjeszkedés akadályai

A felsorolt szempontok különböző fontosságúak a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense piacán.

A Tanács megítélése szerint a piaci erő vizsgálatának szempontjai közül az érintett piacon elvi fontossága a következő szempontoknak van:

1. piaci részesedés
2. a potenciális verseny hiánya, a terjeszkedés akadályai
3. a vállalkozás mérete
4. ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
5. könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
6. méretgazdaságosság
7. választék-gazdaságosság
8. vertikális integráció
9. a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

Az elemzés során a teljesség igénye miatt a Tanács a jelentős piaci erő megítélése szempontjából kevésbé fontos szempontok vizsgálatával is foglalkozott. Ezek vizsgálata során a Tanács azt is indokolja, hogy miért tekinti az alábbi szempontokat az adott érintett piac vonatkozásában kevésbé jelentősnek:

⁴⁴ 8001/2004 IHM Tájékoztató 78. pont

10. technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség
11. áru/szolgáltatási diverzifikáció
12. fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat

II.1.1. Piaci részesedések

A Tanács a piaci részesedések alakulását a piaci bevételek alapján vizsgálta. Ennek alapvető indoka az, hogy a volumen alapján való piaci részesedés vizsgálata a jelen érintett piacon némileg félrevezető, mivel az egymástól nagyon eltérő sáv szélességű bérelt vonalak ára (pl. egy 64 kbps és egy 2 Mbps sáv szélességű nagykereskedelmi végződtetési szegmensbe tartozó bérelt vonal ára jelentősen különbözik).

A nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások árbevétele 2003-ban (ÁFA nélkül) **üzleti titok** forint volt. A bevételek az előző évhez viszonyítva 2002-ben 35%-kal nőttek, 2003-ban pedig 14%-kal, vagyis ezek alapján a piac csökkenő ütemben, de továbbra is jelentősen bővül.

A növekedés lassulásának egyik oka, hogy a kiskereskedelmi piac bevételei is lassú ütemben nőttek.

A piacon mindhárom vizsgált évben a Matáv Rt. rendelkezett a legnagyobb árbevétellel, a piaci részesedése 2003-ban **üzleti titok** volt. A korábbi két évben a legnagyobb szolgáltató részesedése ehhez hasonló, igaz évről évre 2-3%-kal csökkenő mértékű volt.

Az I.5.1.-ben foglaltak alapján a Tanács azt is megállapította, hogy az ott említett belső szolgáltatások figyelembe vételével – mivel az adott nagykereskedelmi piacon piacvezető szolgáltató a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon (pl. kiskereskedelmi béralt vonali piac) is piacvezető – a Matáv Rt. számított piaci részesedése az itt feltüntetetté jóval nagyobb lenne. Ennek a belső szolgáltatások figyelembe vételével képzett piaci részesedésnek a pontos számítása azonban módszertanilag korrekt módon nem lehetséges, mivel a szolgáltatás belső transzfer ára nem ismert.

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

1. ábra A szolgáltatók nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásaiból származó bevételeinek megoszlása 2003-ben

A fentiek alapján a Tanács megállapította, hogy az érintett piac legnagyobb szolgáltatója a Matáv Rt. olyan mértékű piaci részesedéssel rendelkezik, amely nagy valószínűséggel gazdasági erőfölényes helyzetet biztosít számára.

II.1.2. Potenciális verseny hiánya, terjeszkedés akadályai

A potenciális verseny hatása akkor érvényesül, ha egy lehetséges áremelkedés hatására hosszabb távon beléphetnek a piacra helyettesítő szolgáltatást előállító vállalkozások. A potenciális verseny tehát tulajdonképpen a kínálati helyettesítés hosszabb távon történő megvalósulásának tekinthető.

A nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások végződtetési szegmensének piacán érdemben nem lehet arra számítani, hogy a piacon már jelenlévő szolgáltatók mellett olyan új szereplők jelennek meg a piacon, amelyek jelentős lefedettségű helyi elérési hálózatot építenek ki. Hosszabb távon ez természetesen előfordulhat, azonban egy ilyen hálózat kiépítésének időigénye elég nagy ahhoz, hogy a legnagyobb szolgáltató jelenlegi és közeljövőbeli erőfölényét és szerződéskötési feltételeit (pl. árazás) ne befolyásolja.

A fentiek alapján a Tanács megállapította, hogy a potenciális verseny és a terjeszkedés akadályai nem korlátozzák az erőfölényes helyzet kialakulásának lehetőségét az érintett piacon.

II.1.3. A vállalkozás mérete

A piaci erőfölény megítélésének fontos szempontja a vállalkozás méretének vizsgálata, mert a nagy méret kihasználása lehetőséget teremt a piaci verseny különböző területein (termelés, pénzügy, értékesítés, marketing, K+F stb.) az előnyszerzésre.

A méretbeli különbségeknek a jelentős piaci erő megítélése szempontjából a piacon már jelenlévő szereplők között, és ott esetleg később potenciálisan megjelenő szolgáltatók viszonylatában is szerepük van.

A Tanács megállapította, hogy az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó vállalkozások között nincs olyan, amelynek vállalati mérete összevethető lenne a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező szolgáltató vállalat méretével⁴⁵, ami tovább erősíti az adott vállalkozás jelentős piaci erejét az adott piacon.

II.1.4. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

Tekintettel arra, hogy minden távközlési infrastruktúra kiépítése jelentős beruházást igényel és a beruházások megtérülési ideje közép-, illetve hosszú távú, ezért a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű a távközlési vállalatok számára. A tőkepiacokhoz és pénzügyi forrásokhoz történő hozzáférést nagymértékben meghatározza az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi helyzete és jövedelmezősége, tulajdonosi háttere, stratégiája, valamint az ügyvezetés stabilitása és reputációja.

Amennyiben valamely vállalkozás a fenti szempontok alapján jobb megítélésnek örvend, könnyebben juthat pénzügyi forrásokhoz és ebből számottevő piaci előnye származhat.

Az adott érintett piacon a potenciális belépők, illetve a piacon már jelenlévő szolgáltatók saját helyi hálózatainak fejlesztési lehetőségei szempontjából releváns kérdés annak vizsgálata, hogy az egyes szereplők milyen feltételekkel képesek külső forrásokat bevonni fejlesztéseikbe.

Ezt vizsgálva megállapítható, hogy pénzügyi szempontból nagyobb kockázatot jelent egy már meglévő helyi hálózat mellett egy új, de alapvetően ugyanolyan szolgáltatások nyújtására képes hálózat kiépítése, így egy ilyen fejlesztés, mint projekt finanszírozása az iparági elvárt hozamszintnél valószínűleg csak rosszabb feltételekkel finanszírozható.

A piacon tevékenykedő vállalatok általános vállalati forrásokból (vállalati kötvény-, esetleg részvénykibocsátás, vállalati hitelfelvétel stb.) is finanszírozhatják helyi hálózatépítési fejlesztéseiket. Ennek feltételei alapvetően azon múlnak, hogy milyen a vállalat általános pénzügyi megítélése a forrást biztosító szereplők (hitelező bankok, iparági befektetési alapok) részéről.

Ennek kapcsán megállapítható, hogy a legerősebb háttérrel a hazai nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatásra alkalmas hálózatok tulajdonosai közül a legnagyobb piaci részesedésű szolgáltató rendelkezik stabil pénzáramának (cash flow), magas (üzemi)

⁴⁵ Mint az a 2. Függelék számaiból is megállapítható

nyereségességi szintjének (pl: EBITDA mutató) köszönhetően. (Néhány fontosabb pénzügyi mutató értékét a nagykereskedelmi piacon szereplő, illetve oda potenciálisan belépni tudó szolgáltatók esetén mutatja a 2. függelék.)

A Tanács megállapította, hogy a fenti szempont tovább erősíti az adott szolgáltató erőfölényét az érintett piacon.

II.1.5. A nehezen megkettőzhető infrastruktúra ellenőrzése

Az infrastruktúrával, mint belépési korláttal a Tanács már a piac meghatározása során is foglalkozott.

Akkor is szóba került, hogy az új, bérelt vonali szolgáltatásra alkalmas hozzáférési infrastruktúra kiépítése magas elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése általánosságban egyáltalán nem biztos, mivel alapvetően egy, a meglévő melletti párhuzamos, alapvetően ugyanarra a szolgáltatásokra alkalmas hálózat kiépítését jelenti.

Mindezek miatt a legnagyobb piaci részesedésű szolgáltató helyi bérelt vonali szolgáltatásra használt hálózatai olyan előnyt jelentenek számára az adott piacon, amely hosszabb távon is segíti piaci pozíciói megőrzését.

II.1.6. Vertikális integráció

A vertikális integráció megvalósulása esetén arról beszélhetünk, hogy egy vállalkozás (esetleg több azonos érdekkörbe tartozó vállalkozás) az értéklánc különböző szintjein elhelyezkedő piacokon egyaránt jelen van. Az ilyen szolgáltató a termelési folyamat különböző szintjeinek egy vállalkozáson belüli integrálása miatt képes a jobb árak elérésére (pl. eltérő belső és külső árak meghatározásával) és ebből fakadóan a piaci előnyszerzésre.

A vertikális integrációból fakadó piaci előnyszerzés bérelt vonal szolgáltatások piacán is értelmezhető a kiskereskedelmi és az inputként szolgáló nagykereskedelmi szolgáltatások vonatkozásában.

A nagykereskedelmi szolgáltatás kínálója, mint a ráépülő kiskereskedelmi piac aktív szereplője a kiskereskedelmi piacon előnyösebb helyzetben van azért, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatók nyújtásához szükséges „inputot” (alapvetően a szolgáltatás nyújtásához szükséges előfizetői bérelt vonali szakaszt), nagykereskedelmi szolgáltatást, a kiskereskedelmi piac egyéb szereplőivel ellentétben nem kényszerül a nagykereskedelmi piacon beszerezni, illetve önállóan, új szolgáltatásként előállítani (utóbbinak jelentős új beruházási igénye alól is mentesül).

A vertikális integráció, a legfontosabb piaci szereplő esetén hozzájárul ahhoz, hogy az adott érintett nagykereskedelmi piacon meglévő piaci erejét érvényesíteni képes a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás piacán.

II.1.7. Méretgazdaságosság

A méretgazdaságosság forrása a termelésnövekedés révén elérhető fajlagos költségsökkenés. A méretgazdaságosság elemzése és megítélése a piaci részesedéssel, a vállalatmérettel, valamint az alkalmazott technológiával, az infrastruktúrával kapcsolatos adatok alapján valósítható meg. A méretgazdaságossági hatás azt takarja, hogy egy adott szolgáltatás kibocsátásának növekedésével a termelés átlagköltsége (egységnyi outputra jutó input) csökken. (Ez a fix költségekre vezethető vissza.)

Minél nagyobb kezdeti beruházást igényel egy iparág, annál jelentősebb méretgazdaságossági hatások jelentkezhetnek. Ez a helyzet a bérelt vonali szolgáltatások nyújtásához szükséges infrastruktúra esetén is fennáll.

A méretgazdaságosság a megnövekedett költséghatékonyság révén a fogyasztók hosszú távú érdekeit is szolgálhatja, de strukturális belépési korlátként is funkcionálhat.

Amennyiben egy szolgáltató a méretgazdasági hatást jobban kihasználva képes előállítani valamely terméket, abból piaci előnye származhat.

Az adott piacon legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező szolgáltató a versenytársakhoz képest nagyobb méretgazdaságossággal rendelkezik, különösen a helyi hálózat vonatkozásában, amely az adott szolgáltató piaci erejét tovább erősíti.

II.1.8. Választékgazdaságosság

A választékgazdaságosság hatása abból ered, hogy az egységnyi kibocsátásra eső költségek csökkennek annak következtében, ha ugyanazon vállalkozás egy termékét vagy szolgáltatását még egy vagy több más termékkel, szolgáltatással együtt, közös termelési folyamatban állítja elő.

A költségmegtakarítás abból származik, hogy e termékek és szolgáltatások esetében azonos eljárásokat, folyamatokat alkalmaznak. Hálózati infrastruktúrát igénylő szolgáltatások esetén jelentős választékgazdaságossági hatást biztosíthat a szolgáltató számára az, hogy több szolgáltatását is alapvetően ugyanazt az infrastruktúrát igénybe véve nyújtja. Az a piaci szereplő, amely képes ennek realizálására nyilvánvalóan számottevő előnyre tehet szert azon versenytársaival szemben, amelyek viszont képtelenek erre.

A választékgazdaságosság – a méretgazdaságossághoz hasonlóan – a megnövekedett költséghatékonyság révén a fogyasztók hosszú távú érdekeit is szolgálhatja, de strukturális belépési korlátként is funkcionálhat.

Az érintett nagykereskedelmi piacon a piaci részesedés alapján a domináns szolgáltató – mivel igen széles szolgáltatási palettát kínál alapvetően ugyanazon infrastruktúrán – versenytársaihoz⁴⁶ képest nagyobb mértékben képes kihasználni a választékgazdaságosság előnyeit, ami amúgy is jelentős piaci erejét tovább növeli.

---

⁴⁶ Ez a kijelentés a piaci szereplők közül a második legjelentősebb szolgáltatóra, az Invitelre, amely a Matávhoz hasonlóan igen széles kínálatú van jelen az elektronikus hírközlési piacokon kevésbé (illetve másként) igaz. A Matáv az egyes szolgáltatásokból általában nagyobb volument értékesít, azaz a választék nagyobb volumennel párosul, és emiatt képes jobban kihasználni a választékgazdaságosság előnyeit.

II.1.9. Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

Az Európai Bizottság „Útmutató a piacelemzéshez és a JPE felméréséhez” c. iránymutatása (Iránymutatás) nagy súlyt helyez a kiegyenlítő vásárlóerő szerepének vizsgálatára. A Bizottság iránymutatása szerint a kiegyenlítő vásárlóerő alatt a nagy vevők azon képességét kell érteni, hogy ésszerű időn belül megfelelő alternatív megoldásra leginkább más cég szolgáltatásainak igénybe vétele) képesek átváltani, ha szállító árat emel, vagy hátrányosan módosítja a szállítási feltételeket.

A piaci szereplők pozícióját nagymértékben befolyásolja a piaci kapcsolatrendszer, a viszonylati függőség mértéke. E célból elemezni kell a szolgáltatók szállítói és vevői kapcsolatrendszerét, és tételesen ismerni kell a legnagyobb (5, esetleg 10) szállítót és vevőt és a velük bonyolított forgalom nagyságát (részeseződését a teljes forgalomban). Releváns információval szolgálhat a szállítói és vevői részeseződések időbeni (2-3 év) alakulásának vizsgálata.

Az érintett piacon a legnagyobb szolgáltató ügyfeleinek koncentrálttsága magasnak tekinthető, ami a nagykereskedelmi piacon elég általános.

Ugyanakkor a szolgáltatóváltás költsége magas, az ügyfeleket általában több éves szerződések kötik a szolgáltatóhoz, amelynek esetleges felbontása igen költséges.

A nagykereskedelmi szolgáltatás vásárlói a jelenlegi nagykereskedelmi szolgáltatási kínálatot figyelembe véve nincsenek alkupozícióban, az esetek jelentős részében legfeljebb egy vagy legfeljebb két szolgáltatótól képesek igénybe venni az adott nagykereskedelmi szolgáltatást. A nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtója ugyanakkor nem kényszerül arra, hogy a szolgáltatás potenciális (vállalatcsoporton kívüli, tehát harmadik félnek számító) igénybe vevőjének értékesítse a szolgáltatást, mivel a vállalaton-, illetve vállalatcsoporton belül saját maga integrált szolgáltatásként a kiskereskedelmi piacon képes értékesíteni azt.

Emiatt a nagykereskedelmi piac szereplőinek kiegyenlítő vásárlóereje alacsony, érdemben nem képes ellensúlyozni a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtójának erőfölényét.

Az adott nagykereskedelmi piac szolgáltatásait igénybe vevő szereplők kiegyenlítő vásárlóereje mindezt egybevetve az előbbieik alapján alacsonynak tekinthető, amely érdemben nem képes ellensúlyozni a piacon legnagyobb részeseződésű szolgáltató erőfölényét.

A jelentős piaci erő szempontjából kevésbé fontos szempontok, az adott piac esetén

II.1.10. Technológiai előny, technológiai fölény

Technológiai előny abban az esetben érvényesül, ha valamely érintett piacon olyan új technológia van jelen, amely valamely szolgáltató számára lehetővé teszi valamely szolgáltatás(ok) olcsóbb, hatékonyabb és/vagy magasabb szintű nyújtását. Ez a szempont tehát elsősorban több szolgáltató viszonylatában értelmezhető.

A piacon alkalmazott lényeges technológiák közül egyik sem tekinthető a többihez képest kiemelkedőnek. A leggyakrabban alkalmazott technológiák szabványosítottak, a berendezésgyártók piacán verseny uralkodik, terjedésüket tehát ezen tényezők nem, sokkal inkább a szolgáltatás alapját jelentő hálózatok kiépítettsége, a hálózatok tulajdonosainak stratégiája és pénzügyi lehetőségeik befolyásolják.

A Tanács megállapította, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns

II.1.11. Termék/szolgáltatási diverzifikáció

Az áru/szolgáltatási diverzifikáció azt a gyakorlatot takarja, amikor a szolgáltatók a piacon nyújtott szolgáltatásokat csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kínálják. Ez a gyakorlat könnyen vezethet versenykorlátozáshoz, amennyiben egyes szolgáltatások kizárólag csomagban vásárolhatók meg, illetve ha az egyik piacon nyújtott szolgáltatás igénybevételét a szolgáltatók más piacon nyújtott szolgáltatás(ok) igénybevételével kapcsolják össze. Az ilyen gyakorlat lehetőséget teremthet a csomagot képző szolgáltató számára a piaci előnyszerzésre.

A fogalom alapvetően a kiskereskedelmi piacokhoz köthető, ahol a szolgáltatás nyújtója piaci előnyhöz juthat azáltal, hogy szolgáltatását a versenytársaihoz képest jobban képes pozicionálni, illetve annak a felhasználók szemében egyedi jelleget kialakítani, márkanévet- és a hozzátartozó imágót építeni, például a szolgáltatás elemek kombinációjával, annak minőségi jellemzőivel, a kialakított csomagképzéssel.

A nagykereskedelmi piacokon szabványosított szolgáltatásokat nyújtanak, ahol a szolgáltatás igénybe vevői főként az alapszolgáltatás igénybe vételében érdekeltek, a kapcsolódó (és a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges) szolgáltatásokat gyakran önmaguk is képesek előállítani, illetve más nagykereskedelmi szolgáltatótól igénybe venni.

A Tanács megállapította, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

II.1.12. Fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat

A fejlett forgalmazói és értékesítési hálózatnak főleg a kiskereskedelmi piacokon (illetve a többszereplős nagykereskedelmi piacokon) van szerepe a piaci erő megítélése szempontjából.

A megállapodások itt szinte minden esetben társszolgáltatói tárgyalások eredményeként jönnek létre, a nagykereskedelmi szolgáltatások nyújtói között elvben csak abban lehet különbség, hogy foglalkozik-e külön vállalati egység, -csoport a nagykereskedelmi szerződésekkel. A (kevés számú) nagykereskedelmi piaci szereplő esetén ilyen szervezeti egység általában létezik.

A Tanács megállapította, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

II.2. A JPE vizsgálat következtetései:

A Tanács a jelentős piaci erő megítélésének szempontjait részletesen megvizsgálva megállapította, hogy az adott érintett piacon a Matáv Rt, rendelkezik jelentős piaci erővel az alábbi okok miatt:

- Matáv Rt. piaci részesedése az adott piacon a bevételek alapján 2003-ban **üzleti titok** volt.
- A szolgáltató az I.5.1.-ben említett belső szolgáltatások figyelembe vételével számított piaci részesedése még magasabb lenne, mivel a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon – elsősorban a 2 Mbps-t meg nem haladó sávszélességű kiskereskedelmi bérelt vonali piacon – piacvezető. Ez utóbbi tény azt is jelenti, hogy a szolgáltató nagykereskedelmi piacon meglévő jelentős piaci erejét a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon képes érvényesíteni.
- A vállalkozás mérete és a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés lehetőségeit tekintve a piac többi szereplőjéhez mérten ez a szolgáltató kiemelkedően kedvező helyzetben van.
- A Matáv Rt. rendelkezik a hazai piacon a legkiterjedtebb nagykereskedelmi bérelt vonal végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására alkalmas hálózattal, amelynek megkettőzése rövid távon nem reális lehetőség, és amelynek méretéből fakadóan versenytársainál jobban képes kihasználni a méretgazdaságossági hatásokat.
- Miután a Matáv Rt. a nagykereskedelmi bérelt vonal végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra jelentős részén többféle egyéb szolgáltatást is nyújt, amelyet a Matáv Rt.-re jellemző szolgáltatási kínálat gazdagságával összevethetően széles kínálattal, és az egyes szolgáltatások esetén jelentős volumennel egyik versenytárs szolgáltató sem nyújt, a piac többi szereplőjéhez képest sokkal jobban képes kihasználni a választék-gazdaságosságból fakadó előnyöket, amely alacsonyabb szolgáltatási költségek elérését teszi lehetővé.
- A Matáv Rt., mint az adott nagykereskedelmi szolgáltatást, mint inputot elsősorban felhasználó kiskereskedelmi szolgáltatási piac (a 2 Mbps-t meg nem haladó sávszélességű bérelt vonali kiskereskedelmi piac) piacvezető szereplője az adott nagykereskedelmi piacon képes érvényesíteni a vertikális integrációból fakadó előnyöket.
- Az adott nagykereskedelmi piacon a potenciális verseny hatása és a felhasználók kiegyenlítő vásárlóereje gyenge, ami tovább erősíti a piacvezető szolgáltató jelentős piaci erejét.

A fentiek alapján a Tanács megállapította, hogy a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” érintett nagykereskedelmi piacon a Matáv Rt. jelentős piaci erővel rendelkezik.

III. Kötelezettségek kirovása

III. 1. Általános célok

A Tanács a kötelezettségek meghatározása során messzemenőig szem előtt tartotta az Eht. által a hatóság számára az Eht 9. § (2) bekezdésben meghatározott feladatokat, továbbá az Eht.-ban lefektetett általános célokat⁴⁷. A kötelezettségek kirovása során törekedett arra, hogy

⁴⁷ Eht. 2. §

biztosítsa az elektronikus hírközlési piac zavartalan, eredményes működését és fejlődését, az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők és a felhasználók érdekeinek védelmét, továbbá a tisztességes, hatékony verseny kialakulásának és fenntartásának elősegítését.

III. 2. Kötelezettségek meghatározásakor alkalmazott elvek

A kötelezettségek meghatározása során a Tanács az általános célokon kívül a következő elveket vette figyelembe:

- A kötelezettségeknek a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense nagykereskedelmi piacán uralkodó versenyhiány következményeinek orvoslására kell irányulniuk.
- A kirótt kötelezettségeknek a feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak és azokkal arányosaknak kell lenniük.⁴⁸
- A kirótt kötelezettségek nem okozhatnak aránytalan terheket a szolgáltatók számára.
- A kötelezettségeknek a lehető legteljesebb mértékben alkalmazkodniuk kell a meghatározott piacok sajátosságaihoz.

III. 3. A hatóság által kiróható kötelezettségek

Az Eht. a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon a következő kötelezettségek előírását teszi lehetővé⁴⁹:

- Átláthatóság
- Egyenlő elbánás
- Számviteli szétválasztás
- Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek
- A közös eszközhasználat és helymegosztás különös szabályai
- Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

III. 4. Az alkalmazott kötelezettségek kiválasztása

Az Eht. alapján, amennyiben a Tanács a piacelemzés során egy vállalkozást jelentős piaci erejüként azonosít, akkor a rendelkezésre álló „kötelezettségek közül a piacelemzés során feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő...⁵⁰”. Ez a gyakorlatban a következő feladatok elvégzését teszi szükségessé:

- A versenyprobléma azonosítása
- Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése
- Arányos és indokolt kötelezettségek meghatározása

---

⁴⁸ Eht. 52. § (1) bekezdés

⁴⁹ Eht. XII. Fejezet

⁵⁰ Eht. 52. § (1) bekezdés

III. 4. 1. Versenyprobléma azonosítása

III.4.1.1. A versenyprobléma: gazdasági erőfölény az érintett piacokon

A Tanács az érintett piacokon versenyproblémaként azonosította, hogy a szolgáltató gazdasági erőfölényben van, ami lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa, azaz, hogy versenytorzító magatartást tanúsítson.

III.4.1.2. Az erőfölényből fakadó lehetséges piactorzító magatartások, piaci torzulások

Az érintett nagykereskedelmi piac sajátosságaiból adódóan a piacon a gazdasági erőfölényes helyzetből, származó lehetséges piaci torzulások részben strukturális jellegűek, részben pedig a piac kínálati szereplőinek versenykorlátozó magatartásából fakadhatnak. A piacon lehetséges piactorzító magatartások, piaci torzulások közül az alábbiak érdemelnek megkülönböztetett figyelmet:

III.4.1.2.1. A hozzáférés megtagadása a nagykereskedelmi végződtetési szegmens piacán:

A hozzáférési jogosultság biztosítása, a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatások nyújtásának előírása nélkül lehetetlennek bizonyulna a kiskereskedelmi piacon versenyt támaztó szolgáltatók piacra lépése.

Ennek hiányában ugyanis csak saját, önálló hálózat kiépítésével léphetnének be a piacra. A saját hálózat kiépítése ugyanakkor igen időigényes és nagyon magas, sok esetben nagy valószínűséggel igen nehezen megtérülő költséggel járna.

A Tanács megállapítása szerint új, nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás nyújtására alkalmas hálózatok számottevő kiépítésére az elemzés jövőbeli vizsgált időtávja alatt nem lehet számítani, ezért a hozzáférés megtagadásával a nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejű szolgáltatók versenytársaikat képesek kiszorítani a kapcsolódó kiskereskedelmi piacról.

A hozzáférési jogosultság biztosítása, a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatások nyújtásának kötelező előírása tehát indokolt és arányos kötelezettség.

Természetesen ezt a kötelezettséget csak ott indokolt előírni a jelentős piaci erejű szolgáltató számára, ahol műszakilag képes az adott szolgáltatás nyújtására.

Mindazonáltal a Tanács megállapította, hogy a szűk keresztmetszetet jelentő nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás igénybevételének biztosítása a jogosult szolgáltató számára még nem küszöböli ki az összes lehetséges versenyproblémát.

III.4.1.2.2. Árjellegű versenyproblémák

A hozzáférési jogosultság biztosítása, a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatások nyújtásának előírása mellett is bekövetkezhet a piaci verseny árjellegű eszközökkel történő torzítása, ami drasztikusan növelheti a nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejű szolgáltatóval a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon versenyezni próbáló cégek költségeit, nagymértékben rontja az allokációs mechanizmusok hatékonyságát, továbbá

kedvezőtlen fogyasztói jóléti hatásokat idéz elő. A piacon alkalmazott árjellegű versenytorzító eszközök közül az alábbiak érdemelnek megkülönböztetett figyelmet:

- *árdiszkrimináció*

Az árdiszkrimináció gyakori megnyilvánulási formája lehet, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonali végződteségi szolgáltatások nyújtására kötelezett, vertikálisan integrált JPE szolgáltató a saját belső elszámolásában használt árnál magasabb áron értékesíti nagykereskedelmi vásárlói részére nagykereskedelmi szolgáltatását, annak érdekében, hogy jelentősen megdrágítsa, és ezzel versenyképtelenné tegye az általuk nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatásokat.

Árdiszkriminációnak minősül az is, ha a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtója mennyiségi árengedményeket alkalmaz, amellyel a szolgáltatás igénybe vevői közül a legnagyobbat hozza a legkedvezőbb helyzetbe, amely sok esetben a saját leányvállalata.

- *túlzó árazás / keresztfinanszírozás*

A hozzáférési jogosultság biztosítására, a nagykereskedelmi bérelt vonali végződteségi szolgáltatások nyújtására kötelezett JPE szolgáltató a tényleges költségeit messze felülmúló nagykereskedelmi ár érvényesítésére törekedhet. Nem szabályozott díjak esetén a nagykereskedelmi bérelt vonali végződteségi szolgáltatás nyújtója számára lehetőség nyílna a költségek által nem indokolt jövedelemátcsoportosításra, ami a versenyt torzítja és ellehetetleníti az optimális allokációt.

Amennyiben az adott szolgáltató nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás nyújtására kötelezett, akkor az előbb említett problémával szemben az merülhet fel, hogy a kiskereskedelmi – és a nagykereskedelmi végződteségi szegmensben egyaránt jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató az árarányok számára kedvező megválasztásával – alacsony kiskereskedelmi ár, magas nagykereskedelmi ár – kiszoríthatja versenytársait.

A leírt probléma gyakori megnyilvánulási formája az árprést okozó árazás, amelyet a szolgáltató általában a nagykereskedelmi túlzó ár alkalmazásával ér el. Árprést esetén a nagykereskedelmi áron felül a kiskereskedelmi piacon kialakult árak mellett a kiskereskedelmi szolgáltatás veszteséges, mert a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi árak közötti árrés nem fedezi a kiskereskedelmi tevékenység költségeit.

- *ragadozó /felfaló árazás*

A ragadozó /felfaló árazás legtipikusabb esete, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonali végződteségi szegmenshez tartozó szolgáltatás nyújtására kötelezett, vertikálisan integrált JPE szolgáltató a költségek által nem indokolt, mesterségesen alacsony árakat alkalmaz a kiskereskedelmi piacon azért, hogy az újabb szolgáltatók piacra lépésének megakadályozásával (foreclosure), illetve a már piacon lévő versenytársak ellehetetlenítésével, kiszorításával hosszabb távon verseny nélkül tarthassa fenn piacvezető szerepét. A vertikálisan integrált JPE szolgáltató számára így lehetővé válik a nagykereskedelmi piacon elért vezető szerepének a kiskereskedelmi piacra történő kiterjesztése. Ezt a problémát nem csak a jelen elemzés tárgyát képező

nagykereskedelmi piac szabályozásával kell kezelni, hanem a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon.

III.4.1.2.3. Nem-árjellegű versenyproblémák

A piaci verseny nem-árjellegű eszközökkel történő torzítására általában akkor kerülhet sor, ha az árszabályozás következtében az árdiszkrimináció lehetősége korlátozott. A leggyakrabban alkalmazott nem-árjellegű versenytorzító eszközök, és azok hatásmechanizmusa az alábbiakban foglalható össze:

- *az információ visszatartása, illetve információk diszkriminatív felhasználása*

Az információ visszatartásának legáltalánosabb megvalósulási módja, hogy a kiskereskedelmi piachoz kapcsolódó, annak inputját jelentő nagykereskedelmi piacon JPE-nek minősülő nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás nyújtására kötelezett szolgáltató olyan – sok esetben releváns – információkkal látja el a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltatót, illetve belső szervezeti egységet, amelyeket nem juttat el annak versenytársaihoz.

A mind a nagy-, mind a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtása révén releváns és szenzitív információkhoz juthat a kiskereskedelmi piaci versenytársai tevékenységéről (értékesítési adatok, termékfejlesztés stb.), amelyeket aztán az utóbbi tudta és beleegyezése nélkül saját céljaira használhat fel.

Ha a tartalmában nagykereskedelmi szolgáltatásokat az adott piacon JPE szolgáltató kiskereskedelmi szolgáltatásként nyújtja a partner-szolgáltató számára, és azt szervezetileg is ugyanaz az egység végzi, mint a kiskereskedelmi értékesítést, akkor az információ visszatartásának és diszkriminatív felhasználásának esélye jóval nagyobb.

- *indokolatlan előírások, követelmények*

Indokolatlan előírások, követelmények megállapítására elsősorban a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás technológiai, fizetési, adminisztratív feltételeinek meghatározásakor kerülhet sor. Szabályozás híján viszonylag könnyen alkalmazható és egyértelműen a versenyt torzító eszköz a műszaki paraméterek túlzott részletezése, a szabványokban szereplő paramétereken messze túlmutató műszaki paraméterek alkalmazása, melyek technológiai eszközökkel is konzerválják a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetés szegmens piacán jelentős piaci erejű szolgáltató piacvezető pozícióját a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon.

- *késleltetési taktikák*

A nagykereskedelmi piacon JPE-nek minősülő szolgáltató késleltetési taktikákkal megkísérli a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatásra vonatkozó szerződése megkötésének időbeli eltolását, halogatását, annak érdekében, hogy a vállalatcsoporthoz tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltató a lehető leghosszabb ideig élvezhesse az elsőként piacra lépésből származó előnyöket, illetve, hogy ily módon is visszafogja, akadályozza a versenytársak üzleti aktivitását.

A szerződések esetén a jogosult szolgáltatók számára gyakran írhatnak elő mennyiségi vállalási kötelezettségeket, amelyek nem teljesítése súlyos szankciókkal jár. (Induló szolgáltatás esetében, különösen egy újonnan piacra lépő szolgáltató esetén igen nehéz megbízható becslést adni a szolgáltatás várható igénybevételéről.)

- *alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségromlás*

A piacvezető vállalatcsoport nagykereskedelmi piacon működő tagja rosszabb minőségben, kedvezőtlenebb feltételekkel nyújt szolgáltatásokat a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő vállalatcsoporton kívüli cégeknek, mint a vállalatcsoporthoz tartozó szolgáltatónak.

- *stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók*

A JPE-nek minősülő szolgáltató a saját hálózati topológiája és értékesítési rendszere szerint alakítja ki a hozzáférési pontokat és kapcsolódó termékeket, így az általa alkalmazott szabványok, műszaki és gazdasági paraméterek használatára (ennek következtében az esetek jelentős részében az üzleti tervek módosítására) kényszeríti az új belépőket, amivel jelentős veszteségeket tud okozni azoknak.

Az érintett piacot megvizsgálva a Tanács arra a következtetésre jutott, hogy a fentiekben ismertetett versenyt torzító hatások szabályozás híján felléphetnek a bérelt vonalak kiskereskedelmi szolgáltatásának piacán. Ebből adódóan szükség van szabályozói intézkedések meghozatalára, illetve fenntartására, amelyek elősegítik a versenyt torzító hatások csökkentését, elősegítve ezzel a verseny kialakulását és a fogyasztói érdekek jobb érvényesülését.

III. 4. 2. Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése

III. 4. 2. 1. Kötelezettségekkel szembeni elvárások

Minden, a Tanács által kirótt kötelezettségnek az Eht.-ban lefektetett általános célokat kell szolgálnia. Ezen felül a kötelezettségeknek a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak, azokkal arányosaknak kell lenniük⁵¹. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a kötelezettségek:

- Indokoltak, tehát megfelelnek a probléma természetének
- Arányosak, tehát megfelelnek a probléma súlyának

A nagykereskedelmi piaci kötelezettségek kirovásakor a szabályozó fő célja, hogy a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon hatékony és fenntartható piaci verseny kialakulását segítse. A fenntartható verseny azt jelenti, hogy a kiskereskedelmi piaci verseny akkor is fennmarad, ha a verseny kialakulását segítő nagykereskedelmi szintű aszimmetrikus szabályozás megszűnik. A gyakorlatban a fenntartható verseny az infrastruktúra alapú verseny kialakulását jelenti, az alkalmazott kötelezettségeknek tehát hosszú távon az alternatív infrastruktúrák fejlődését kell ösztönözniük.

⁵¹ Eht. 52. §. (1) bekezdés

Az adott nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejűnek minősülő szolgáltató számára korábban a bérelt vonali összekapcsolási piacon jelentős piaci erejű szolgáltatónak minősült, ami alapján már érvényben volt (és az elemzés időpontjában érvényben is van) egy költségalapon nyújtandó bérelt vonali összekapcsolási kötelezettség.

A szolgáltató ennek feltételeit a referencia összekapcsolási ajánlatában rögzítette, amit a szabályozó jóváhagyott. Ezen kötelezettségnek ugyanakkor a piacra (sem a nagy-, sem a kiskereskedelmi piacra) nem volt hatása, mivel a bérelt vonali referencia összekapcsolási ajánlat alapján a jogosult szolgáltatók – a Tanács információi szerint - nem kötöttek szerződést. Ez az ajánlat a bérelt vonali összekapcsolás keretén belül nem foglalta magában az előfizetői hozzáférési szakaszt, amit a jogosult szolgáltatók kiskereskedelmi feltételekkel vettek igénybe.

A nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejű szolgáltató a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon, illetve annak a 2 Mbps-ot meg nem haladó sávszélességű bérelt vonali szolgáltatásokat magában foglaló részpiacán is jelentős piaci erejű szolgáltató.

Mindez azt mutatja, hogy a szolgáltatóra eddig kirótt hozzáférési kötelezettség nem tudta megakadályozni a szolgáltatót abban, hogy a nagykereskedelmi piacon meglévő jelentős piaci erejét a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon érvényesítse.

III. 4. 2. 2. Kötelezettségek tartalma

Az Eht. XII. Fejezete lehetővé teszi a Tanács számára különböző kötelezettségek kirovását a jelentős piaci erejű szolgáltatókra meghatározott versenyproblémák esetén. Ezek a kötelezettségek a III. 4. pontban kerültek felsorolásra.

A Tanács a kötelezettségek meghatározása során megvizsgálta a felsorolt szabályozói eszközöket abból a szempontból, hogy mennyiben alkalmasak a feltárt versenyprobléma (ti. a leírt versenytorzító magatartások lehetősége) orvoslására.

III.4.2.2.1. Átláthatóság

Az átláthatóság a nagykereskedelmi bérelt vonal végződtetési szegmens szolgáltatások piacán elsősorban a jelentős piaci erejű szolgáltatók által nyújtott szélessávú hozzáférési szolgáltatások alkalmazott díjainak és a tervezett díjváltozások, valamint a szolgáltatás igénybevételének részletes feltételeinek nyilvánosságra hozását jelenti.

Az árak nyilvánosságra hozatala általában segíti a lehetséges versenyellenes magatartásformák átláthatóságát, továbbá előzetes figyelmeztetésként szolgál a szolgáltatást vásárlók számára.

Az átláthatóság követelménye a hozzáféréssel kapcsolatos műszaki paraméterekre, az alkalmazott szabványokra, a hálózati topológiára is vonatkozik.

Az átláthatóság előírása az említett versenyproblémák közül megfelelően képes kezelni a nem ár jellegű problémák jelentős részét, valamint az árjellegű lehetséges versenyproblémák közül az árdiszkriminációs magatartást.

A Tanács megállapította, hogy a kötelezettség az azonosított versenyproblémával arányos és a jelentős piaci erejű szolgáltató esetén indokolt, mivel a kötelezettség szükséges feltétele annak, hogy az adott érintett nagykereskedelmi piacra ráépülő kiskereskedelmi piacon a verseny kialakulhasson.

A kötelezettség teljesítése nem jelent aránytalan terhet a szolgáltatóra, mivel alapvetően csak a létező nagykereskedelmi szerződések feltételeinek nyilvánosságra hozatalát jelenti.

III.4.2.2.2. Egyenlő elbánás

Az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettség a jelentős piaci erejű szolgáltatókat visszatarthatja a versenyellenes magatartásformák alkalmazásától. Ebben az esetben az egyenlő elbánás azt jelenti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltatók nem tesznek különbséget a bérelt vonali végződtetési szegmens nagykereskedelmi szolgáltatások igénybe vevői között a szolgáltatás ellenértéke és igénybevételének feltételei tekintetében.

Az egyenlő elbánás, mint kötelezettség megfelel a probléma jellegének, hiszen visszatartja a nagykereskedelmi szolgáltatókat attól, hogy erőfölényüket kihasználva megemeljék díjaikat, illetve a szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók kárára megváltoztassák a szolgáltatás igénybevételének feltételeit.

Az egyenlő elbánás – az Eht. 104. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően különösen azt jelenti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató

- a hálózati szolgáltatás (jelen esetben a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás) nyújtását nem köti indokolatlanul olyan műszaki feltételekhez, amelyek teljesítésére csak egyetlen vagy kevés szolgáltató képes;
- a hálózati szolgáltatás ellenértékének megállapításakor nem állapít meg olyan árazási feltételeket – ideértve a forgalom után számított árkedvezményt – amelyek alkalmazásával a legkedvezőbb feltételek csak egy, vagy kevés számú szolgáltató számára válnak elérhetővé.

Az egyenlő elbánás elvét sérti az a kereskedelmi gyakorlat, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató az adott nagykereskedelmi szolgáltatás tekintetében olyan mennyiségű kedvezményeket alkalmaz, amelyet általában csak a legnagyobb jogosult szolgáltatók, különösen pedig saját kiskereskedelmi szolgáltatója képes a leginkább kihasználni.

A Tanács megállapította, hogy a kötelezettség az azonosított versenyproblémával arányos és a jelentős piaci erejű szolgáltató esetén indokolt, mivel a kötelezettség szükséges feltétele annak, hogy a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense piacára ráépülő kiskereskedelmi piacokon a verseny feltételei javuljanak.

Az egyenlő elbánás az említett versenyproblémák közül megfelelően képes kezelni a nem ár jellegű versenyproblémák közül a késleltetési taktikák-, és az alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségrontás alkalmazását, valamint az árjellegű lehetséges versenyproblémák közül az árdiszkriminációs magatartást.

III. 4.2.2.3. Számviteli szétválasztás

Az Eht lehetővé teszi a Hatóság számára számviteli szétválasztási kötelezettség⁵² előírását. A számviteli szétválasztási kötelezettség előírja a szolgáltató számára, hogy elkülönítetten kezelje a kiskereskedelmi tevékenységét és a nagykereskedelmi hálózati tevékenységét. Ily módon ez a kötelezettség átláthatóságot teremt az egyes üzleti területek működése tekintetében.

A számviteli szétválasztás átláthatóvá teszi az egyes szolgáltatásokkal (jelen esetben kiemelten a nagykereskedelmi bérelt vonali végződteségi szegmens szolgáltatásokkal) kapcsolatos költségeket, bevételeket, ráfordításokat. Ily módon ez a kötelezettség támogatja mind az egyenlő elbánással kapcsolatos kötelezettség, mind a később említésre kerülő költségalapú árkialakítás ellenőrzését. A kötelezettség betartása ezen kívül elősegíti az árjellegű lehetséges egyéb versenyproblémák (túlzó árazás, keresztfinanszírozás, árprés, ragadozó árazás) kezelését.

A Tanács megállapította, hogy ez a kötelezettség arányos és indokolt, mivel a tárgyalt nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások díjaira irányul, hiszen azok átláthatóságát és ellenőrizhetőségét segíti elő, ami elengedhetetlen a hatóság döntéseinek megalapozásához.

A kötelezettség teljesítése nem jelent aránytalan terhet egyik szolgáltató esetén sem, mivel számviteli szétválasztási kimutatást az érintett szolgáltatók eddig is készítettek, a korábbi kimutatás aktualizálása, illetve a bérelt vonali tevékenység költségeinek külön kimutatása nem jelent aránytalan többletterhet.

A Tanács, tekintettel az Eht. 62. § (1) bekezdésére, illetve a Tanács 8. számú piacra vonatkozó, DH-664-138/2005. számú határozatának II. számú mellékletében megfogalmazott kötelezettségre, és az abban foglalt, a Kötelezett szolgáltató számára megállapított azon könnyítésre, hogy a szolgáltatóra más piacokon kirótt számviteli kötelezettségekre tekintettel a számviteli szétválasztás kötelezettséget egységes szerkezetben, egy modellel, egyetlen modellen alapuló beadványnak a Tanács részére az Eht. 62. § (1) bekezdésében foglalt időpontig jóváhagyásra történő benyújtásával köteles teljesíteni a mellékletben meghatározottak szerint, a Tanács jelen határozatában e kötelezettség tartalmáról való külön rendelkezést nem tartotta szükségesnek.

III.4.2.2.3. Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek

Az Eht. lehetőséget teremt a hatóság számára arra, hogy hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségeket írjon elő a jelentős piaci erejű szolgáltatók számára.

Ennek keretében többek között hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítását, továbbá az ehhez kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítását írhatja elő a hatóság.

A Tanács felmérve a feltárt piaci problémát, valamint a hozzáférési kötelezettség jellegét, arra a következtetésre jutott, hogy jelen esetben e kötelezettség kirovása mindenképpen szükséges,

⁵² Eht. 105.§., 2002/19/EK Irányelv (Hozzáférési irányelv 11.cikk)

mivel alapvetően ez által biztosítható a versenyproblémák közül elsőként említett hozzáférés megtagadási probléma kezelése.

A kötelezettség a gyakorlatban a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás nyújtásának kötelezettségét jelenti, ott, ahol arra a jelentős piaci erejű szolgáltató műszakilag képes.

A Tanács megállapította, hogy a kirótt kötelezettség az azonosított versenyproblémával arányos és a jelentős piaci erejű szolgáltató esetén indokolt, mivel a kötelezettség szükséges feltétele annak, hogy a nagykereskedelmi piacra ráépülő kiskereskedelmi piacokon a verseny feltételei javuljanak, annak hiányában a kötelezett szolgáltató a kapcsolódó kiskereskedelmi piacról képes lenne kiszorítani versenytársait.

III.4.2.5. Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

Az Eht. lehetővé teszi a hatóság számára költségalapúsággal és díjak ellenőrizhetőségével kapcsolatos kötelezettségek⁵³ előírását, amennyiben a piacelemzés a hatékony verseny hiányát tárta fel és ennek következtében kötelezettségek híján az érintett szolgáltatók indokolatlanul magas díjakat alkalmazhatnak.

Ez a szabályozási lehetőség a gyakorlatban különböző árszabályozási eszközök és költségelszámolási kötelezettségek alkalmazását jelenti.

Az elmondottakból következően az árszabályozás (a korábban meghatározott kötelezettségekkel együtt) megfelelő eszköz lehet a feltárt piaci probléma (és az általa okozott versenytorzítás) orvoslására.

Költségalapú ár-, illetve általánosabban a nagykereskedelmi árszabályozás alkalmazása alapvetően azon infrastruktúra elemek hozzáférési szolgáltatásainál lehet indokolt, amelyek megkettőzésére nincs reális esély az elemzés előrettekintő időtávja alatt, illetve amelynek megkettőzése gazdasági szempontból nem életképes beruházás.

A Tanács álláspontja szerint az adott nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges helyi hálózatok ilyen infrastruktúrának számítanak, ezért a nagykereskedelmi árszabályozás alkalmazása a jelentős piaci erejű szolgáltató esetén indokolt.

Az előfizetői hozzáférési szakaszt is magában foglaló költségalapú ár alkalmazásának előírásának betartatása a gyakorlatban igen sok nehézségbe ütközhet, mivel az egyedi előfizetői hozzáférési szakaszokat is magában foglaló bérelt vonali végződtetési szakaszok költsége esetről-esetre eltérhet.

Ézért a Tanács ennek előírását nem tartja alkalmas eszköznek a versenyproblémák kezelésére. A nagykereskedelmi szolgáltatás díjának ellenőrzése ugyanakkor indokolt a kiskereskedelmi piaci verseny erősítése érdekében.

Ennek megfelelő, a jelen érintett piac sajátosságaihoz alkalmazkodó módja a nagykereskedelmi ár kiskereskedelmi árból való származtatása, egy a kötelezett, illetve a

⁵³ Eht. 108.§., 2002/19/EK Irányelv (Hozzáférési irányelv13.cikk)

jogosult szolgáltatók kiskereskedelmi költségeire is figyelemmel kialakított kiskereskedelmi haszonkulcs figyelembe vételével (retail minus árazás).

Az előírt kötelezettség alapján véve összhangban van a kötelezett (legnagyobb) szolgáltató által alkalmazott jelenlegi kereskedelmi gyakorlattal.

A kötelezett szolgáltató bizonyos költségeinek számítása során az V. mellékletben foglaltaknak megfelelően szükséges tőkeköltség szorzó alkalmazása, amelynek az V. mellékletben szereplő (16.5 %-os) mértékét a Tanács a korábban nyilvánosságra hozott, és a kötelezett szolgáltatóval 2002 őszén lefolytatott konzultáción részletesen is tárgyalt módszertan alapján, az aktuális adatok alapján határozta meg.

Az Eht. 108. § (1) bekezdés b) pontja alapján a hatóság a hatékonyság és a fenntartható verseny előmozdítása, valamint a fogyasztói előnyök érvényesítése érdekében – amennyiben a piacelemzés megállapítása szerint a hatékony verseny hiánya azt eredményezheti, hogy az érintett szolgáltató indokolatlanul magas díjakat, vagy árprést alkalmazhat – a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára egyes összekapcsolási, illetve hozzáférési szolgáltatások tekintetében meghatározott költségszámítási és díjképzési módszer alkalmazására, illetve a díjak ellenőrizhetőségére vonatkozó kötelezettséget írhat elő.

A díjképzési módszer részleteit jelen határozat rendelkező részének V. számú melléklete tartalmazza.

Az adott nagykereskedelmi- és a ráépülő kiskereskedelmi piac jellemzői lehetővé teszik a kötelezett szolgáltató számára, hogy árprést alkalmazzon, a nagykereskedelmi díjak hosszú idő óta változatlanok, így a tényleges kiskereskedelmi díjak csökkentésével a szolgáltató képes árpréssé helyzetet kialakítani. A jelen határozat alapján bevezetésre kerülő retail minus árazás képes lesz megelőzni az árpréssé helyzet kialakulását.

III. 4. 3. Arányos és indokolt kötelezettségek meghatározása

A Tanács megvizsgálta az érintett piacon érvényesülő gazdasági erőfölény hatásait, azonosította a versenyproblémát, értékelte a rendelkezésre álló szabályozói eszközöket és kiválasztotta a feltárt versenyproblémának megfelelő (tehát indokolt) és arányos kötelezettségeket. Ennek eredményeként a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatóra a következő kötelezettségeket határozta meg:

- **átláthatóság kötelezettséget;**
- **egyenlő elbánás kötelezettséget;**
- **számviteli szétválasztás kötelezettséget;**
- **hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettséget;**
- **költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget.**

C. fejezet

Együttműködés a Gazdasági Versenyhivatallal

A tárgyban hatósági eljárásban a Tanács a GVH-val való együttműködést több lépcsőben valósította meg, az alábbiak szerint:

1./ A Tanács 2004. február 23-án megküldte a GVH részére a szolgáltatók részére továbbítandó adatlapok-tervezeteit véleményezés céljából. A beérkezett írásbeli észrevételek nagy részét elfogadva a kérdőívek kiegészítésre kerültek, illetve a javasolt adattartalomnak megfelelően új kérdőívek szerkesztésére is sor került. A GVH az át nem vezetett javaslatok esetében e döntés okáról is részletes írásbeli és szóbeli tájékoztatást kapott.

2004. március 16-án kétoldalú megbeszélésre került sor az adatszolgáltatással kapcsolatban, a korábban egyeztetett kérdőívek alapján. A megbeszélésen a jelenlévők áttekintették a tárgyban eljárás során, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításához szükséges, az elektronikus hírközlési piaci szolgáltatóktól bekért adatok körét, illetve az eljárás további fázisaiban esetleg szükségessé váló adatbekérések lehetőségeit. A felek megállapodtak abban, hogy az eljárás jelenlegi fázisáig az adatbekérés témáját egyeztetettnek tekintik, a továbbiakban e kérdésben szükség szerint folyamatosan kapcsolatot tartanak.

2./ A Tanács a Módszertant – annak 2004. május 5-i nyilvánosságra hozatala előtt – előzetes véleményezés céljából megküldte a GVH részére, melyre írásban érkezett észrevétel. A GVH a Módszertan nyilvánosságra hozatalát támogatta, azt vitára alkalmasnak találta, de ezzel egyidejűleg kisebb, pontosító észrevételeket tett. A Tanács a GVH észrevételeinek, javaslatainak jelentős részét változtatás nélkül átvezette a Módszertan szövegében. Az át nem vezetett javaslattal kapcsolatban sem volt megállapítható alapvető koncepcionális probléma. Ugyanakkor e problémák kapcsán a későbbi email váltás, a GVH által írásban megküldött vélemény, valamint a 2004. május 20-i személyes egyeztetés eredményeként konszenzus alapján került a szöveg kialakítására. A GVH nem látta akadályát annak, hogy a Módszertannal kapcsolatos írásbeli véleménye is közzétételre kerüljön az NHH Internetes oldalán.

Végül a Tanács 2004. július 30-án megküldte a GVH részére a Módszertan végleges változatát, melyben foglaltakkal, illetve a javításokkal a GVH egyetértett, további észrevételt nem tett.

3./ A Tanács tájékoztatta a GVH-t a tárgyban kötelező hatósági eljárásról, a piaci szereplőkkel való együttműködésen alapuló többlépcsős fórumrendszerrel, melyre a GVH képviselőjét közvetlenül meghívta.

4./ A Tanács 2004. december 2-án megküldte a GVH részére a határozattervezetet. A határozattervezetnek az egyeztetés az érdekeltekkel keretében történő közzétételével kapcsolatban a GVH az elektronikus formában történő közzététel időpontjáig nem tett észrevételt; részletes észrevételeit az érdekeltek rendelkezésére álló, a tervezetnek a Hírközlési Értesítőben való megjelenésétől számított 20 napon belül írásban, illetve szóbeli konzultáció keretében jelezte. Ennek összefoglalója:

A GVH a határozat-tervezetek rendelkező és indokoló részével egyetértett.

A Tanács tervezeteihez fűzött részletes – pontosító vagy kiegészítést javasoló – észrevételeket az írásos észrevételeket tartalmazó levél mellékletében fogalmazta meg.

A GVH a küldött levelében a legtöbb helyen a 7-es piacra vonatkozóan tesz észrevételeket, amelyek részben a Tanács elfogadhatónak tart, és amelyek több helyen a 13-as számú érintett piacra vonatkozóan is relevánsak.

Itt ebben a határozatban a konkrét határozathoz fűzött észrevételeket, illetve az azokra adott NHH választ ismertetjük:

A B.II.1.8. pontban a választékgazdaságosság esetén már egy lábjegyzet finomítja azt a megállapítást, amellyel összefüggésben a 7. sz. piac kapcsán fentebb megtettük észrevételünket.

„A választékgazdaságosság tekintetében a Matáv nem élvez jelentős előnyöket a többi szolgáltatóhoz képest, ha csak a bérelt vonali szolgáltatásokat tekintjük, hiszen a vizsgált piaci szereplők azonos szegmenseken vannak jelen. Az igazi előnyt számára a tervezet előző pontjában említett méretgazdaságosság, valamint az a választékgazdaságosság jelentheti, amelyet a tervezet a II.1.11. pont alatt más címen fejt ki, azaz az azonos infrastruktúrán nyújtható egyéb szolgáltatások, amelyeket egyébként a többi szolgáltató nem vagy csak lényegesen nehezebben képes nyújtani (ha vannak ilyenek).”

NHH válasz: A Tanács a hivatkozott rész utolsó bekezdésében világosan kifejtette álláspontját, amely szerint a választékgazdaságosságot az adott szolgáltató az adott érintett piac szolgáltatásához szükséges infrastruktúra révén képes versenytársainál jobban kihasználni, alapvetően azért, hogy – mint az a hivatkozott lábjegyzetben példával is szerepel – az azonos infrastruktúrát használó szolgáltatások piacán jelenléte minden esetben domináns, egyik esetben sem jelképes, mint sok más versenytársa esetén.

A III.4.1.2.2. pontban a túlzó árazás/keresztfinanszírozás cím alatt második bekezdésként ismételten szerepel az az értelmezhetetlen mondat, amelyet fentebb már a 7. sz. piac kapcsán is említettünk (azért is tartjuk fontosnak a mondat ismételt említését, mert kijavítása elengedhetetlen).

A *túlzó árazás / keresztfinanszírozás* címet követő első bekezdés utolsó mondata nyilvánvalóan hiányos vagy valamilyen módon hibás; ezt javasoljuk javítani. Ugyanezen cím alatt a második bekezdés utolsó mondatát a következőképpen javasoljuk kiegészíteni: „ ... a kiskereskedelmi piacon kialakult árak mellett **a versenytársak számára** a kiskereskedelmi szolgáltatás veszteséges ... ”

*NHH válasz: A Tanács nem feltétlenül ért egyet az észrevétellel. Árprés esetén önmagában a kiskereskedelmi szolgáltatás a JPE szolgáltató számára is lehet veszteséges, abban az esetben, ha azt keresztfinanszírozni képes a nagykereskedelmi piacon érvényesített magasabb árak révén. (Erre utal a pont címe: túlzó árazás és **keresztfinanszírozás**.)*

D. fejezet

Egyeztetés az érdekeltekkel

A Matáv Rt. észrevételei és az azokra adott válaszok

Matáv Rt.

- A határozattervezetnek az érintett piac azonosítására vonatkozó részével alapvetően nem értünk egyet. Mint azt az alábbiakban részletesen is kifejtjük, a Matáv Rt. az LTO-k területén nem tekinthető jelentős piaci erejű szolgáltatónak, figyelembe véve a jelen piaci szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra feletti rendelkezéssel kapcsolatos tényeket, LTO piaci jelenlétünk mértékét és a szolgáltatás nyújtásához szükséges helyi szolgáltatói közreműködést. Ezért a határozattervezet szerinti kötelezettségeknek ezeken a területeken nem tudunk megfelelni. Arra már a 7. piacról hozott határozattervezetre vonatkozó észrevételeinkben felhívtuk a tisztelt Tanács figyelmét, hogy a Matáv Rt. a bérelt vonalak minimális készletének országos szinten történő nyújtásához adott esetben más helyi szolgáltatók közreműködését is kénytelen igénybe venni. Ezért a nagykereskedelmi bérelt vonal végződtetési szegmense (13.) piacon földrajzi szegmentáció alapján valamennyi helyi szolgáltatónak saját volt koncessziós területén jelentős piaci erejű szolgáltatóként történő azonosítása és a nagykereskedelmi szolgáltatás szabályozott áron történő nyújtásának kötelezettsége elengedhetetlen feltétele a kiskereskedelmi piacon a bérelt vonalak minimális készletének nyújtására vonatkozó kötelezettségünk teljesíthetőségének. Ennek **megfelelően a földrajzi piacra vonatkozó döntéssel nem értünk egyet**, és azt nem is tartjuk kellően megalapozottnak.
- **A Matáv Rt. nem tekinthető országosan jelentős piaci erejű szolgáltatónak a nagykereskedelmi bérelt vonal végződtetési szegmense (13.) piacon.** A határozattervezet is megállapítja, hogy „A végződtetési szegmenshez tartozó bérelt vonali szolgáltatások alapvetően a helyi hálózati infrastruktúrát veszik igénybe, a trónk szegmenshez pedig jellemzően városok közötti, országos infrastruktúra szükséges.” A Matáv Rt. LTO területeken nem rendelkezik helyi hálózattal, illetőleg ilyen hálózata csak néhány városban, korlátozottan van, így a határozattervezet fenti megállapítása alapján nem lehet jelentős piaci erejű szolgáltató LTO területeken.
- Nem felel meg a tényeknek a határozattervezet azon megállapítása, mely szerint „végződtetési szegmens a bérelt vonali előfizető hozzáférési pontja és a szolgáltató legközelebbi jelenléti pontja közötti szakaszt jelenti, amit az esetek döntő többségében ténylegesen ki kell építeni”. Egy legfeljebb 2 Mbit/s sávszélességű bérelt vonali igény esetén Matáv területen a Matávnak az esetek 20%-ában szükséges csak a hálózatát bővítenie az igény kielégítéséhez, ezzel szemben LTO területen a fentivel azonos igény esetén az esetek 98%-ában új hálózati részeket kell kiépítenie az adott megrendelés teljesítése érdekében, vagy az adott LTO megfelelő hálózatának egyes részeit kell igénybe vennie.
- Pusztán logikai úton is belátható, hogy értelmetlen és aránytalan a Matáv Rt.-t új, párhuzamos hálózat kiépítésére kötelezni LTO területen azért, hogy azt egy harmadik szolgáltató rendelkezésére bocsássa, amikor a helyi inkumbens szolgáltató hálózata rendelkezésre áll. Ugyanígy értelmetlen és aránytalan terhet jelent, ha a Matáv Rt. a jogosult szolgáltató igényét a helyi inkumbens szolgáltató hálózatát kereskedelmi áron kibérelve a jogosult szolgáltató felé szabályozott áron mintegy „továbbértékesítve” (és következésképpen jelentős veszteséggel) teljesíti.

- A határozattervezetnek az érintett piacon jelentős piaci erejű szolgáltató azonosítására vonatkozó döntésével fentieknek megfelelően szintén nem értünk egyet.
- A fentiekből világosan kitűnik, hogy a Matávra teljesen különböző mértékű terheket ró egy Matáv területen vagy azon kívül megrendelt bérelt vonal létesítése, így a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződési szegmense (13.) piacon teljes mértékben indokolatlan a Matávot országosan jelentős piaci erejű szolgáltatóként azonosítani.
- A határozattervezet maga is megállapítja, hogy a szolgáltatás nyújtását azért szükséges kötelezettségként kiróni, mert enélkül csak saját hálózattal lehet piacra lépni, ami időigényes és a magas elsüllyedt költség miatt nehezen térül meg. Ez nemcsak a jogosult szolgáltatókra, hanem LTO területen a Matávra is igaz. Ugyan a jelen határozattervezet alapján a végződési szolgáltatást csak ott kell nyújtanunk, ahol az műszakilag lehetséges, azonban a kiskereskedelmi piacon előírt szolgáltatás-nyújtási kötelezettségünk nem tartalmaz ilyen korlátozást.
- A határozattervezetnek az érintett földrajzi piacra és az azon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására vonatkozó döntése jelen formájában kifejezetten hátrányos a fogyasztókra nézve. Országos jelentős piaci erejű szolgáltatóként a Matáv Rt.-nek nem lenne lehetősége az összes bérelt vonali végződési termékét azonos feltételekkel, diszkrimináció-mentesen adni, mivel LTO területeken a helyi inkubens szolgáltatók hálózatát kellene bérbe vennie kereskedelmi feltételekkel, az így felmerülő többlet-költséget pedig kénytelen lenne áthárítani a jogosult szolgáltatókra. Így a jogosult szolgáltatók LTO területen jóval magasabb díjon tudnák a terméket igénybe venni, mint Matáv területen, aminek a hatása átgyűrűzne a kiskereskedelmi piacra is, magasabb előfizetői díjakat eredményezve.
- Fenti felvetéseink tényszerűen a jelenlegi helyzetet tükrözik. Mivel a helyi inkubens szolgáltatók jelenleg sem minősülnek jelentős piaci erejű szolgáltatóknak a bérelt vonali piacon, bérelt vonali végződést kizárólag kiskereskedelmi szerződés keretében, kiskereskedelmi listaáron lehet igénybe venni tőlük. Ez ellehetetleníti a versenyt az LTO területeken, a határozattervezet pedig pontosan a jelenlegi, verseny-korlátozó feltételek tartós fenntartását célozza. (N.B. A tisztelt Tanács a 12. piac vonatkozásában felismerte, hogy az LTO-k saját elhatározásukból nem nyújtanak nagykereskedelmi szolgáltatást elfogadható feltételekkel, és ennek megfelelő határozatot hozott.) Kérjük, hogy a 13. piacon is minden LTO kerüljön hasonló szabályozási feltételek alá.
- A határozattervezetnek az arányos és indokolt kötelezettségek meghatározására vonatkozó döntésének bizonyos elemeivel szintén nem értünk egyet, azokra észrevételt kívánunk tenni.
- A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség tekintetében megkérdőjelezhető az új hálózat kiépítésének kötelezettsége egy jogosult szolgáltató ilyen irányú igénye esetén. Ez azért nem elfogadható, mert egy ilyen esetben a jogosult szolgáltató számára az új hálózat kiépítése ugyanolyan erőforrást vesz igénybe, mint a kötelezett számára. A kötelezett szolgáltatóra kirótt hálózat-építési kötelezettség azonban azt jelentené, hogy a jogosult helyett a kötelezett szolgáltató viselné a kiépítéssel járó üzleti kockázatot.
- Tisztázandó, hogy újonnan kiépített, a legmodernebb technológiákat alkalmazó hálózati elemek esetében is fennáll-e a kötelezett szolgáltató hálózatátadási kötelezettsége. Egy ilyen irányú kötelezettség ugyanis csökkentené a kötelezett szolgáltató(k) innovációs lehetőségét, mivel a legújabb technológiák kockázatait kizárólagosan neki(k) kellene viselni, míg azok várható hasznát meg kellene osztani a konkurens szolgáltatókkal.

Az NHH válasza a földrajzi piac és a hozzáférési kötelezettségek tárgyában a Matávtól érkezett észrevételekre:

A földrajzi piac meghatározására vonatkozóan a Tanács a rendelkezésére álló információk alapján döntött.

A volt koncessziós társaságok helyi hálózatai önmagában a Tanács álláspontja szerint nem meghatározók a földrajzi piac azonosítása vonatkozásában. A szóban forgó helyi hálózatok alapvetően a telefonszolgáltatás érdekében épültek ki, a bérelt vonali szolgáltatás szempontjából ezek jelentősége önmagában nem meghatározó, mivel a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokat a társszolgáltató partnerek nem általánosan ugyanazon területeken (leginkább a nagyobb városokban) igénylik, mint a végfelhasználók a telefon előfizetői szolgáltatást.

A bérelt vonali infrastruktúra fejlődését Magyarországon alapvetően meghatározta, hogy ez a szolgáltatási piac már tulajdonképpen a szolgáltatás indulásától, 1992-től liberalizált piac volt, szemben a telefon előfizetői szolgáltatási piaccal, amelyre vonatkozóan a koncessziós szolgáltatóknak 2001 végéig monopoljoguk volt.

Ennek megfelelően ezen a piacon a szolgáltatás alapját jelentő infrastruktúra fejlesztése már a '90-es évek elejétől életképes vállalkozásnak tűnt.

A nagykereskedelmi bérelt vonalak végződtetési szegmensébe tartozó szolgáltatások bevételi számai azt mutatják, hogy két volt koncessziós szolgáltató mellett a bevételek alapján négy alternatív szolgáltató is számottevő piaci pozíciókat szerzett, míg a többi volt koncessziós szolgáltató piaci részesedése elhanyagolható, együttesen sem éri el az üzleti titok, ami a konkrét bevételek nagyságát a legfontosabb kapcsolódó kiskereskedelmi piac (a bérelt vonali kiskereskedelmi piac) bevételéhez viszonyítva még kevésbé számottevő.

Ez utóbbi három volt koncessziós szolgáltató esetében még akkor sem beszélhetnénk olyan jellegű erőfölénnyről, amellyel esetlegesen visszaélve az adott nagykereskedelmi piacra épülő (azaz annak szolgáltatását inputként felhasználó) kiskereskedelmi piacon piaci zavart okozhatnának, ha volt koncessziós területüket önálló földrajzi piacként definiálnánk.

A határozat-tervezet értelmében (az Eht. 106. §-val összhangban) a kötelezett szolgáltató a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatása tekintetében a meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférést és a kapcsolódó közös eszközhasználatot köteles biztosítani.

- *Nem értünk egyet a „retail minus” típusú árszabályozással. Ismereteink szerint ilyen típusú szabályozás bérelt vonali szolgáltatásokra egyetlen EU tagállamban sem létezik, így nem tekinthető EU-konform megoldásnak. Emellett a határozattervezet alapján nem látjuk bizonyítottnak az indokoltságát és hasznosságát, ugyanakkor a Matáv Rt.-nek közvetlen gazdasági kárt okozhat, ha a szabályozás miatt az új beruházások nem térülnek meg.*

NHH válasz: A JPE vizsgálat eredményeként a Tanács úgy találta, hogy az adott piacon a nagykereskedelmi árszabályozás indokolt.

Az árszabályozási kötelezettség meghatározásánál a Tanács figyelembe vette a Matáv Rt. korábbi, a bérelt vonali RIO kapcsán tett észrevételét, amely szerint az előfizetői hozzáférési szakaszt is magában foglaló bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás költségei megbízható módon (mivel ezek a szakaszok egyediek) nem modellezhetők, így eltekintett a költségalapú árak alkalmazásának kötelezettségétől.

A határozatban foglalt kötelezettség követi a Matáv Rt. jelenlegi – a társszolgáltatókkal szemben alkalmazott - kereskedelmi gyakorlatát és a bérelt vonali szolgáltatás (különösen a ráépülő szolgáltatásokkal együtt értett) összetettségét és inhomogén voltát is figyelembe véve jelenleg az árprés mentes árak kialakításának legalkalmasabb eszközének tűnik.

Az EU Hozzáférési Direktívájának 13. cikkében explicit módon is említik a retail minus árazást, mint a szabályozó által előírható kötelezettséget. A direktíva alapján a szabályozók alkalmazhatnak költség (LRIC) alapú árakra, vagy a megfelelő kiskereskedelmi árrest biztosító retail minus árképzésre vonatkozó előírásokat is.

A Tanács álláspontja szerint a Matáv Rt. hivatkozása ennek fényében nem releváns, különösen, mivel az adott – korábban külön nem szabályozott piacra vonatkozóan – egyelőre még csak igen kevés európai országban fejeződött be a piacelemzés.

Megjegyzendő, hogy az ír szabályozó nemrég notifikált határozatában szintén előírta a retail minus árazást az adott nagykereskedelmi piacon JPE szolgáltató számára, vagyis a Tanács által alkalmazott nagykereskedelmi árazás nem példa nélküli.

A Tanács által kirótt retail minus árazási kötelezettség célja az árprés mentesség biztosítása az adott piacon.

A Tanács a jelen határozat retail minus kötelezettség kirovásának indokait taglaló III.4.2.5 pontjában foglaltakat jelen észrevételnek megfelelően kiegészítette.

- A retail minus típusú árszabályozás tekintetében az árrest kiszámítása jelen formájában túl nagy szabadságot biztosít a szabályozónak (Tanácsnak), amikor egyes lényeges költségelemek mértékét becsléssel állapíthatja meg, továbbá mivel erre vonatkozóan a határozattervezet semmilyen módszertani szabályozást nem tartalmaz.

NHH válasz: A módszertan részleteinek pontosítása és a retail minus árazás végrehajtásának megkönnyítése érdekében a Tanács 2005. június végén szakértői projektet indított, amelynek során az NHH által felkért tanácsadó és az NHH szakemberei a kötelezett szolgáltató több szakértőjével is szakmai interjút folytattak, ezek eredményeként a végleges határozatban a korábban megjelölt határozat-tervezetben szereplő módszertant a Tanács pontosította.

- Az árrest megállapításánál a hatékony szolgáltató költségeit kell alapul venni, ellenkező esetben az árszabályozás a fogyasztó megkárosítását eredményezi. Ezzel kapcsolatban felhívjuk a figyelmet az ERG állásfoglalására is („ERG Common Position on the approach to Appropriate remedies in the new regulatory framework” dokumentum „Wholesale access pricing” témakörében), mely szerint a szabályozónak különös gonddal kell megindokolnia, ha az ár megállapításánál más szolgáltató költségeit is figyelembe kívánja venni. Csak a tényleges kiskereskedelmi költségek levonása fogadható el, a különféle hatékonysági elemek beépítése nélkül. A piaci működés évek óta problémamentes olyan körülmények között, amikor a nagykereskedelmi árak a hatékony szolgáltató költségei alapján kerültek kialakításra.

NHH válasz: A retail minus árazás kialakításánál valóban indokolt figyelembe venni a hatékony szolgáltató kiskereskedelmi költségeit. Ez azonban nem feltétlenül az a szolgáltató, amelyik a legalacsonyabb ilyen jellegű egységköltségekkel rendelkezik (amely bizonyos, a kiskereskedelmi tevékenységek esetén is érvényesülő méretgazdaságossági hatások miatt általában a legnagyobb szolgáltató lenne), azaz a hatékony szolgáltató költségeinek figyelembe vételekor tekintettel kell lenni arra, hogy a jogosult szolgáltatók nem feltétlen képesek akkora méretgazdaságosságot elérni, mint az inkumbens szolgáltató. A piaci működés zavartalanságával kapcsolatban az érintett piaci szereplők véleménye igen eltérő. A Tanács a határozatban foglalt a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége keretében kirótt retail minus árszabályozási kötelezettség során bekért adatok megismerésétől azt is reméli, hogy választ kap arra a kérdésre, hogy milyen valós okok húzódnak meg ezen véleménykülönbség mögött.

- A retail minus eljárással történő árszabályozás semmiképpen sem értelmezhető az új hálózat létesítésével kielégíthető igények esetében. Ez vonatkozik mind a Matáv Rt. volt koncessziós szolgáltatási területén belüli, mind az azon kívüli új létesítésekre. Mint említettük, a volt koncessziós szolgáltatási területen belül az igények mintegy 20%-a esetében szükséges új hálózat építése, ennek megfelelően a jelenleg kalkulált kiskereskedelmi árak nem tartalmazzák a létesítés költségét.

NHH válasz: A Tanácsnak nincs tudomása arról, hogy a JPE szolgáltató a kiskereskedelmi szerződések során az új építésű hálózatok esetén jelentősen eltérő kedvezményeket alkalmazna. Amennyiben a kötelezett szolgáltató részletes kiskereskedelmi adatok-, és a vonatkozó szerződések hiteles bemutatásával igazolni tudja, hogy ezen bérelt vonali szerződések esetén lényegesen eltérő árazást folytat, azt a Tanács természetesen figyelembe veszi.

- Véleményünk szerint a kizárólag kapacitás alapú kategorizálás nem definiálja megfelelően a terméket. A bérelt vonalnak két paramétere van: a sáv szélesség és a **távolság**, díjazása is ennek megfelelően történik. Ezért kategorizálása is csak a két paraméter mentén képzelhető el.

NHH válasz: A Tanács tudatában van annak, hogy a bérelt vonalnak milyen paraméterei vannak. Az ismertetett és a végleges határozatban szereplő módszertanban azonban a Tanács valóban csak a sáv szélesség alapú bontás szerint kért adatokat. A távolság alapú kategorizálás indokolatlanul elbonyolította volna a kötelezettség végrehajtását, ugyanakkor ezt nem ellentételezte volna, hogy az a megközelítés megfelelő többletinformációt generál, mivel a Tanács ismeretei szerint a bérelt vonali szolgáltatást igénybe vevő ügyfelek igényei inkább a sáv szélesség mentén tipizálhatóak. A Tanács az említett kategorizálás során figyelembe vette, hogy a JPE vizsgálatot megalapozó adatgyűjtés során a Matáv Rt. számára a bérelt vonalakra vonatkozó adatkérés teljesítése – az elektronikus nyilvántartási rendszer hiányosságaira való hivatkozás alapján különösen a távolságfüggő részével foglalkozó adatok megadása - közel lehetetlen feladatnak bizonyult, és igen komoly adathiányt eredményezett.

- **A retail minus eljárással történő árrés-megállapításhoz igényelt adatszolgáltatást a javasolt formában nem lehetséges teljesíteni**, mivel nyilvántartási rendszerünk másképpen épül fel. A kapacitások tekintetében a portok/interfészek sáv szélességét tudjuk megadni, a hozzáférés részen a bérelt vonalak tényleges sáv szélességét a Tanács által kért sáv szélesség bontásban azonban nem. (A nyilvántartás azt tartalmazza, a kiépített bérelt vonal milyen kapacitású – pl. 2 Mbps -, ezzel szemben az ügyfél gyakran egy ennél kisebb kapacitást – pl. 128 kbps – vesz csak igénybe, ez a tény a rendszerből közvetlenül azonban nem gyűjthető le, csak az egyedi szerződések manuális ellenőrzésével lenne megállapítható, ami nem kivitelezhető.) **Ezen túlmenően teljesíthetetlen elvárás 2005. június 1.-jei adatok szolgáltatását június 30.-ára előírni, ehhez az első adatszolgáltatáshoz hasonlóan szintén 60 nap szükséges.**
- A kiskereskedelmi szolgáltatás tekintetében nem áll módunkban a szerződés időtartama szerinti bontásra vonatkozó adatokat megadni, mivel ez a nyilvántartásban nem szerepel, csak az egyedi szerződések manuális ellenőrzésével lenne megállapítható, ami a nagy darabszám és az összetett szolgáltatáscsomagok miatt nem kivitelezhető. Ilyen új adatszolgáltatási kötelezettségek csak előretekintően, ár(költség)-érték(haszon) arányosan, megfelelő felkészülési idővel írhatók elő / teljesíthetőek.

NHH válasz: Az NHH a JPE kijelölési eljárás adatgyűjtési szakaszában már szembesült azzal a panasszal a Matáv Rt. részéről, hogy a kért adatok a kért bontásban nem állnak

rendelkezésre, mert a nyilvántartási rendszer nem alkalmas azok előállítására és csak a szerződések manuális átvizsgálásával lennének előállíthatóak. Az NHH képviselői részéről a tárgyban tartott szóbeli konzultáció alkalmával akkor is elhangzott, hogy az adatgyűjtési kérdőívben szereplő adatok más országok hatóságai számára is szükségesek a pontos piac-meghatározáshoz és piacelemzéshez, így ez teljes mértékben EU-konform, olyan részletes adatokat a Hatóság a jövőben is kérni fog és erre a szolgáltatónak fel kell készülnie.

A 13-as piac JPE szolgáltatóra kiróni szándékozott kötelezettséghez tartozó adatkérés kapcsán az NHH megint azzal az észrevétellel szembesült, hogy az általa kért adatokat a Matáv Rt. nem képes előállítani. Az NHH álláspontja szerint a kért adatokat egy a nagykereskedelmi szegmensre és a ráépülő kapcsolódó kiskereskedelmi piac(ok)ra vonatkozó árprés vizsgálathoz a szolgáltatónak mindenképpen be kell mutatnia a Tanács felé, így a kért részletes adatok előállítása elkerülhetetlen, még akkor is, ha ez csak a szerződések egyedi átvizsgálása révén lehetséges. Mindezek miatt a Tanácsnak sem jelen esetben, sem a jövőben nem áll módjában elfogadni hasonló észrevételeket a kötelezett szolgáltató részéről.

Annak érdekében, hogy a határozatban foglaltak végrehajthatók legyenek, az NHH 2005. június végén szakértői projektet indított, amelynek során az NHH által felkért tanácsadó és az NHH szakemberei a kötelezett szolgáltató több szakértőjével – köztük a számlázási osztály vezetőjével - is szakmai interjút folytatott. Ezek eredményeként a végleges határozatban, a Tanács a korábban megjelölt határozat-tervezetben szereplő módszertant igyekezett úgy módosítani, hogy az abban foglalt adatkérés alapvetően a számlázási rendszerből kinyerhető információk alapján teljesíthető legyen.

A Tanács egyben felhívja a szolgáltató figyelmét arra, hogy teljeskörű, megbízható adatok híján a rendelkezésére álló adatok alapján hoz döntést.

- Tekintettel arra, hogy a jelenlegi bérelt vonali nagykereskedelmi kötelezettség a határozattervezetben foglaltól jelentős mértékben eltér, különösen nem tartjuk indokoltnak annak átmeneti hatályban tartását. Ez nem szolgálja ugyanis a szabályozás folyamatosságát, továbbá a szabályozó által megállapított csekély piaci hatása miatt a jogosult szolgáltatók érdekei szempontjából sem szükségszerű. Figyelembe véve a határozat hatályba lépésének a törvényben előírt időponthoz (2004. szeptember 1.) képesti jelentős késedelmét is, indokolt a jelenlegi kötelezettségeknek a határozat hatályba lépésének napjától történő megszüntetése.

NHH válasz: A Tanács a határozat vonatkozó részét módosította.

A GTS-Datanet Kft. észrevételei és az azokra adott válaszok

A JPE szolgáltatóra kirótt kötelezettségek gyakorlati hatásai

A nagykereskedelmi ár meghatározása

A piacelemzés és a verseny előmozdítása szempontjából üdvözlendő az a törekvés, mely az árprésses helyzetek megelőzésére irányul. Ebből a szempontból abszolút pozitívnak tartjuk a nagykereskedelmi ár kiskereskedelmi árhoz kapcsolását. Az alkalmazandó módszertannal kapcsolatban azonban komoly kétségek fogalmazódtak meg bennünk.

A teljes kiskereskedelmi piacnak egy évre vetített átlagos kedvezmény mértéke még hozzávetőlegesen sem nyújt megfelelő képet arról, hogy milyen kedvezmény szinten értékesíti a Matáv a béreltvonalait. Szükséges lenne a béreltvonali piac további

részpiaci szintű elemzése, vagy (ami ezzel közel egyenértékű eredményt hozhat) a kedvezmények szórásának vizsgálata.

Tapasztalataink szerint ugyanis a nagyvállalati szegmensben a kedvezmények mértéke lényegesen magasabb, mint amit a kisebb vállalatok el tudnak érni.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy az alternatív szolgáltatók folyamatosan szorulnak ki a nagyvállalati szegmensből.

Ennek egyik legfontosabb oka, hogy az alkalmazott kedvezmények mértéke jóval magasabb, mint ami a GTS-Datanet Kft. keretszerződésében biztosított maximálisan elérhető kedvezmény értéke.

NHH válasz: A Tanács álláspontja szerint az árprés mentességnek az azonos piachoz tartozó szolgáltatások esetén kell teljesülnie. A Tanács rendelkezésére álló információk alapján a nagy tendereken értékesített bérelt vonalak (és kapcsolódó szolgáltatások), valamint a kisebb vállalatoknak nyújtott bérelt vonali szolgáltatások azonos piachoz tartoznak (attól függetlenül, hogy egyes piaci szereplők inkább az egyik-, illetve a másik szegmens kiszolgálására törekednek inkább, üzleti stratégiájuktól függően).

Csomagképzések

A tendereken szerzett tapasztalataink alapján az ár mellett a másik fontos tényező a transzparencia kérdése. A különböző csomagképzések eredményeképpen nehezen vagy egyáltalán nem követhető, hogy adott csomag bérelt vonali részét a Matáv milyen áron értékesíti. Ez részben a különböző szolgáltatások csomagolása miatt (hang + bérelt vonal), részben olyan szolgáltatási csomag kialakítása miatt lehetséges, ahol a végtermék már nem bérelt vonal (pl. IP-VPN) de a végződtetési szegmens gyakorlatilag ugyanaz mint a bérelt vonali megoldás esetén.

A javasolt kötelezettségek alapján kétséges, hogy ez a gyakorlat a továbbiakban nem folytatódik, s a szabályozás továbbra sem kényszeríti ki ennek a gyakorlatnak a megszüntetését.

NHH válasz: A retail minus árazás módszertani leírásának a határozat-tervezetben megjelent változata egy elvi modell megközelítést tartalmazta, amelyet a Tanács a szolgáltatói észrevételek eredményeként tervezett fejleszteni.

A Tanács a retail minus árazás részleteinek pontosítása érdekében tanácsadói projektet indított, amelynek keretében megvizsgálta (egyebek mellett), hogy a bérelt vonali szolgáltatásokra vonatkozó információk milyen módon vannak jelen a kötelezett szolgáltató nyilvántartásaiban.

A Matáv Rt. számlázási osztályának vezetőjével folytatott interjú tapasztalatai alapján alapvetően csak a kötelezett szolgáltató kiskereskedelmi bérelt vonali szerződéseinek 10%-a esetén nem azonosítható közvetlenül az adott bérelt vonali szolgáltatás árazása esetén alkalmazott listaárhoz viszonyított tényleges értékesítési kedvezmény mértéke. Ez az említett 10% olyan új szolgáltatásként már nem kínált bérelt vonali szolgáltatásokat tartalmaz, amelyeket a nagykereskedelmi ármeghatározás alapját jelentő 2004. évben már a szolgáltató nem kínált és arra vonatkozóan új-, illetve megújított szerződéskötés nem történt. A számlázási rendszer adataiból ugyanakkor plusz programozási feladat eredményeként az ezekre vonatkozó tényleges értékesítési ár és a listaár különbségére vonatkozó információk is kinyerhetők.

A retail minus árazás kialakításánál az NHH Tanácsa a nagykereskedelmi ármeghatározás mielőbbi bevezethetősége érdekében alapvetően a Matáv Rt. számlázási rendszerében szereplő adatokra támaszkodik, mivel minden ezen felüli adatkérés a folyamatot olyan

mértékben elbonyolítaná, amely az árszabályozás bevezetését indokolatlan mértékben késleltetné és így annak piaci hatása kérdőjeleződne meg.

Természetesen előfordulhat, hogy a más (pl. IP VPN) szolgáltatásokkal együtt értékesített bérelt vonali szolgáltatások számlázási rendszerben szereplő értékesítési árai torzítást tartalmaznak, azaz, hogy a ráépülő szolgáltatások árát a benne szereplő bérelt vonali szolgáltatások árához képest indokolatlanul alacsonyan állapították meg. A retail minus árazási rendszer a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatásnak a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást tekinti. Az ennél összetettebb, - pl. IP-VPN - kiskereskedelmi szolgáltatások adatainak bevonását az árszabályozási rendszerbe, főleg ezen szolgáltatások inhomogén, nehezen egységesíthető és bonyolult jellege miatt a Tanács nem tartja indokoltnak. Amennyiben a bérelt vonali végződtetési szolgáltatást inputként használó más kiskereskedelmi szolgáltatások esetén a jogosult szolgáltatók valamelyike a kötelezett szolgáltató árazási gyakorlata alapján árprést tapasztal, az természetesen sérti az ezen határozat alapján a JPE szolgáltatóra vonatkozó árprés mentes árak alkalmazásának tilalma kötelezettséget és azt az NHH Tanácsa – az Eht. 63. §-ban foglalt árprés eljárás keretében - természetesen kivizsgálja.

A földrajzi kiterjedésre vonatkozó megállapítás

Számunkra teljesen elfogadhatatlan az a megállapítás, miszerint a „volt koncessziós szolgáltatók réz érpár alapú hálózata önmagában nem biztosít számukra jelentős piaci erőt”.

Véleményünk szerint adott számozási körzeten belül a réz érpár biztosította előnyök semmivel sem kisebbek, mint a hangszolgáltatás esetén. Az alacsonyabb sáv szélesség igényű felhasználóknak a legköltséghatékonyabb megoldást a réz érpár jelenthetné. Azonban pontosan a JPE kötelezettségek hiánya miatt kényszerülnek az alternatív szolgáltatók saját infrastruktúra fejlesztésére amennyiben szeretnék az ügyfeleiket kiszolgálni. Valóban igaz az a megállapítás, mely szerint az alternatív szolgáltatók is építenek, építettek kisebb nagyobb helyi hálózatot igaz, azonban ennek mértéke nem tér el jelentősen a Matáv számozási körzetekhez képest.

A kisebb LTO területek bérelt vonali árszintje lényegesen magasabb, mint a Matáv területeken, ami a befektetési szempontból amúgy is kevésbé vonzó területek további hátrányaként jelentkezik. A JPE státusz hiánya –főleg a kisebb, országos hálózattal nem rendelkező ügyfelek esetén - gyakorlatilag a helyi szolgáltató monopol pozícióját, és magas árszintet jelent hátrányos helyzetbe hozva az ott működő vállalkozásokat.

NHH válasz: A földrajzi piac meghatározására vonatkozóan a Tanács a rendelkezésére álló információk alapján döntött.

A volt koncessziós társaságok helyi hálózatai önmagában a Tanács álláspontja szerint nem meghatározók a földrajzi piac azonosítása vonatkozásában. A szóban forgó helyi hálózatok alapvetően a telefonszolgáltatás érdekében épültek ki, a bérelt vonali szolgáltatás szempontjából ezek jelentősége önmagában nem meghatározó, mivel a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokat a társszolgáltató partnerek alapvetően és általánosan nem ugyanazonokon a területeken (leginkább a nagyobb városokban) igénylik, mint a végfelhasználók a telefon előfizetői szolgáltatást.

A bérelt vonali infrastruktúra fejlődését Magyarországon alapvetően meghatározta, hogy ez a szolgáltatási piac már tulajdonképpen a szolgáltatás indulásától, 1992-től liberalizált piac volt, szemben a telefon előfizetői szolgáltatási piaccal, amelyre vonatkozóan a koncessziós szolgáltatóknak 2001 végéig monopoljoguk volt.

Ennek megfelelően ezen a piacon a szolgáltatás alapját jelentő infrastruktúra fejlesztése már a '90-es évek elejétől életképes vállalkozásnak tűnt.

A nagykereskedelmi bérelt vonalak végződtetési szegmensébe tartozó szolgáltatások bevételi számai azt mutatják, hogy két volt koncessziós szolgáltató mellett a bevételek alapján négy alternatív szolgáltató is számottevő piaci pozíciókat szerzett, míg a többi volt koncessziós szolgáltató piaci részesedése elhanyagolható, együttesen sem éri el az üzleti titok, ami a konkrét bevételek nagyságát a legfontosabb kapcsolódó kiskereskedelmi piac (a bérelt vonali kiskereskedelmi piac) bevételéhez viszonyítva még kevésbé számottevő.

Ez utóbbi három volt koncessziós szolgáltató esetében még akkor sem beszélhetnénk olyan jellegű erőfölényről, amellyel esetlegesen visszaélve az adott nagykereskedelmi piacra épülő (azaz annak szolgáltatását inputként felhasználó) kiskereskedelmi piacon piaci zavart okozhatnának, ha volt koncessziós területüket önálló földrajzi piacként definiálnánk.

A PanTel Rt. észrevételei és az arra adott válaszok

A szinte teljes szövegazonosság miatt az összes kérdésre lásd a GTS-Datanetnek adott válaszokat.

E. fejezet

Notifikációs eljárás eredménye

Az érdekeltekkel történő egyeztetést követően, az Eht. 65. § (1) bekezdése alapján a Tanács a határozat tervezetét részletes indokolással együtt 2005. április 1-jén bejelentette [2002/21/EK irányelv 7. cikk (3) bekezdés] az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak.

A Bejelentés az alábbi dokumentumokat tartalmazta:

- a) kísérő levél és a 2003/561/EC Ajánlásban előírt formájú notifikációs összefoglaló (Summary Notification Form) angol nyelven,
- b) az egyeztetés az érdekeltekkel keretében érkezett észrevételek alapján átdogozott határozattervezet magyar nyelven,
- c) a határozattervezet részét képező Módszertan (Indokolás „A” fejezet) angol nyelven,
- d) a GVH határozattervezetre vonatkozó szakmai álláspontja magyar nyelven, és
- e) a szolgáltatók által adott észrevételek magyar nyelven.

A Tanács a b) pontban foglalt dokumentumok kapcsán kérte, hogy a dokumentumok egyes részeit – szolgáltatói kérésre tekintettel – a Bizottság bizalmas információként kezelje. Ennek megfelelően a dokumentumot a Tanács két – üzleti titkot tartalmazó, illetve nem tartalmazó – változatban küldte meg a Bizottság részére.

A tárgybani Bejelentést az Európai Bizottság 2005. április 1-jén HU/2005/0168 számon vette nyilvántartásba.

A Bejelentéssel kapcsolatban az Európai Bizottság 2005. április 12-én kiegészítő információ szolgáltatását kérte a volt koncessziós szolgáltatók vonatkozásában megjelölt bontásban.

Az NHH a megjelölt határidőben (április 15-én) elküldte válaszát, amelyben kiemelte a magyar bérelt vonali piac sajátosságait, különösen a helyhez kötött telefonszolgáltatási piactól eltérő jellegét, valamint megadta a kért – számára rendelkezésre álló – további információkat.

A bejelentéssel indult eljárás lezárásaként az Európai Bizottság 2005. április 29-én kelt magyar nyelvű levelet küldött, melyben észrevételt nem tett. Az NHH az Európai Bizottságtól 2005. május 2-án kérte, hogy az EU Bizottság e levelében részletezett szolgáltatói piaci részesedések számszerű megjelölését törölje a közzétenni kívánt dokumentumból, mert az a szolgáltatók üzleti titkát képezi.

Mindezek alapján e határozattervezet változtatása nem volt szükséges, és a Tanács - az Eht. 65. § (2) bekezdésben írtak szerint - határozatát az EU Bizottság észrevételeinek figyelembevételével hozta meg.

Budapest, 2005. szeptember 12.

P.H.

Bánhidi Ferenc s.k.
tanácsstag

Debreczeni Sándor s.k.
tanácsstag

Hidasi István s.k.
tanácsstag

Pataki Dániel s.k.
elnök

dr. Rozgonyi Krisztina s.k.
tanácsstag

A határozatot kapják:

1. AGRIACOMPUTER Tervező, Gyártó és Szolgáltató Kft.
3300 EGER Nagyváradi u. 18.
2. AMICE Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
1145 BUDAPEST Mexikói út 28/a.
3. ANTENNA HUNGÁRIA Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Rt.
1119 BUDAPEST Petzval József u. 31-33.
4. Antenna Távközlési Szolgáltató Rt.
1119 BUDAPEST Petzval J. u. 31-33.
5. Armacom Távközlési Szolgáltató Kft.
8600 SIÓFOK Budai Nagy Antal u. 1-3. II. em.9.
6. ArraboNet Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
9022 GYŐR Apáca u. 49.
7. AT&T Globális Hálózati Szolgáltatások Magyarország Kft.
1117 BUDAPEST Neumann János u. 1.
8. BankNet Adatátviteli és Műszaki Fejlesztő Kft.
1121 BUDAPEST Konkoly-Thege u. 29-33.
9. Beltáv Belvárosi Internet-szolgáltató és Távközlési Kft.
1084 BUDAPEST Rákóczi tér 6. V. em.1.
10. BT Limited Magyarország Fióktelepe
1123 BUDAPEST Alkotás u. 48-50.
11. CeCom Közép-Európai Távközlési Kft.
1119 BUDAPEST Fehérvári út 89-95.
12. CityNet Communication Informatikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
1126 BUDAPEST Böszörményi út 20-22.
13. COLLECT HUNGÁRIA Szolgáltató Kht.
7601 PÉCS Siklósi u. 52.
14. COR@NET Távközlési Rt.
1124 BUDAPEST Stromfeld Aurél út 9.
15. DATATRANS Számítástechnikai Fejlesztő Kft.
8000 SZÉKESFEHÉRVÁR Trecsényi u. 14.
16. Deninet Ügyviteli Iroda Bt.
1156 BUDAPEST Páskomliget u. 19. I. em. 7.
17. DRÁVANET Internet Szolgáltató Rt.
7624 PÉCS Őz u. 5.
18. econet.hu Informatikai Rt.
1117 BUDAPEST Hauszmann Alajos u. 3.
19. Elender Üzleti Kommunikációs és Szolgáltató Kft.
1138 BUDAPEST Váci út 141.
20. EMITEL Távközlési Rt.
6722 SZEGED Tisza L. krt. 41.
21. EnterNet 2001 Számítástechnikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
1134 BUDAPEST Csángó u. 8.
22. EQNet Telekommunikációs és Informatikai Rt.
1011 BUDAPEST Iskola u. 10.

23. eTel Magyarország Távközlési Kft.
1075 BUDAPEST Kazinczy u. 24-26.
24. EUROWEB Internet Szolgáltató Rt.
1122 BUDAPEST Városmajor u. 13.
25. GLOBECom Multimédiás Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
1034 BUDAPEST Kaszásdőlő u. 2.
26. GTS-DataNet Távközlési Kft.
1134 BUDAPEST Váci út 37/a.
27. HUNGAROTEL TÁVKÖZLÉSI Rt.
1066 BUDAPEST Teréz krt. 46.
28. HunNet Hungarian Networks Számítástechnikai, Oktatási és Kereskedelmi Bt.
1116 BUDAPEST Fegyvernek u. 10.
29. INTEGRANET Kereskedelmi és Szolgáltató Rt.
7400 KAPOSVÁR Rákóczi tér 9-11.
30. Internext Stúdió Szolgáltató Bt.
1066 BUDAPEST Zichy J. u. 3.
31. Interware Internet Szolgáltató Rt.
1132 BUDAPEST Victor Hugo u. 18-22.
32. Invitel Távközlési Szolgáltató Rt.
2040 BUDAÖRS Puskás Tivadar u. 8-10
33. Keystone Inc. Kft.
1052 BUDAPEST Vármegye u. 3-5.
34. Koping-Datorg Konjunktúra-Piackutató és Számítástechnikai Rt.
1081 BUDAPEST Csokonai u. 3.
35. MacMédia Számítástechnikai és Kereskedelmi Kft.
9700 SZOMBATHELY Szent Flórián krt. 2.
36. Magyar Telekom Távközlési Rt.
1013 BUDAPEST Krisztina krt. 55.
37. MenthaNet Számítástechnikai Szolgáltató Kft.
1066 BUDAPEST Teréz krt. 38. 1. emelet 120.
38. Monor Telefon Társaság Rt.
2377 ÖRKÉNY Kossuth L. u. 2.
39. NAP-SZÁM Internet Kft.
5600 BÉKÉSCSABA Andrássy út 79-81.
40. NETBANK ISP Internet Szolgáltató Kft.
1055 BUDAPEST Balassi Bálint u. 9-11.
41. Net-Telcom Kft.
6230 SOLTVADKERT Ifjúság u. 12.
42. NOVACOM Távközlési Kft.
1134 BUDAPEST Váci út 35.
43. Novotron Informatikai Rt.
1124 BUDAPEST Stromfeld Aurél u. 9.
44. Opticon Telekommunikációs Hálózati Szolgáltató Kft.
6000 Kecskemét Petőfi S. u. 1/a.
45. Pannon GSM Távközlési Rt.
2040 BUDAÖRS Baross u. 165.
46. PanTel Távközlési Kommunikációs Rt.
1113 BUDAPEST Bocskai út 134-146.
47. PanTel Technocom Távközlési Szolgáltató Kft.
8600 SIÓFOK Sió u. 74.

48. Printer-fair Számítástechnikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
2510 DOROG Mátyás király u. 11/A.
49. Profinter Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
3100 SALGÓTARJÁN Kővár út 1.
50. RADIANT Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Rt.
1158 BUDAPEST Késmárk u. 7/b.
51. SASIP-5 Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
6775 KISZOMBOR Makói u. 6.
52. SAVARIA.hu INTERNET Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
9700 SZOMBATHELY Király u. 12.
53. SzivárványNet Informatikai és Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
8000 SZÉKESFEHÉRVÁR Cserkész u. 15.
54. Teleline 95. Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
6900 MAKÓ Eszperantó u. 20.
55. UUNET Magyarország Internetszolgáltató Kft.
1054 BUDAPEST Szabadság tér 7.
56. WAYNET Szolgáltató és Építőipari Kft
1151 BUDAPEST Lenvirág u. 49.
57. T-Mobile Magyarország Rt.
1117 BUDAPEST Kaposvári u. 5-7.
58. T-Online Magyarország Internet Szolgáltató Rt.
1117 Budapest, Neumann János út 1/b.
59. W-Net's Informatika Távközlési és Számítástechnikai Szolgáltató Kereskedelmi Kft.
9700 SZOMBATHELY Faludi Ferenc u. 5/e
60. Zalasám Informatika Kft.
8900 ZALAEGERSZEG Mártírok útja 53.
61. ACE TELECOM Telekommunikációs és Informatikai Szolgáltató Kft.
1115 BUDAPEST Fejér Lipót u. 2.
62. Irattár

1. Függelék

A helyettesítés vizsgálata a bérelt vonalak minimális készletének kiskereskedelmi piacán és annak hatása a nagykereskedelmi végződtetési szegmensre

A bérelt vonalak minimális készletének a piaca meghatározása során a Tanács olyan helyettesítési lehetőségeket vizsgált, amelyek módosíthatják a piac határait.

A Tanács az Eht. 188. § 8. pontjában foglalt definíció szerint minden olyan elektronikus hírközlő eszközt bérelt vonalnak tekint, amely „a hálózati végpontok között transzparens átviteli kapacitást biztosít, de nem tartalmazza a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat.”

A Tanács elsősorban a szolgáltatásnak a definícióban megfogalmazott funkcionális- valamint az igénybe vétel és kereskedelmi (ár, fizetési- és szolgáltatásnyújtási feltételek stb.) jellemzőinek figyelembe vételével határozta meg a szolgáltatási piacot, amelyekre tekintettel a felhasználó a szolgáltatás igénybe vételekor eldönti, hogy a szóban forgó szolgáltatás helyettesíti-e számára a leírt bérelt vonali szolgáltatást.

Azok a szolgáltatások, amelyek nem rendelkeznek a fenti jellemzőkkel és a fogyasztók számára nem helyettesíthetik közvetlenül a hagyományos bérelt vonali szolgáltatást, nem tartoznak az adott érintett piachoz. Ezek a szolgáltatások érdemben nem befolyásolják a bérelt vonali szolgáltatások keresletét, a bérelt vonali piacon jelentős piaci erejű szolgáltatók árazási magatartására, szolgáltatás kereskedelmi feltételeinek kialakítására nincsenek hatással. Az alábbiakban a helyettesítési vizsgálat leírásának a nagykereskedelmi végződtetési szegmens piac meghatározása szempontjából releváns leírását ismertetjük.

A Tanács a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások piacának azonosításakor, a helyettesítés vizsgálata során az alábbi szolgáltatások helyettesítési hatását vizsgálta:

- a nemzetközi bérelt vonali szolgáltatás a vizsgált kiskereskedelmi piachoz tartozik-e
- az eltérő sávszélességű bérelt vonalak azonos kiskereskedelmi piachoz tartoznak-e
- az analóg és a digitális bérelt vonali szolgáltatások azonos kiskereskedelmi piacot alkotnak-e
- a bérelt vonali szolgáltatások és az egyéb, alábbiakban felsorolt adatátviteli szolgáltatások azonos kiskereskedelmi piachoz tartoznak-e:
  - VPN (Virtual Private Network), virtuális magánhálózat
  - IP-VPN (IP Virtual Private Network), virtuális magánhálózat IP (Internet Protocol) alapon
  - ATM alapú átviteli szolgáltatás (Asynchronous Transfer Mode), aszinkron átviteli mód alapú átviteli szolgáltatás
  - Frame Relay (kerettovábbító) alapú átviteli szolgáltatás
  - Ethernet alapú átviteli szolgáltatás

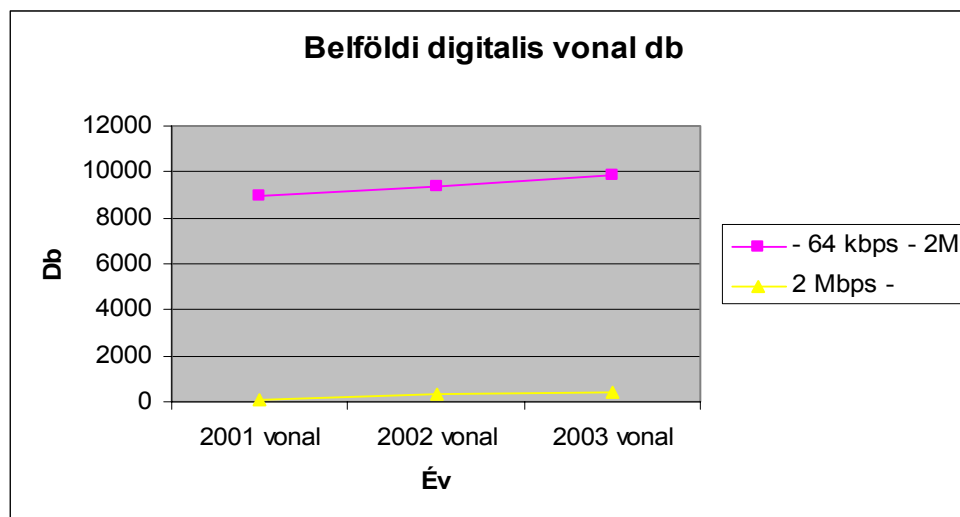
Az előbbiek közül a bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetési szolgáltatások szempontjából a következő szolgáltatások helyettesítési hatásának van szerepe:

- az eltérő sávszélességű bérelt vonalak azonos kiskereskedelmi piachoz tartoznak-e
- az analóg és a digitális bérelt vonali szolgáltatások azonos kiskereskedelmi piacot alkotnak-e
- a bérelt vonali szolgáltatások és az egyéb, alábbiakban felsorolt adatátviteli szolgáltatások azonos kiskereskedelmi piachoz tartoznak-e:
  - VPN (Virtual Private Network), virtuális magánhálózat
  - IP-VPN (IP Virtual Private Network), virtuális magánhálózat IP (Internet Protocol) alapon
  - ATM alapú átviteli szolgáltatás (Asynchronous Transfer Mode), aszinkron átviteli mód alapú átviteli szolgáltatás
  - Frame Relay (kerettovábbító) alapú átviteli szolgáltatás
  - Ethernet alapú átviteli szolgáltatás

1. Kiskereskedelmi piacok és a sávszélességek

A Tanács megvizsgálta, hogy a különböző sávszélességű kiskereskedelmi bérelt vonalak azonos kiskereskedelmi termékpiachoz tartoznak-e. Magyarországon a kiskereskedelmi digitális bérelt vonalak jelenleg az alábbi sávszélességekben állnak rendelkezésre

- 64 kbps (és annak többszörösei 2048 kbps-ig)
- 2 Mbps-nál nagyobb

F.1. ábra A belföldi digitális bérelt vonalak számának alakulása

1.1 A keresleti helyettesítés vizsgálata:

A kiskereskedelmi bérelt vonalak olyan kapacitást biztosítanak a véghasználónak, amely nagyon sokféle, különböző típusú kommunikációs forgalom pont-pont közötti átvitelét teszi lehetővé. Az igényelt kapacitás-mennyiségeket az adott útvonalon továbbítandó forgalom mennyiségéhez igazítják. A Tanács ilyen összefüggésben vizsgálta, hogy az egyes eltérő sávszélességű kiskereskedelmi bérelt vonalak milyen mértékben helyettesítik egymást.

A Tanács megvizsgálta, hogy az adott sávszélességű kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást nyújtó hipotetikus monopolista 5-10%-os áremelésé⁵⁴ jelentős számú végső felhasználót egy másik (alacsonyabb vagy magasabb) sávszélességre történő átállásra készítené, minek következtében az áremelés végül is nem jár a nyereség növelésével.

1.1.1. Funkcionális helyettesítés

Csak az alkalmazás (funkcionalitás) szempontjaira figyelemmel, a Tanács megállapította, hogy az alacsonyabb sávszélességű bérelt vonalak többszörösei lehetséges helyettesítői a magasabb sávszélességű bérelt vonalaknak, és a magasabb sávszélesség kielégíti az alacsonyabb sávszélességű igényeket.

A Tanács a rendelkezésre álló információi alapján megállapította, hogy a 2 Mbps-os⁵⁵ és az alatti bérelt vonalakat jellemzően réz érpáras infrastruktúrán nyújtják, míg a 2 Mbps-nál nagyobb sávszélességű bérelt vonalakat optikai hálózaton.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy funkcionális szempontból a nagyobb sávszélességű bérelt vonal az alacsonyabb sávszélességű bérelt vonal helyettesítő szolgáltatásaként viselkedik legalább ugyanolyan szintű alkalmazás biztosítása mellett.

Funkcionális szempontból a nagyobb sávszélességű bérelt vonali szolgáltatásnak nem tökéletes helyettesítője az alacsonyabb sávszélességű bérelt vonali szolgáltatás.

Ebből következően amennyiben az egyik konkrét 2 Mbps-nál nem nagyobb sávszélességű bérelt vonali szolgáltatás árában a hipotetikus monopolista teszt logikájának megfelelő, nem átmeneti 5-10%-os áremelkedés történne, a szolgáltatás igénybe vevői helyettesíthetnék az adott szolgáltatást a „szomszédos” (azaz az adott sávszélességű szolgáltatástól 64 kbps-nyi mértékben különböző) sávszélességű szolgáltatással, akár az alacsonyabb sávszélességű szolgáltatással is. Ezt alátámasztja az is, hogy a 2 Mbps-ot meg nem haladó sávszélességű bérelt vonal szolgáltatások ára a „szomszédos” (tehát egymástól 64 kbps-nyi „távolságra” lévő) szolgáltatások esetén nem tér el jelentős mértékben.

Mindezek alapján a Tanács megállapította, hogy a „szomszédos” (azaz az adott sávszélességű szolgáltatástól 64 kbps-nyi mértékben különböző) sávszélességű bérelt vonali szolgáltatások egymás helyettesítő szolgáltatásának tekinthetőek a fogyasztók egy lényeges ún. határfogyasztó⁵⁶ csoportja számára a 2 Mbps-ot meg nem haladó sávszélességű szolgáltatások esetén.

⁵⁴ A hipotetikus monopolista (HM) teszt logikájának megfelelő feltétel

⁵⁵ Jelen vizsgálat céljából és során a Tanács a 2048 kbps sávszélességű bérelt vonalat 2 Mbps-os bérelt vonallal egyenlőnek tekinti.

⁵⁶ a felhasználók egy csoportja határfogyasztói csoportnak tekinthető, ha helyettesítési magatartásának hatása érdemben képes befolyásolni a szolgáltatók magatartását

Ez a helyettesítés a 2 Mbps-ot meghaladó, illetve meg nem haladó kategóriák között nem áll fenn, mert ezen szolgáltatások ára (főleg a két kategóriában alkalmazott, jellemzően eltérő technológia miatt) a 2 Mbps-ot meghaladó kategóriában a 2 Mbps-ot meg nem haladó leggyorsabb jelátvitelt lehetővé tevő szolgáltatásainál jóval magasabb minden jelentős szolgáltató esetén.

A 2 Mbps-ot meghaladó bérelt vonali szolgáltatások tipikusan kínált és igénybe vett „szomszédos” sáv szélességei jelentősen különböznek egymástól, ami miatt a 2 Mbps-ot meg nem haladó kategóriában fennálló „szomszédos” sáv szélesség-kategóriák közötti helyettesítés nem áll fenn.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a 2 Mbps-ot meg nem haladó, és az azt meghaladó sáv szélességű bérelt vonali szolgáltatások külön piachoz tartoznak, azaz a keresleti helyettesítés alapján az Ajánlásban szereplő bérelt vonalak minimális készletéhez tartozó szolgáltatások piacának magasabb sáv szélességű bérelt vonali szolgáltatásokkal való bővítése nem indokolt.

A bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetési piacon a piaci tranzakciók zömmel csak 2Mbps-ot meg nem haladó sáv szélességű szolgáltatások találhatóak. A jelentős piaci erejű szolgáltató egyáltalán nem nyújtott 2Mbps-t meghaladó sáv szélességű végződtetési szegmens szolgáltatást, így erre vonatkozóan kötelezettséget sem indokolt megállapítani.

1.2. A kínálati helyettesítés vizsgálata:

A kínálati helyettesítés tekintetében a Tanács elsősorban azt vizsgálta, hogy más szolgáltatók a 2 Mbps-ot meg nem haladó bérelt vonali szolgáltatás árának kis mértékű, de jelentős és tartós emelésére a szolgáltatás nyújtásának megkezdésével válaszolnának-e.

A 2 Mbps alatti és 2 Mbps-os sáv szélességű kiskereskedelmi bérelt vonalak jelentős többségét a Matáv Rt. nyújtja rézérpáron alapuló technológiával. Az alternatív (optikai szál) infrastruktúrát csak kis mértékben használják 2 Mbps alatti sáv szélességű bérelt vonal nyújtására (mivel a 2 Mbps alatti sáv szélességű szolgáltatások esetén kialakult piaci árat alkalmazva nem térülne meg az optikai hálózat beruházása).

A Tanács megállapította, hogy nem várható, hogy egy új piacra lépő szolgáltató vállalja egy alapvetően alacsony sáv szélességű (2 Mbps és az alatti sáv szélességű, jellemzően réz ér páras) bérelt vonali szolgáltatás nyújtására alkalmas infrastruktúra építésével járó költségeket, figyelembe véve a rézérpáron alapuló hozzáférési hálózat megkettőzéséhez kapcsolódó magas elsüllyedt költségeket, valamint a Matáv Rt. méret- és választékgazdaságosságát és hálózatsűrűségét.

A 2 Mbps sáv szélesség feletti bérelt vonalakat túlnyomó részben optikai hálózatokon nyújtják. Ahhoz, hogy egy új piacra lépő új helyen nagy sáv szélességű kiskereskedelmi bérelt vonalakat nyújthasson vagy a nagykereskedelmi bérelt vonalakhoz kell hozzájutnia olyan áron, amely lehetővé teszi a továbbértékesítést, vagy további optikai összeköttetéseket kell kiépítenie a végfelhasználóhoz.

A Tanács megállapította, hogy a versengő szolgáltatók nagy sávszélességű bérelt vonalak nyújtására alkalmas optikai infrastruktúrát építenek, azzal, hogy ezek az építkezések elsősorban a nagyvárosi körzetekre koncentrálódnak.

A versengő szolgáltatók a 2 Mbps és kisebb sávszélességű kiskereskedelmi bérelt vonalat az esetek túlnyomó részében inkább a legnagyobb hálózattal rendelkező szolgáltatótól vásárolt nagykereskedelmi bérelt vonal továbbértékesítésével nyújtják, mint hogy saját infrastruktúrát építsenek.

A meglévő és használt mikrohullámú bérelt vonali szolgáltatásokat általában ott veszik igénybe, ahol a vezetékes eléréshez nincs megfelelő infrastruktúra, illetve annak kiépítése igen költséges és rövid időn belül nem megvalósítható.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a 2 Mbps-ot meg nem haladó bérelt vonali szolgáltatásnak nincs kínálati helyettesítője a piacon.

3. Analóg és digitális bérelt vonalak vizsgálata

3.1. A keresleti helyettesítés vizsgálata

A Tanács megvizsgálta, hogy van-e olyan bizonyíték, amely alátámasztja, hogy a keskeny (2 Mbps és az alatti) sávszélességű analóg és digitális bérelt vonalak egy piacot alkotnak, vagyis a digitális bérelt vonalak versenykorlátot jelentenek-e az analóg bérelt vonalak árképzésére vonatkozóan és/vagy az analóg bérelt vonalak korlátot jelentenek-e a digitális bérelt vonalak árait illetően.

3.1.1. A funkcionalitás vizsgálata

A Tanács megállapította, hogy nincs jelentős funkcionális eltérés a keskeny sávszélességű digitális (64 kbps) és analóg bérelt vonalak között, mivel:

- mind az analóg, mind a digitális bérelt vonalak támogatják a hang- és adatátvitelt, és
- a keskeny sávszélességű bérelt vonalak mindkét típusának nyújtásához igénybevett fizikai átviteli közeg azonos, a hálózati eszközök csak a végberendezés tekintetében különböznek.

A digitális bérelt vonal ugyanakkor nagyobb flexibilitást kínál az átvendő forgalom típusát illetően. Pl. a digitális bérelt vonal adatátvitel esetében 64 kbps sávszélességet garantál (és képes a beszédhang átvitelére is, ha a véghasználó rendelkezik megfelelő végberendezéssel), míg az analóg vonal csak beszédhang átvitelt garantál, de csak kisebb sávszélességgel képes adatátvitelre (modem segítségével). Ilyen értelemben a digitális bérelt vonal magasabb szolgáltatás minőséggel jellemezhető.

3.1.2. A szolgáltatások árainak vizsgálata

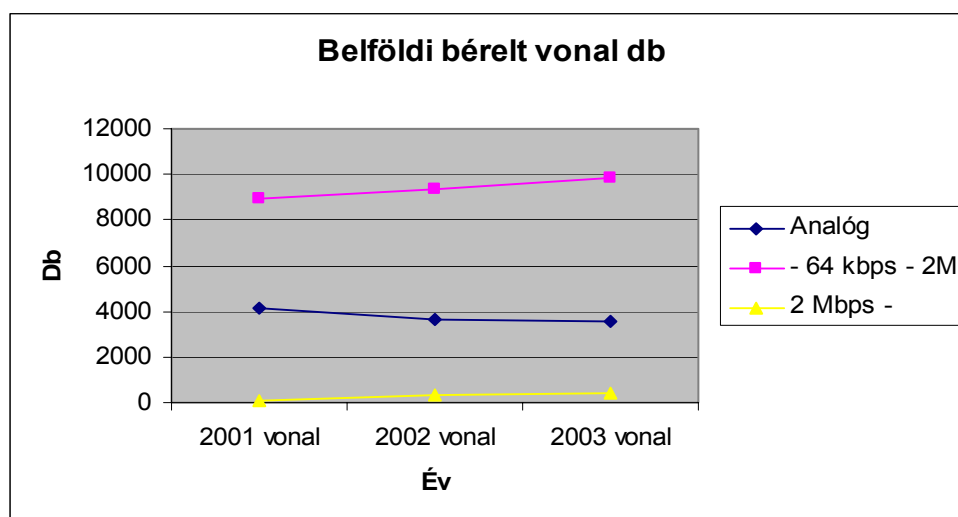
A Tanács a rendelkezésére álló adatok alapján megállapította, hogy nem lenne nyereséges a hipotetikus monopolista szolgáltató számára, ha akár az analóg vagy akár a digitális bérelt

vonali árait 5-10%-kal megemelné⁵⁷. Az ilyen áremelésre válaszul jelentős számú véghasználó állna át a másik típusú – digitális vagy analóg – bérelt vonal igénybe vételére.

A Tanács információi alapján a digitális és analóg bérelt vonalak nyújtásához tartozó költségek lényegében csak a hálózati végberendezés költségeiben (amelyek a digitális berendezés esetében magasabbak) térnek el egymástól. Nem áll a Tanács rendelkezésére olyan adat, amely arra utalna, hogy a két különböző típusú szolgáltatás versenyárait illetően jelentős eltérések lennének. A költségekben fennálló különbség nem olyan mértékű, hogy kizárná a keskenysávú digitális bérelt vonalak nyújtását az analóg bérelt vonalak árának 5-10%-os emelése esetén.

3.1.3. A végpontszámok vizsgálata

A Tanács a rendelkezésére álló adatok alapján megállapította, hogy az igénybe vett analóg bérelt vonalak száma folyamatos csökkenést mutat az elmúlt három évben. Ez annak a jele lehet, hogy a lejáráó analóg bérelt vonali szerződéseket a szolgáltatás igénybe vevői általában digitális bérelt vonali szerződésekkel újítják meg, illetve, hogy ahol a szolgáltató már képes digitális szolgáltatást nyújtani ott azt felajánlja meglévő analóg bérelt vonalakat használó ügyfeleinek.

F.2. ábra Az analóg és digitális bérelt vonalak számának alakulása

A keresleti helyettesítés 3.1. pontban foglalt vizsgálata alapján a Tanács megállapította, hogy nem indokolt a keskeny sáv szélességű analóg és digitális kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások piacának elkülönítése.

3.2. A kínálati helyettesítés vizsgálata

A Tanács megállapította, hogy a piacon lévő keskeny sáv szélességű analóg bérelt vonali szolgáltatók bármelyike képes piacra lépni és rövid időn belül megkezdeni a digitális szolgáltatás nyújtását a digitális szolgáltatást nyújtó hipotetikus monopolista 5-10%-os áremelésére válaszul. Ugyanez fordítva is igaz, azaz a piacon lévő keskeny sáv szélességű digitális bérelt vonali szolgáltatók bármelyike képes piacra lépni és rövid időn belül

⁵⁷ A hipotetikus monopolista teszt szerinti feltétel

megkezdeni az analóg szolgáltatás nyújtását az analóg szolgáltatást nyújtó hipotetikus monopolista 5-10%-os áremelésére válaszul.

A keskeny sáv szélességű kiskereskedelmi analóg és digitális bérelt vonalak közötti kínálati helyettesítés a szükséges nagykereskedelmi inputokhoz való hozzáféréstől, azaz a teljes körű piaci környezettől függ.

A keskeny (2 Mbps-t nem meghaladó) sáv szélességű bérelt vonali szolgáltatást általában ugyanazon a fizikai átviteli közegen nyújtják, függetlenül attól, hogy a jelátvitel analóg vagy digitális. Ezért a kínálati helyettesítés attól függ, hogy a lehetséges szolgáltató képes-e elegendő nagykereskedelmi kapacitáshoz jutni a nagykereskedelmi monopolista számára előírt kötelezettségek révén.

A Tanács megítélése szerint a piacon jelenlévő, versengő hálózati infrastruktúrát használó szolgáltatók belépése nem lehetséges rövid időn belül, és ésszerűen nem igazolhatók a fejlesztés költségei (a hálózat építés elsüllyedt költségei).

A 3. pontban elvégzett vizsgálatok eredményét összefoglalva az alacsony sáv szélességű analóg és digitális kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások ugyanazon szolgáltatási piachoz tartoznak.

A bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetési szolgáltatások piacán a kiskereskedelmi piachoz képest még inkább elenyésző az analóg bérelt vonalak aránya (2003 végén 11 db analóg bérelt vonali szakaszon nyújtottak nagykereskedelmi szolgáltatást), így ezen szolgáltatások tételes szabályozása a Tanács véleménye szerint nem indokolt, a piac elemzésére pedig ezen szolgáltatások nincsenek hatással.

4. Bérelt vonalak és egyéb adatátviteli szolgáltatások vizsgálata

Annak értékelése során, hogy az egyéb adatátviteli szolgáltatások a kiskereskedelmi bérelt vonalak minimális készletén nyújtott szolgáltatások piacához tartoznak-e, a Tanács, a funkcionális helyettesítés vizsgálata mellett elsősorban azt vizsgálta, hogy ezek a szolgáltatások milyen mértékben gyakorolnak nyomást a kiskereskedelmi bérelt vonalak árképzésére.

Ezért a Tanács részletesen elemezte, hogy az alább felsorolt termékek a bérelt vonalak minimális készletének piacához tartoznak-e.

A Tanács a kiskereskedelmi bérelt vonalak minimális készletét az EU Hivatalos Lapjában közzétett⁵⁸ táblázat alapján határozta meg, ide tartoznak a normál- és speciális minőségű analóg bérelt vonalak és a 64 kbit/s és a 2048 kbit/s sebességű strukturált és strukturálatlan digitális bérelt vonalak.

A kiskereskedelmi bérelt vonalak minimális készlete transzparens átviteli kapacitást és garantált sáv szélességet biztosít két pont között. A véghasználó határozza meg a bérelt vonalon átvitt szolgáltatások jellegét és összetételét. Ezenkívül, Magyarországon a bérelt vonali szolgáltatást általában szolgáltatási szerződés (service level agreement) alapján

---

⁵⁸ 2003/548/EK

nyújtják, amely előírja a szolgáltatás minőséget, a hibaelhárítást (fault response) és az egyéb szolgáltatástámogató elemeket, hogy biztosítsák a bérelt vonali szolgáltatás minőségét.

A kiskereskedelmi bérelt vonali piac meghatározásakor a Tanács figyelembe vette a szabályozás technológia-semlegességének kívánalmát, azaz, hogy ne tegyék kötelezővé, és ne részesítsék előnyben valamely konkrét technológia alkalmazását. Ezért a Tanács a piacmeghatározás során nem tett különbséget az alkalmazott bérelt vonali technológiák között, amennyiben nem tapasztalt jelentős funkcionális vagy árazási különbséget.

Annak áttekintése során, hogy mely szolgáltatások tartozhatnak a kiskereskedelmi bérelt vonali piachoz, különbséget kell tenni a szolgáltatások és azok között a platformok között, amelyeken a szolgáltatásokat nyújtják. Elméleti szinten ez viszonylag egyszerű, míg a gyakorlatban meglehetősen nehéz.

Az ATM-en vagy IP platformon nyújtott szolgáltatások tekintetében a különbség gyakran alig észrevehető, mivel a szolgáltatásokat a mögöttük álló platformra utalással értékesítik, hogy kiemeljék azokat a műszaki jellemzőit, amelyek megkülönböztetik a bérelt vonali szolgáltatásoktól.

A Tanács megvizsgálta, hogy az alábbi adatátviteli szolgáltatások a vizsgált kiskereskedelmi piachoz tartoznak-e.

1. VPN, (virtual private network), virtuális magánhálózat
2. IP-VPN, (IP virtual private network), virtuális magánhálózat IP (Internet protocol) alapon
3. ATM (Asynchronous Transfer Mode - aszinkron átviteli mód) alapú átviteli szolgáltatás
4. Frame Relay (kerettovábbító) alapú átviteli szolgáltatás
5. Ethernet alapú átviteli szolgáltatások
6. Bérelt vonalon nyújtott Internet szolgáltatás

A Tanács abból a szempontból elemezte e termékeket, hogy azok a helyettesítési viszonyok által kifejtett verseny alapján befolyásolják-e a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások feltételeinek alakulását, azaz indokolt-e a vizsgált piac meghatározásának kiszélesítése.

4.1. A VPN vizsgálata

A több telephellyel rendelkező cégek, vállalatok egyik alternatív lehetősége telephelyeik kommunikációs összekapcsolása számára a virtuális magánhálózatok kialakítása. A virtuális magánhálózatok kialakítását olyan szolgáltatók kínálják fel, amelyeknek kiterjedt nyilvános hálózati kapacitásuk van és ezen képesek a megfelelő technológia alkalmazásával az ügyfeleik által igényelt hálózati szolgáltatásokat nyújtani.

A megoldást azért nevezik virtuális magánhálózatnak, mert a közös hordozóhálózat ellenére is az összes ügyfél úgy érzékeli, mintha saját magánhálózata lenne, a többi kapcsolat és végpont számukra nem látható.

A szolgáltatás infrastrukturális alapját a szolgáltató üzemeltetésében lévő nyilvános hálózat, a saját telepítésű összeköttetések vagy a nagykereskedelmi piac trónk- illetve végződtetési szegmens részeit képező bérelt vonali összeköttetések alkotják. Ennek megfelelően a nagykereskedelmi piac vizsgálatánál ezeket a bérelt vonalakat figyelembe kell venni. Mivel

ezek a bérelt vonalak a kiépített komplex hálózatoknak csak elemei, a belőlük kialakított hálózat már nem tekinthető bérelt vonalnak.

A Tanács ezek megállapítása után azt vizsgálta meg, hogy a nyilvános hálózaton kialakított VPN szolgáltatás mennyiben helyettesíti a bérelt vonali szolgáltatást. Ezzel kapcsolatban megállapította, hogy amennyiben a kialakított VPN hálózat kettőnél több végpontot tartalmaz, akkor a VPN hálózatban a forgalom irányításához a felhasználó által vezérelt kapcsolási vagy útvonal-választási funkciót is igénybe kell venni. Ezt azonban a bérelt vonal definíciója kizárja.

Amennyiben a VPN hálózatban van olyan részhálózat, mely összesen két végpontot tartalmaz, azaz pont-pont összeköttetést valósít meg, akkor ez a VPN összeköttetés annak ellenére sem tartalmaz felhasználó által vezérelt kapcsolási vagy útvonal-választási funkciót, ha az ehhez infrastruktúrát adó nyilvános hálózatban a kapcsolat tartalmaz kapcsolóelemeket.

Az alaphálózat kapcsolási módjától függően két eset lehetséges.

- Amennyiben az alaphálózat vonalkapcsolt hálózat, akkor a pont-pont VPN kapcsolatban ugyan az igényelt sávszélesség rendelkezésre fog állni, azonban nem garantálható, hogy a kapcsolat minden esetben fel tud épülni, ez a forgalmi viszonyok függvénye.
- Amennyiben az alaphálózat csomagkapcsolt, akkor viszont a hálózat típusától függ, milyen mértékben garantálható az állandóan elérhető sávszélesség, mert ez a forgalmi viszonyok függvénye és a transzparencia sem mindig teljesül. Ebből a szempontból az Internet protokoll alapú VPN hálózatok bizonyulnak a legfejlettebbeknek.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a vonalkapcsolt alapú VPN szolgáltatások nem helyettesítők a bérelt vonali szolgáltatásnak, a csomagkapcsolt alapú VPN szolgáltatások közül pedig az IP VPN-t szükséges tovább vizsgálni.

4.2. Internet protokoll alapú virtuális magánhálózat (IP VPN)

Az Internet protokoll alapú virtuális hálózatok esetén két hálózati pont között nincs állandó, az összeköttetéshez rendelt fix átviteli kapacitás. Ehelyett a két pont között Internet protokollt használó csomagkapcsolt átvitel történik. Ez azt jelenti, hogy a csomagot indító végpontból elküldött csomag megérkezési helyét nem az induló pontból erre a célra lefoglalt, állandó kapacitású átviteli út, hanem a felhasználó által a csomaghoz rendelt IP cím határozza meg.

Ezeket a hálózatokat összeköttetés-mentes hálózatoknak is nevezik, mivel egyetlen végpont egyszerre akár több végponttal is forgalmazhat. Ennek megfelelően megkülönböztethetők a pont-pont és pont-multipont alkalmazások.

Megvizsgálva az IP VPN hálózatok tulajdonságait, a Tanács megállapította, hogy az IP VPN hálózatok jóval magasabb szintű szolgáltatásokat képesek nyújtani a végfelhasználóknak, mint a hagyományos bérelt vonalak, azonban összességében mégsem felelnek meg a bérelt vonali szolgáltatásnak a funkcionális keresleti helyettesítés szempontjából.

Az IP VPN hálózatok a technológia sajátosságai következtében ugyanis csak adott valószínűséggel képesek garantálni az állandó sávszélességet, s ennek a valószínűségnek a növelése jelentős kapacitás-túlméretezéssel érhető csak el, ami az árarányokat jelentősen eltolja az IP VPN rovására. Ugyanakkor a transzparencia is csak korlátozott mértékben

teljesül, az IP hálózatok protokollja, a TCP (Transmission Control Protocol) ugyanis ezt szigorú értelemben nem garantálja.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a csomagkapcsolt VPN megoldások közül a technológiájában fejlett IP VPN szolgáltatás egyes alkalmazások esetében ugyan kiváltója lehet a bérelt vonali szolgáltatásnak, azonban ennek nincs jelentős hatása a bérelt vonali szolgáltatások piacára.

4.3. ATM átvitel vizsgálata

Az ATM (Asynchronous Transfer Mode - aszinkron átviteli mód) egy olyan átviteli technológia, melyet kimondottan arra a célra fejlesztettek ki, hogy a legkülönbözőbb elektronikus hírközlési alkalmazások átviteli igényeit ki tudja szolgálni és emellett ezek forgalmát multiplexálni tudja.

Az ATM átviteli technológia egyaránt képes a lökésszerű (burst) forgalom illetve az egyenletes sávszélességet igénylő, valós idejűséget megkövetelő forgalom kezelésére. Mivel az ATM is egy csomagkapcsolt technológia, ezért természetesen rendelkezik a csomagkapcsolt adatátvitel sajátosságaival, azonban ezt az adatfolyamokhoz rendelt attribútumok teljes hálózati átvitele alatti egységes kezelésével igyekszik finomítani. Ennek megfelelően definiálható konstans bitsebességű, változó bitsebességű illetve maradékidős átviteli jellemzőjű bitfolyam az ATM rendszeren belül.

Az ATM rendszerek a forgalom irányítására a konstans hosszúságú adatsomagok fejlécében tárolt információkat használják és ennek megfelelően a hálózat a multiplexált forgalmat ATM kapcsolók segítségével kapcsolják a címzett irányba.

A hálózati infrastruktúra tehát használ kapcsolóelemet, azonban az ATM hálózatban lehetőség van állandó virtuális áramkörök definiálására (Permanent Virtual Circuit; PVC). Ezek a PVC-k a beállított átviteli jellemzőknek megfelelően képesek adott sebességű adatforgalom teljesítésére a hálózat két adott pontja között. Ezzel a megoldással a hálózat két végpontja között, a felhasználó által vezérelt, kapcsolóelemet nem tartalmazó és az ATM átviteli technológia, valamint a hordozó hálózat fizikai jellemzőinek a határain belül állandóan rendelkezésre álló sávszélességet nyújtó adatkapcsolat definiálható.

A fentieknek megfelelően az ATM hálózaton nyújtott adatátviteli szolgáltatások műszaki szempontból, azaz funkcionálisan nagy valószínűséggel lehetnének keresleti helyettesítői a bérelt vonali szolgáltatásnak, azonban az ATM átvitel a nagy sávszélességű kapcsolatok terén tud viszonylag költséghatékony lenni.

A bérelt vonali szolgáltatások minimum készlete azonban a 2 Mbps illetve ez alatti sebességű összeköttetéseket tartalmazza. Ebben az átviteli sebességtartományban az ATM már csak nagy nehézségek árán - és ennek megfelelően a bérelt vonalhoz képest csak versenyképtelen áron tudna a piacon megjelenni.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy az ATM hálózatokban kialakított PVC összeköttetések ugyan funkcionálisan képesek helyettesíteni a bérelt vonalak minimális készletét, azonban a teljesen eltérő árazás miatt nem alkotnak egy piacot.

4.4. Frame Relay átvitel vizsgálata

A Frame Relay (kerettovábbítás) szintén egy csomagkapcsolt technológia, mely azonban nem a csomagképzés szintjén, hanem a keretképzés szintjén továbbítja az adatokat a hordozó hálózaton. A Frame Relay alapú hálózatok kapcsolóeszközként útvonalválasztókat, hidakat és kerettovábbító kapcsolókat használnak a keretek irányításában.

A Frame Relay átvitel alapvető jellemzője, hogy az egyes hálózati végpontok kis mennyiségű adatot juttatnak át egymáshoz és sok végponttal kommunikálnak egy időben. Éppen ezért a Frame Relay átviteli rendszerekben nem használnak áramlásvezérlést (flow control). Ennek következtében a Frame Relay átvitel nem tudja biztosítani a garantált sávszélességet két végpont kapcsolatában és az állandó rendelkezésre állás is csak erős túlméretezéssel érhető el.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a Frame Relay átviteli szolgáltatás nem helyettesítője a bérelt vonali szolgáltatások minimális készletének.

4.5. Ethernet átvitel vizsgálata

A legújabban a hálózati együttműködésben is megjelent egy korábban a LAN (Local Access Network) hálózatok számára kifejlesztett technológia, a Gigabit Ethernet (GE).

Ez a technológia a bitfolyam hozzáférés során használt bérelt vonalak helyettesítésére is szolgál. A Tanács megvizsgálta, hogy mennyiben lehet általános értelemben helyettesítője az Ethernet hálózaton keresztül nyújtott átviteli szolgáltatás a bérelt vonali szolgáltatásoknak.

Mivel az Ethernet alapú átvitel eredetileg számítógépes LAN hálózatok céljaira lett kidolgozva, természetesen az Ethernet hálózat eltérő jellemzőkkel rendelkezik, mint egy általános célú átviteli hálózat. Az alkalmazott protokoll jellegét tekintve nem pont-pont hanem pont-multipont kommunikációra dolgozták ki, és elsődlegesen arra optimalizálták, hogy a hálózatra felfűzött végberendezések között hatékonyan tudja biztosítani a hálózati hozzáférést.

Mivel az Ethernet hálózaton minden végberendezés ugyanazon a meghatározott sávszélességen osztozik, s az összes elküldött adatot az összes – egy szegmensbe szervezett – végberendezés megkapja, ezért teljesen eltérő alapelveken működő protokoll működik egy Ethernet hálózaton, mint egy pont-pont közötti átvitelt biztosító adatátviteli hálózaton. A fentiek a Gigabit technológiára is igazak, azzal az eltéréssel, hogy a teljes sávszélesség ebben az esetben igen nagy, akár a 100 Gbps-os sebességet is eléri.

A fentiekből következnek azok az eltérések, melyek miatt egy GE hálózat jelentős funkcionális eltérésekkel rendelkezik egy bérelt vonalhoz képest. Egyrészt a GE hálózat erősítés nélküli hatótávolsága az alkalmazott hálózati technológiától függően kicsi, kb. 10-30 km-es, ezen a távolságon túl már regenerátorok szükségesek a kiépítéshez. A GE hálózatokon alkalmazott protokoll - a fentebb leírtak fényében – elsősorban pont-multipont alkalmazásokra készült, a pont-pont összeköttetésekben csak speciális alkalmazások esetén – pl. folyamatos bitfolyam nagy sebességű átvitele – alkalmazható optimálisan. A hálózat igen nagy sebességű adatfolyam átvitelére képes, ezen belül azonban a nyalábolás nehezen megoldható, hiszen a rendszer nem multiplexálásra, hanem a felfűzött végberendezések elvére

épül. A nagy sebesség viszont a bérelt vonali szolgáltatások minimális készlete szempontjából csak hatékony multiplexálással lenne használható bérelt vonali alkalmazásokra.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a Gigabit Ethernet átviteli szolgáltatás csak egy speciális esetben lehet helyettesítője a bérelt vonali szolgáltatásnak, általános értelemben a helyettesítés nem lehetséges.

4.6. Bérelt vonalon nyújtott Internet-szolgáltatás vizsgálata

A bérelt vonalon nyújtott Internet-szolgáltatás esetén a bérelt vonal egyik végpontja az ügyfélnél, másik végpontja az Internet-szolgáltatónál van. Funkcionális szempontból ez a szolgáltatás tehát ezen ok miatt sem tekinthető általánosan a bérelt vonali szolgáltatás helyettesítőjének, ahol általában a bérelt vonal az adott ügyfél két telephelyét köti össze.

Emellett a bérelt vonalon nyújtott Internet-szolgáltatás esetén a szolgáltatás funkcionalitása az általános bérelt vonal szolgáltatás széles körű funkcionalitásával szemben sokkal szűkebb.

A bérelt vonalon keresztül nyújtott Internet-szolgáltatás esetén a szolgáltatás ára jelentősen meghaladja egy ugyanolyan jellemzőkkel bíró (sávszélesség, végpontok távolsága stb.) bérelt vonal szolgáltatás árát, ezért nem valószínű, hogy egy hipotetikus, nem átmeneti 5-10%-os bérelt vonali áremelkedés hatására a fogyasztók áttérnének a bérelt vonalas Internet-szolgáltatás vásárlására, ha annak ára nem változna.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a bérelt vonalon keresztül nyújtott Internet-szolgáltatás nem helyettesítője a bérelt vonali szolgáltatásnak, így az adott kiskereskedelmi piacnak nem része.

Az előbbieken részletesen leírt adatátviteli szolgáltatások a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásnak sem helyettesítői, ugyanakkor, mint az a jelen határozat indoklásának I.5.1. pontjában szerepel: a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense piachoz tartozó szolgáltatások piacának elemzésekor az erőfölényes helyzet megítélése során a Tanács indokoltan tartja a bérelt vonalra, mint infrastruktúrára ráépülő adatátviteli szolgáltatások figyelembe vételét.

2. Függelék: A piacon tevékenykedő jelentősebb szolgáltatók fontosabb pénzügyi mutatói 2003-ban

Szolgáltató	Összes eszköz (millió Ft)	Tárgyi eszközök aránya (%)	Tőke-ellátottság (%)	Likviditási mutató (%)	Esedékességi mutató (%)	Adósság-fedezeti mutató (%)	Összes bevétel (millió Ft)	Üzemi eredménye (millió Ft)	tevé. Adózott eredmény (millió Ft)	Befektetett eszközök beszerzése (mFt)	Befektetett eszközök eladása (mFt)
Antenna Távközlési Rt.	15806,50	62,20	57,60	1,50	0,60	2,60	1224,40	-260,90	-298,40	2844,80	1,50
BT Limited Magyarország Fióktelepe	2 435,00	14,00	-40,00	11,50	71,00	93,70	2 500,00	-70,00	-133,00	114,00	0,00
EMITEL Távközlési Rt.	8 649,00	82,90	41,70	21,90	84,80	184,60	6 213,00	2 172,00	1 906,00	1 263,00	663,00
GTS-DataNet Távközlési Kft.	14 560,00	52,30	58,90	59,80	61,30	507,50	8 443,00	-936,00	213,00	2 740,00	334,00
HUNGAROTEL TÁVKÖZLÉSI Rt.	39 364,40	80,00	20,00	70,00	30,00	140,00	16 053,50	5 266,20	2 927,10	-719,80	15,60
Invitel Távközlési Szolgáltató Rt.	109 880,10	72,70	14,80	182,70	12,00	122,30	44 683,40	1 683,30	-7 632,60	4 994,60	110,00
MATÁV Rt.	923 268,00	42,00	52,00	22,00	71,00	217,00	307 016,00	25 763,00	74 953,00	-42 148,00	2 451,00
Monor Telefon Társaság Rt.	11 687,40	0,80	0,70	1,40	0,90	9,00	7 808,10	2 583,10	2 452,30	10 794,30	6,90
PanTel Távközlési Kommunikációs Rt.	34 825,00	36,00	28,00	73,00	25,00	149,00	20 042,00	-476,00	-2 799,00	2 365,00	117,00